

**Loo 'ba vo Lituwë
Komo 'ba vo Lituwë 'ba
Yësu, mandere Loo 'ba vo
Lituwë
Rayada kö'du 'ba buku nenyë**

Luka, vo buku 'ba Luka yöru nenyë, ayöru buku ma riyö Laka nenyë, ru mo Komo 'ba vo lituwë 'ba Yësu, mandere Loo 'ba vo lituwë. Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Luka ayada zi ze wa mati Yësu o'do mi lima 'bomo mi dakaŋo. Buku ma riyö Laka nenyë, ayeto ta bi mati ndundu 'ba buku ne inde rë ni. Ayada zi ze wa mati vo lö'böwë 'ba Yësu ehe biya vo litu 'bomowe o'donni here i'di kö'du yëti 'ba Yësu apere rë ni kpuru biya mi damöku nenyë.

Gba Yësu i'di loo dë zi vo lö'bö 'bëyiyë zi me'do 'bëni yëti mi damöku nenyë biya, mo ovo Lawo Laka 'ba Wirï mi zë here zi zë tédinni kyigo aba zi loo 'bomo ne ko'do. Mati zë irinni Lawo Laka ku, zë ayetonni zi kö'du yëti mi Yerusalema. Vidi kayo omani mi kö'du yëti 'bëzë ehe ayinni na vo lö'böwë 'ba Yësu. Kö'du koro kayo o'do rë ni, here zi vidi koma mi kö'du yëti 'ba vo lö'böwë 'ba Yësu.

Mati kö'du yëti nenyë ëdi ku kyigo mi Yerusalema, vo wehee 'ba Yësu ayetonni yaza vo lö'böwë zi tedi na riti. Tinyö vo lö'böwë 'ba Yësu ore yaga temi Yerusalema ehe na rapere. Zë ilanni, kö'du yëti mi dakaŋo 'ba Yudiya ehe Samariya. Komo 'ba loo nenyë ayada temi kapita

1 zi kapita 'butë dōmoriyō. Petero alaya laya kyedre mī komo nenyē.

Tapëti ma nenyē, Wiri ako'jo kya vo lö'bō maako, ru mo Pawolo. Gba mati Wiri ako'jo mo dē, mo ēdi ko'do zē mati alō'bōnni ga Yēsu na riti mī ru yēni 'ba Yude. Mora Yēsu ayada rē nī zi Pawolo ehe utu mo mī loo zi dakaṇo maakowe. Mī gēri nenyē, kō'du yēti 'ba Yēsu i'bē le kafo maga 'ba dakaṇo 'ba Yiserēle zi dakaṇo maakowe, bi mati vidi maakowe alimanni 'dōmo.

Pawolo o'do loo nenyē mī bi kayowe, tēmi Yerusalemā zi Roma. Yude o'dōnni mo riti kyedre ki'ja, mora zē a'danni mo dē. Mo ayēti kō'du mī bi 'ba mötu, bi 'ba mötu 'ba Yude, ehe mī bi naniyē 'ba vidi maakowe kpa. Kō'du laka 'ba loo 'bōmo ēdi zi yada zi vidi 'ba damōku nenyē wa mati Yēsu o'do ko'do zē.

Tēmi nenyē biya, vo kome 'ba ndenyē atō'bo yōlōnni gēri mati vo lö'bōwē 'ba Yēsu alimanni mī dakaṇo. Here loo 'bēzē mēdi kaa ga kō'du yada ma laka kō'du ze zi lö'bō go mo. Here Wiri ma konyi ze zi ki'ja kō'du yolo kpuru Buku Laka nenyē. Amini.

Luka ayōru zi Tiyōpiyōlō

¹ Mī dagba buku 'bama, ma yōru zi yī Tiyōpiyōlō biya wa mati Yēsu o'do yandi mo aba, tēmi kadra mati mo ayeto loo 'bēni, ² le mī ko'do mati oba mo komoriyē, tapēti mo i'di kō'du ku kpuru Lawo Laka aba zi vo lituwē mati mo inzi. ³ Tapēti koli 'bōmo, mo ayada rē nī zi zē mo ēdi na didi. Zē ongōnni mo ko'do 'butēsowō aba, mo ame'dōnni zē ēti kō'du Damōku 'ba Wiri. ⁴ Mati

mo gba zë eti mo iya zi zë henye, “Ile Yerusalema dë, isiye kinye bi Lawo Laka zi 'Bu ki'di kaa mati ma yada zi ye mo alömu zi ko'do. ⁵ Yowani i'di bapatisi wini aba, ko'do tisi aba aki'diyë bapatisi Lawo Laka aba.”

*Oba Yësu komoriyë
(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)*

⁶ Mati vo lituwë gba Yësu aba, ako'jonnï ho mo iyanni henye, “Yere, yaanya aba omba ki'di damöku zi Yiserele hulëhu löhu?” ⁷ Yësu iya zi zë henye, “Omba dë zi ye yolo kadra 'ba kö'du mati o'do rë ni nani, nje 'Bu ra ayolo. ⁸ Mora Lawo Laka atayi de ehe aki'di kyigo zi ye. Here, akayade kö'du ma zi vidi mi Yerusalema, mi Yudiya biya, mi Samariya, ehe mi damöku ne biya.”

⁹ Tapëti kö'du kiya 'ba Yësu nenye, ehe mati zë edinni bi kongö, oba mo riyë mi foli. Zë o'bönni dekpe mo kongö. ¹⁰ Mora mati mo edi ti'bë ku riyë, zë nduwë bi kongö komoriyë. Kandi kora riyö usunni böngö kanyi edi torönni dakapa zë. ¹¹ Zë iyanni henye, “Kö'du a'di kora 'ba Galilaya edi tore kinye bi kongö komoriyë? Oba Yësu ku komoriyë. Mora mo ata'ba hulëhu temi geri kölö mati onge mo ti'bë.”

*Vidi maako zi kiri peti Yudasi
(Mt 27:3-10)*

¹² Vo litu a'banni ta Döku 'ba Olivo zi Yerusalema. Döku 'ba Olivo edi lasi 'ba wiri kölö ta ra Yerusalema. Vo litu mati i'bënni ani ne, ¹³ zë ra Petero, Yowani, Yemisi, Anderiya, Pilipo, Toma, Baratolomoya, Matayo, Yemisi wisi 'ba

Alipayo, Simona mati o'do lovo dakaŋo 'bëni, ehe Yudasi wisi 'ba Yemisi. Mati vo lituwë a'banni ku gawo, zë i'bënni riye mi loko tɔɔ ma ëdinni 'domo. ¹⁴ Vo lituwë 'duwi rë nni tɔɔ amötu na radroko, vidi mbare, ehe Mariya ma 'ba Yësu, öndu mo ëti. ¹⁵ Kadra naniye aba, vo lö'bö 'ba Yere ëdinni biya lamikölö 'butëriyö mi ratoto bi kölö, ehe Petero ënyi riye ame'do zi zë. ¹⁶ Mo iya henye, “Aboka me, kyigo 'ba Lawo Laka aba, Dawidi iya kö'du 'ba Yudasi, mora kö'du mati mo iya ne o'do rë ni ku. ¹⁷ Yudasi mo kölö tëmi ze o'do loo ze aba, mora mo ika vidiye zi Yësu kiri. ¹⁸ Here, Yudasi ogo kaŋo kɔhi ma i'di zi mo ga kö'du kyënyë ko'do 'bomo ne. Mati mo alëpi ta riye akaŋo mi yaka, ida rɔ mo api. ¹⁹ Mati vidi 'ba Yerusalemaya ayolönni kö'du nenye, zë ako'jonnii yaka nani Akeledama, kö'du ya'ba aba mi ha 'bëzë, ‘Yaka 'ba Yama.’ ²⁰ Mi buku Wayeto 'ba Dawidi iya henye,
 ‘Mila loko 'bomo na mbiya,
 ehe mila vidi maako dë lima ani.’
 Iya kpa henye,
 ‘Vidi maako miri loo 'bomo ne.’

²¹⁻²² “Here, domba vidi maako kpa zi konyi ze yada zi vidi maakowe henye, Yësu ënyi ku tëmi koli. Mo mëdi tëmi vidi kora kölö ma ëdi ze aba tëmi biyeto. Mo mëdi ze aba tëmi kadra mati Yowani abapatisi Yere Yësu, le ko'do ma oba mo komoriyë.”

²³ Zë inzinni vidi kora riyo. Ma kölö tëmi zë Yosepa, ako'jo Barasaba, ako'jo kpa Jusitusu, ehe agamo Matiyasi. ²⁴ Here, zë biya amötunni, iyanni henye, “Yere, ayolo kö'du sösu mi di'di 'ba

vidi biya. Ayada zi ze ma kölö ma inzi ku ²⁵ zi tedi na vo litu ehe zi loo peti Yudasi ko'do.” ²⁶ Ze u'dunni fodo, ehe inzi Matiyasi zi dröko mi gboko 'ba vo lituwë 'butë domokölö ne.

2

Tayi 'ba Lawo Laka

¹ Mi ko'do tayi 'ba Lawo Laka aba, vo lö'böwë ga Yere biya ga bi kölö. ² Kandi kporo aa ta komoriyë kaa taa 'ba buluku mora oso ndo mi loko mati zë atoto rë nni 'domo ne. ³ Here zë ongönni wa alaya kaa ndende wa'do ta bi lasi apere rë ni yaga alima da vidi biya na kölö kölö. ⁴ Ze biya osonni ndo Lawo Laka aba, ayetonni me'do temi ha maakowe, kaa mati Lawo Laka i'di zë zi me'do.

⁵ Yude vidi 'ba Wiri kayo mati edi alimanni temi dakaño biya mi damöku ne, edinni lima mi Yerusalema. ⁶ Mati zë owonni kporo wa ne, vidi kayo atoto rë nni ga bi kölö. Ze biya na rakaga ga kö'du vidi kölö temi zë owo vo kö'du kombe edi ame'do ha 'beni aba. ⁷ Temi rakaga 'bezë ne zë iyanni henye, “Vidi nenyee biya mati edi ame'donni here ne, anzanni de vidi 'ba Galilaye? ⁸ Kö'du a'di dowo zë edinni ame'do ha 'beze aba? ⁹ Kya ze maakowe temi Patiya, Mediya, Elamo, Mesopotamiya, Yudiya, Kapadosiya, Poniytusu, Asiya, ¹⁰ Paragiya, Pambaliya, Ezipeto, kapa 'ba Libiya kara ra Sirënë, Roma, ¹¹ Keriti, ehe Arabiya. Kya ze maakowe o'jo Yude, ehe maakowe inzi rë nni zi tedinni na Yude. Ze biya dowo zë edinni ame'do ta ha 'ba vidi biya, zi yada kö'du kyige mati Wiri o'do ne.” ¹² Da vidi biya

na wiri wiri. Maakowe alimanni ha oka ma kolö ko'jo henye, “Kö'du nenye biya a'di?” ¹³ Maakowe o'donni lasa ra vo lö'böwë 'ba Yere, iyanni henye, “Zë uwënni a'ji.”

Petero ame'do zi vidi kayo

¹⁴ Petero ënyi riyë vo litu 'butë domokölö ne ëti, ehe ame'do gu kyembe laka aba zi vidi kayo, iya henye. “E Yude mora e biya mati alime mi Yerusalema, owowe me'do mati momba zi kiya. ¹⁵ Vidi nenyeë anzanni dë na a'ji kaa mati asösuwë. Kadra 'ba damindö ëdi madomosowö. ¹⁶ Nenye ëdi kö'du mati Wiri ayada zi nëbi Yowele kiya,

¹⁷ Ezë ndundu 'ba ko'do oko ku, ma ki'di Lawo Laka ama zi vidi biya.

Gisi 'be ma kora minzö ëti akayëtinni kö'du kise 'bama.

Gisi kora obiye akongonni wa kazi Wiri.

Korokyedre 'be wiri akisi zë.

¹⁸ Mi ko'do naniye ma ki'di Lawo ama zi vo kalima ame,

'dö vidi kora mbara ëti, akayëtinni kö'du kise 'bama.

¹⁹ Ma ko'do kö'du koro komoriyë ehe kyinë 'ba kö'du maakowe lebi dakaño.

Ani yama atëdi, wa'do ehe kyëtu.

²⁰ Kadra akopi rë ni na köndu, ehe yehe atëdi na yama

gba kazi ko'do bikanyi kyedre 'ba Yere alaya.

²¹ Here Yere akayomo vidi biya mati ako'jo kö'du ga wakonyi.”

22 “Vidi 'ba Yiserele, owowe me'do nenyee. Momba kiya kö'du ga kö'du 'ba Yësu 'ba Naz-ereta. Wirī utu Yësu zi ye zi kö'du koro rakaga aba ko'do ehe da kyinë. E biya ayole nenyeku. 23 Wirī omba do mo ku nzo akī'di Yësu zi ye. Here obe mo ehe i'diyë mo zi kora vo kö'du kyënyë ko'de tëmī tu'dë maakowe zi tötö mo da taka. 24 Mora Wirī ila mo na dangölö tëmī koli ehe aliro na didi, ga ködu koli o'bo dë ta'da mo.”

25 “Dawidi iya kö'du 'ba Yësu henye,
‘Mongö Yere 'duwī kara ra ma,
ehe mere dë, mo ëdi ma aba, da kala ma, ma tiri.

26 Ga kö'du nenyeku, di'di ma atëdi na rakyenyi,
me'do 'bama atëdi 'ba rakyenyi,
lima 'bama atëdi kö'du sösu laka aba.

27 Yere omba dë zi ma kila bi lima 'ba lawo 'ba vidi koli,
ehe mo omba dë zi kila ida ra vidi laka 'bomo teje mi ogo.

28 Mo ayada zi ma gëri 'ba didi,
ehe mo o'do ma na rakyenyi tedi 'bomo kara ra ma.’”

29 “Aboka me, ëdi tinyö zi ma zi me'do ga kö'du zutu 'beze Dawidi. Mo oli ehe usu, ehe dawogo mo ëdi ze aba kinye ndenye. 30 Mora Dawidi ne nëbi ra, ehe mo ayolo henye, Wirī o'do lömu vidi maako ta dakota 'bomo kadra maako aba atëdi na yere. 31 Dawidi ayolo nenyeku ako'do rë ni, ehe mo ayada zi ze akaliro Korisito na didi. Mo iya henye, ‘Wirī ila mo dë mi ogo, mandere ida ro mo zi teje.’”

32 Ze biya da kato'bo yada zi ye henye Wirī aliro Yësu ku na didi. 33 Oba Yësu ku komoriyë zi lima da kala tiri 'ba Wirī, ehe Wirī i'di Lawo Laka

ku zi mo, kaa mati 'Bu alömu. Yësu ra kpa i'di Lawo Laka zi ze, ehe nenyë ëdi wa mati yaanya aba ëdiyë kongɔ kowo mo aba.

³⁴ “Dawidi i'bë dë komoriyë, mora mo iya henye,

Yere iya zi Yere 'bama

zi lima da kala nï ma tiri,

³⁵ le ëzë mo o'dɔ vo wehe 'bomo ku

kaa gba'da 'ba burutu zi mo.’”

³⁶ “Vidi 'ba Yiserele biya ayɔɔ henye, Wiri o'dɔ Yësu 'dô na Yere ehe na Korisito, i'diyë mo le koli riye da taka.”

³⁷ Mati vidi owonnï kö'du nenyë, zë kazi rakyenyi. Zë ako'jonnï ha Petero, vo litu maakowe ëti iyannï henye, “Aboka me, a'di ra da ko'dɔ?” ³⁸ Petero iya zi zë henye, “Oto de zi Wiri tëmï kö'du kyënyë ko'dɔ biya, iriyë bapatisi mï ru Yësu Korisito, zi ye kila ga kö'du kyënyë 'be, ehe akiriyë waki'di 'ba Lawo Laka. ³⁹ Lömu nenyë zi ye gisisi 'bee ëti, kpa zi vidi biya mati Yere 'beze Wiri akinzi, kpa vidi mati zë na kɔwɔ.” ⁴⁰ Petero ayada kö'du kayo maakowe kpa zi zë zi rë nnï kyigɔ, mo iya henye, “Ma lenzee zi re yomɔ kazi wa mati ako'dɔ rë nï biya zi vidi 'ba kö'du kyënyë ko'dɔ nenyë.” ⁴¹ Mï kadra nani vidi kpulukuwota omannï mï kö'du kise, irinnï bapatisi, adroko da watiti 'ba vo kö'du kombe.

Rakida 'ba vo kome

⁴² Zë ayaña kadra 'bënnï mï kö'du yandi kazi vo lituwë, rakida, wakonyo 'ba Yere, mötu aba. ⁴³ Vidi biya na rakaga ehe na tere ga kö'du wakoro kayo ehe kyinë wa mati vo lituwë o'donnï. ⁴⁴ Vo kome nduwë rë nnï toto ga bi kölö

ehe zë ayanyannī mī wa mati zë ëdinnī mo aba. ⁴⁵ Zë ogonnī wasisi 'bënnī yaga, ehe i'dinnī kōhi mo zi vidī ma omba. ⁴⁶ Ko'do ta ga ko'do, zë atōtō rē nnī mī yëkëlu. Zë onyonnī wa bi kōlō mī liᵛo kutu kutu ehe ayanyannī mī wakonyo 'bënnī na rakyenyi kazi dakumbë, ⁴⁷ ëzë ëdinnī Wiri yeto. Vidī biya omba zë. Ta ga ko'do 'duwi Yere ayövu zë mati ayōmō ku.

3

Petero Yowani aba ako'jōnnī kora vo keᵛe

¹ Kadra 'ba mötu ëdī kaa kadra wota 'ba hutaga, Petero ehe Yowani aba ëdī ti'bënnī mī yëkëlu. ² Kora mati o'jo na keᵛe ne inᵛe ha loko 'ba yëkëlu. Ta ga ko'do biya i'dī mo dakapa ha loko nenyë, ako'jo Ha Resi Teme. Mo alima ani ehe wa lenze kazi vidī mati ëdī ti'bënnī loko. ³ Kora ne ongō Petero ehe Yowani ëdī tödunnī mī yëkëlu, ehe mo ako'jo hë zë kō'du kōhi. ⁴ Mora zë ongōnnī bi mbiyi dō mo ehe iyannī henye, “Ongō bi riyë de ze.” ⁵ Kora ne ongō bi dë zë asösu 'bëni na ki'ja wa maako kazi zë.

⁶ Mora Petero iya zi mo henye, “Manza dë kōhi aba, mandere dahabo, mora ma ki'dī zi yi wa mati mëdī mo aba. Mī ru 'ba Yësu Korisito 'ba Nazereta, miya zi yi ënyi riyë ayeto lasi.” ⁷ Petero iri mo kala ma tirī aba akōnyi mo riyë. Kandi ndī kora ne gbōnzō mo aba, ayi na kyigō, ⁸ ehe mo öfu riyë, ayeto lasi. Mo i'bë ga ndī Petero Yowani aba mī yëkëlu, lasi, töfu ehe Wiri yeto aba. ⁹ Vidī biya ongōnnī mo lasi toko ehe Wiri yeto aba. ¹⁰ Zë ayōlōnnī mo kora vo lenze mati ëdī alima ha Resi Teme 'ba yëkëlu ne, zë na rakaga. Zë

o'bonni dë yolo kö'du a'di ra o'do rë nï zi kora ne.

Me'do 'ba Petero mi yëkëlu

¹¹ Mati kora ne zo ga ndi Petero Yowani aba, vidi biya ahonni zi zë bi mati ako'jo loko sënjë 'ba Solomonu. ¹² Petero ongo vidi kayo ma atoto rë nni ne ehe mo iya henye, "Vidi 'ba Yiserelee, kö'du a'di e na rakaga ga kö'du mati o'do rë nï ne? Asösuwë dëdi ze kyigo maako aba? Asösuwë da to'bo ze kora nenye ko'do zi lasi ga kö'du ze na laka?

¹³ Wirì 'ba Abarayama, Yisika, Yakoba, ehe zutu 'bezee, i'di ru kyedre zi vo Litu 'beni Yësu. Mora ombe mo dë, i'diyë mo zi Pilato zi kofo, mati Pilato omba zi mo kinga na dangölö.

¹⁴ Ombe Yësu dë mo le na laka ehe tinyö ne. Ako'jowe kö'du kora ma ofo vidi zi kinga na dangölö, ¹⁵ ehe ofowe mo ma i'di didi zi vidi. Mora Wirì injë mo tëmi koli, ehe ze biya da to'bo yada zi ye wa mati mo o'do.

¹⁶ Onge kora nenye, ehe ayole mo. Koma mi ru 'ba Yësu ra o'do mo kyigo. Koma mi Yësu ra o'do kora nenye ti'de na laka. ¹⁷ Aboka me, ma yole ehe vo dagba 'be ayolonni dë wa mati zë o'donni.

¹⁸ Wirì iya kpuru kazi nëbi ëniyë henye, Korisito ëni aki'ja riti, ehe yaanya aba ne mo asesi lömu ëni ku. ¹⁹ Here, ote de zi Wirì, here akila kö'du kyënyë 'be, ²⁰ here kadra akatayi mati Yere aki'di kyigo zi ye, here mo akutu Yësu Korisito, mati mo inzi zi ye. ²¹ Mora Yësu akalima komoriyë le ëzë Wirì o'do wasisi ku biya na kyiyi, kaa mati mo iya kyere kpuru nëbi laka 'bomowe aba. ²² Mosa iya henye, 'Yere Wirì 'be akinzi vidi tëmi yë kölö

zi tëdì nēbī kpa kaa mo inzi ma. Owowe kö'du mati mo ayada zi ye. ²³ Vidi maako mati oro nēbī nenyē dē, atanza dē na vidi 'ba Wirī löhu.'

²⁴ Nēbī Samowele ehe biya nēbī maakowe mati ayinnī ta gō mo, zē ame'donnī ga kö'du wa ma ēdī rē nī ko'do yaanya aba ne. ²⁵ E gisi 'ba nēbiyē ehe iriyē lömu 'ba Wirī ku, mati Wirī o'do zutu 'be eti. Kaa mo iya zi Abarayama henye, 'Tēmī kozo 'bēiyē, ma kī'dī ya'da zi vidi biya 'ba dakaŋo ne.' ²⁶ Wirī inzi vo litu enī, ehe utu mo dagba zi ye, zi kī'dī ya'da zi ye, here oto de tēmī kö'du kyēnyē 'be ne."

4

Petero Yowani aba ika komo magalesi

¹ Mati Petero Yowani aba ēdinnī gba ame'do zi vidiyē, vo kyēlu 'ba vo ga yēkēlu kongō, ehe Sadekee okōnnī. ² Kora nenyee na kamo ga kö'du vo lituwë ēdinnī vidiyē yandi henye, yöku atēnyī tēmī koli, kaa Yēsu ēnyī tēmī koli. ³ Tapēti kadra kutē, zē irinnī Petero, Yowani aba i'dinnī zē mī kamba yōndo aba. ⁴ Mora vidi kayo mati owonnī kö'du kise ne, omannī. Yaanya aba watiti 'ba vo lö'bō ga Yere ēdī kpulukumuyī.

⁵ Mī damindō vere vo dagbe, kyedree, ehe vo komoyandi 'ba kö'du kī'dī 'ba Mosa atoto rē nni mī Yerusalema. ⁶ Kyedre 'ba vo karase Anasi ēdī ani, Kayafa, Yowani, Alekazende, ehe maakowe ta dakota 'ba vo da karasa. ⁷ Zē ikannī Petero Yowani aba loko, o'donnī zē atoro kutē, ako'jonnī hē zē, iyannī henye, "Kyigo 'ba a'di aba, ehe mī ru 'bēyī o'de kö'du nenyē?"

⁸ Petero oso ndo Lawo Laka aba, iya henye, “Vo dagba 'ba vo dakanowe ehe kyedree, ⁹ èzè ako'jowe he ze ndenye ga kö'du laka mati o'do rè nì, ga kö'du vidi ma akò'jo, ¹⁰ mèdì na yolo zi ye ehe zi vidi biya 'ba Yiserele, kora nenye èdì tɔɔ kinye na laka ga kö'du kyigo 'ba Yësu Korisito 'ba Nazereta, mati i'diyè koli da taka, mati Wiri injè tēmì koli. ¹¹ Yësu ra yitò mati vo wa kuvowè ombannì dè, mora yaanya aba mo ra yitò ma dagba na laka ndra. ¹² Yësu ra nje èdì kyigo aba zi wayomò. Ru mo ra nje kolò mī damòku ne akato'bo yomò vidi biya.”

¹³ Vidi kyedree na rakaga mati ongønnì Petero Yowani aba erennì dè, ehe zè ayolonnì vo litu riyò nenye zè önbò kora mbiya ayandi zè dè. Vidi kyedree ayolonnì, zè èdinnì kyere Yësu aba. ¹⁴ Mora ɔ'bønnì dè tandi ga kö'du kora mati akò'jo ne èdì tɔɔ ani. ¹⁵ Kyedree utunnì zè yaga tēmì magalesi. Here zè iyannì zi oka ma kolò maako, ¹⁶ “A'di ra da ko'do zi kora nenye? Vidi biya mī Yerusalema ayolonnì kö'du koro nenye mati vo lituwè o'donnì, ehe do'bo dè kiya o'do rè nì dè. ¹⁷ Zi kö'du nenye sesi mo kazi apere rè nì, diya zi zè, ma me'donnì dè zi vidi maako löhu mī ru 'ba Yësu.”

¹⁸ Here zè ako'jonnì vo litu riyò ne hulèhu loko, ehe ayadannì zi zè, ma yandinnì wa maako dè mī ru 'ba Yësu. ¹⁹ Petero Yowani aba aya'bannì do mo zi zè iyannì henye, “Asösuwè Wiri omba ze, zi ye ra koro, mandere zi mo ra koro? ²⁰ Do'bo dè lima ti, ga kö'du wa ma dongo ehe dowo.” ²¹ Kyedree i'jannì kö'du maako dè na kyenyè zi riti ki'di zi Petero ehe Yowani, here zè ilannì zè

na dangölö. Vidī biya Wiri yeto aba ga kö'du ma o'do rë nī. ²² Kora mati akɔ'jo kö'du koro nenyē aba, koo 'bomo ndra ta da 'butësowɔ.

Mötu 'ba vo kome

²³ Kandi mati ila Petero ehe Yowani aba na dangölö, zë a'bannī hulëhu ehe ayadannī zi okanniyë kö'du mati kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe iyannī zi zë. ²⁴ Mati koo vo lö'böwë 'ba Yere owonnī kö'du nenyē, zë amötunnī zi Wiri na radroko ehe iyannī henye, “Yere, o'do komoriyë, dakaɲo, ranga, wasisi biya mī zë, ²⁵ mī kyigo 'ba Lawo Laka, ame'do zi zutu 'beze Dawidi, vo litu 'ba Wiri, iya henye, 'Kö'du a'di tu'dëë biya na kamo?

Kö'du a'di vidī ëdinnī kö'du sösu ma lumë ne ko'do?

²⁶ Yere 'ba dakaɲo akɔ'jo rë nnī kö'du wehe, ehe vo daliɲe adroko rë nnī da Yere ehe Masiya 'bomo.’ ”

²⁷ “Kinye mī Yerusalema, Heroda ehe Ponitisi Pilato atoto rë nnī tu'dëë ëti ehe vidī 'ba Yiserele. Here zë ofo rë nnī ra vo litu laka 'bëyi Yësu, Masiya kinzi 'bëyi. ²⁸ Zë o'donnī wa mati omba zi ko'do na kyigo. ²⁹ Yere, owo me'do tere 'bëzë. Akonyi vo litu 'bëyiyë, here o'do ze na kyigo zi me'do kö'du kise 'bëyi. ³⁰ Ayada kyigo kyedre 'bëyi, kaa ëdi vidī kɔ'jo ehe kö'du koro ko'do, rakaga aba mī ru laka 'ba vo litu 'bëyi Yësu.” ³¹ Tapëti amötunnī ku, bi 'ba ratoto akohɔ rë nī. Zë osonnī ndo Lawo Laka aba, ayetonnī me'do mī kö'du kise a Wiri ne kazi tere.

Mi wa yanya

³² Gboko 'ba vo lö'böwë kö'du sösu 'bëzë biya kölö. Vidì maako iya dë wa biya mati ëdinnì mo aba ne 'bëni ra, mora zë ayanyannì mì wa oka ma kölö maako aba. ³³ Kyigö aba vo lituwë ayadannì zi vidì biya henye, Yësu ëdi yaanya aba na didì. Wiri i'di ya'da zi vo lö'bö 'bëniyë. ³⁴ Vidì maako i'bë dë kö'du sösu aba ga kö'du wa, ga kö'du vidì ma ëdi kaño aba mandere lokowe, akogo zë yaga ehe ika köhi mo ne zi ³⁵ vo lituwë. Here zë i'dinnì köhi mo ne zi vidì ma omba. ³⁶ Yosepa mo kozo 'ba Lëvi, ta Seyipurusu, mati vo lituwë ako'jonnì mo Baranaba, kö'du ya'ba aba vidì 'ba kö'du laka kiya zi oka, ³⁷ mo ogo yaka 'bëni yaga, ehe ika köhi mo zi vo lituwë.

5

Ananiya mbara 'bëni Safira aba

¹ Kora maako ru mo Ananiya, mbara 'bëni Safira aba, ogonnì kaño 'bënnì yaga. ² Mora idannì da kö'du zi sesi kya 'ba köhi ne, na 'bënnì. Here mati Ananiya oba koso köhi ne zi vo lituwë, ³ Petero iya zi mo henye, “Ananiya, kö'du a'di i'di Satani yi ko'ba, zi sesi kya 'ba köhi mati i'ja ta da kaño ma ogo ne? Kö'du a'di iga ndondo zi Lawo Laka? ⁴ Wa ne 'bëyi ra mati gba ogo dë, ehe kpa tapëti kogo mo, köhi mo gba zo na 'bëyi. A'di ra o'do yi zi kö'du ma here ne ko'do? Iga ndondo ne dë zi vidì, iga ndondo ne zi Wiri.”

⁵ Kandi mati Ananiya owo kö'du ne, mo alëpi akaño brua na yöku. Vidì biya mati owonnì ne, biya na tere. ⁶ Gisi kora obi ayinnì loko, ehe olonnì ida ro mo. Here zë injënnì yaga, usunnì.

⁷ Kadra wota aba yaa, mbara 'bomo Safira ayi loko, mora ayolo kö'du mati o'do rè nì zi kora 'bèni ne dë. ⁸ Petero ako'jo ho mo iya henye, “Ayada zi ma, ogowe kaŋo ne da kōhi nenye?” Mo alëzë iya henye, “Ɔo, kōhi ne mo ra biya ne.” ⁹ Petero iya zi mo henye, “Kö'du a'di yì kora 'bëyi aba riyö, ide me'do zi yonzö Lawo Laka? Kora mati usunnì Ananiya, ëdinnì ha loko, ehe akumbënnì yì yaga.” ¹⁰ Kandi mo alëpì burutu Petero oli. Mati gisi kora obi nee, ayinnì hulëhu loko, i'jannì Safira ako'do ani na yöku. Here zë injënnì mo yaga ehe usunnì mo dakapa kora 'bomo. ¹¹ Kanisa na tere, ehe vidì biya mati owonnì kö'du ma o'do rè nì ne.

Kö'du koro rakaga aba

¹² Vo lituwë o'donnì kö'du koro rakaga aba kyö mî kutë vidì. Vo kusu ga Yere biya 'duwi rè nnì tötö mî kapa 'ba yëkëlu ako'jo loko sënjë 'ba Solomono. ¹³ Vidì maakowe yaga tëmì gboko 'bëzë omba dë zi rè nì droko zë aba, mora vidì biya ombannì zë le ndra. ¹⁴ Vidì kora kyö ehe mbara ayetonnì koma mî Yere. ¹⁵ Here vidì rakœ ika zë yaga da gëri o'ba da agburuku. Asösunnì ëzë Petero alasi ta dakapa, ehe galilì mo akalëpì dë zë, akako'jo zë. ¹⁶ Vidì kayo ma ëdinnì alima mî gawowe kara Yerusalem, ikannì zë mati rakœ aba mandere zë mati dakyikyì aba mî nnì, akö'jo zë biya.

Yaza 'ba vo lituwë

¹⁷ Kyedre 'ba vo karase ehe Sadeke biya osonnì ndo na mikumbë. ¹⁸ Zë irinnì vo lituwë, i'dinnì zë mî kamba ta da komo vidì biya. ¹⁹ Mora mî

yondɔ nani malayika kazi Yere ayëhu ha loko 'ba kamba, ayasi vo lituwë yaga. Malayika iya henye, ²⁰ “İ'bëë mī yëkëlu, ehe ayade zi vidi me'do 'ba didi nenyë biya.” ²¹ Here zë i'bënni kadra asi ku nzere, ehe ayetonni kö'du yandi mī yëkëlu.

Kyedre 'ba vo karase vidi 'bëni eti ako'jonni ga bi kölo magalesi mati zë kyedree 'ba Yiserele. İ'dinni kö'du zi vo lituwë kika zi nni tēmi kamba. ²² Vo kanya 'ba yëkëlu mati utu zë mī kamba, i'janni vo lituwë dë. Zë a'banni, iyanni henye, ²³ “Di'ja ze kamba na kisi ŋbiri, ehe vo kanye edi toronni ha loko. Mora mati da yëhu ha loko, ehe dödu mī mo, di'ja vidi maako dë ani.” ²⁴ Kyedre vo kanye 'ba yëkëlu ehe kyedree 'ba vo karase owonni kö'du kiya 'bëzë ne, mora ayolonni dë a'di ra sösunni atedi. ²⁵ Vidi maako ayi ödu loko iya henye, “Yaanya aba kora naniye, mati i'diyë mī kamba edinni mī yëkëlu vidi yandi.” ²⁶ Kyedre vo kanya 'ba yëkëlu i'bënni vo kanye eti ehe ikanni vo lituwë hulëhu, mora o'donni zë dë na kamo, ga kö'du zë na tere kazi vidi ayetonni zë ku'du yitö aba.

²⁷ Mati ika vo lituwë ku komo magalesi, kyedre 'ba vo karase iya henye, ²⁸ “Da yada ku huwë zi ye, ayandiye kö'du dë mī ru 'ba Yësu. Mora onge wa mati o'de ne te. Edi yandiye vidi biya mī Yerusalema, ehe edi ayonze zi kö'du koli 'bomo ya'ba gu ze.” ²⁹ Petero vo litu maakowe eti aya'banni do mo iyanni henye, “Doro ze Wirri ndra ta da vidi. ³⁰ Ofowe Yësu mo tötö aba da taka, mora Wirri 'ba zutu 'beze injë mo na didi.

³¹ Wirri o'do mo na vo dagba 'beze ehe na vo

wayomɔ. Wirī i'dī bi zi mo da kala nī ma tiri, ehe vidī 'ba Yiserelee ata'banni hulëhu zi mo ehe akila kö'du kyënyë 'bëzë. ³² Ze kinye zi yada kö'du nenyë biya zi ye, ehe Lawo Laka zi yada kpa zi ye, mo waki'di 'ba Wirī zi vidī biya ma oro Wirī.”

³³ Mati vidī 'ba vurëë owonni kö'du nenyë, zë ayinni na kamo, ombanni zi kofo vo lituwë.

³⁴ Mora ma kölö maako tëmī zë, Farasi ru mo Gamalili, mo vo komoyandi 'ba kö'du ki'di ma oro mo ndra. Mo i'di kö'du zi vo lituwë koba dero tisi yaa yaga. ³⁵ Here mo iya zi vidiyë 'ba mi vurëë henye, “Kora 'ba Yiserele, komowe mandi re kö'du wa mati ëdi ko'de zi kora nenyëe.

³⁶ Tadura alaya kadra ma alaga nani aba, o'do rë nī na vidī kyedre maako, ehe vidī kora kaa lamisowɔ adrɔko rë nni mo aba. Mora mati ofo mo, vo ga ndi mo apere rë nni biya, kö'du 'bomo ne inde rë nī. ³⁷ Yaa mati iti ga vidī 'ba dakaŋo 'beze, Yudasi tëmī Galilaya alaya kpa. Vidī kayo alö'bönni ga ndi mo, mora ofo mo, ehe vo lö'bö ga ndi mo apere rë nni biya. ³⁸ Here miya zi ye tëdiyë na kowɔ ta ra kora nenyëe. Ile zë na bi dë nni. Èzë kö'du ko'do 'bëzë ne 'ba vidī köndu, akinde rë nī. ³⁹ Mora èzë ayi kazi Wirī, o'be dë yata, nje èzë ombe zi wehe ko'do Wirī aba.” Vo vurëë ombanni da me'do 'bomo. ⁴⁰ Zë ako'jonnī vo lituwë hulëhu loko, u'bönni zë, ehe i'di kö'du zi zë, ma me'donni dekpe löhu mi ru 'ba Yësu. Ilanni zë ti'bë.

⁴¹ Vo lituwë ilanni magalesi rakyenyi aba, ga kö'du Wirī o'do zë zi riti ki'ja ga kö'du 'ba Yësu.

⁴² 'Duwi ayaŋa kadra 'bënni mi yëkëlu, ehe mi liŋɔ kölö maako ta ga agamo oronni dë ta bi

kö'du yandi, ehe yada kö'du yöyö laka Yësu ra Korisito.

6

Vo wakonyi madomoriyö

¹ Mi kadra naniye, vidi kayo ayinni adroko re nni vo lö'böwë. Kya maakowe mati edinni ame'do ha 'ba Girigi aba ne, ayetonna re nni lamo ze mati edinni ame'do ha 'ba Hibiru aba. Ze iyanni henye, mbara lu'be ma edinni ame'do ha 'ba Girigi aba ne, i'di mi wayanya 'ba wakonyo 'bezë de ta ga ko'do biya. ² Vo litu 'butë domoriyö ako'jonna gboko 'ba vo lö'böwë bi kolö, iyanni henye, "Doro ze de ta bi yeti kö'du kise 'ba Wiri zi loo 'ba wakonyo ra yanya. ³ Aboka me, inziye vidi kora madomoriyö mati vidi owo ze, ehe ayolonna kö'du, ehe osonni ndo Lawo Laka 'ba Wiri aba. Da ki'di ze na vo ga loo nenyë kongö. ⁴ Da kato'bo yanya kadra 'beze motu aba ehe me'do 'ba Wiri yeti."

⁵ Kö'du sösu nenyë o'do vidi biya na rakyenyi ehe inzinni Setifano. Mo edi koma kyedre aba ehe oso ndo Lawo Laka aba. Ze inzinni Pilipo kpa, Porusi, Nikonara, Timotiyö, Paramenasi, Nikola temi Atiyoko, mati inzi re ni zi tedinni na Yude. ⁶ Kora nenyee ika ze zi vo lituwë. Here vo lituwë amötunni, i'di kala nni da kora nee, zi kinzi ze zi loo nenyë ko'do. ⁷ Kö'du kise 'ba Wiri apere re ni, ehe vidi kayo mi Yerusalema ayinni zi tedi na vo lö'böwë. Vo karasa kayo oronni koma.

Kiri 'ba Setifano

8 Wirì i'di kyigo zi Setifano zi kö'du koro kyedre ko'do ehe rakaga mi kutè vidì. 9 Mora vidì kora maakowe tëmi Sirènè ehe Alikazenderiya, zè tëmi gboko ma ako'jo rè nni “Kora 'ba dangölö.” Zè ayeto hë nni wasa Setifano aba. Maakowe tëmi gawo 'ba Silisiya ehe Asiya awasa hë nni kpa mo aba. 10 Mora zè o'bõnni dë Setifano aba, ga kö'du mo vo kö'du yolo kyedre ehe Lawo Laka i'di kyigo zi mo me'do.

11 Zè ogõnni vidì kora kyënyëë zi zè kiya henye, “Dowo ze mo ëdi ame'do na kyënyë ra Mosa ehe Wirì.” 12 Zè o'dõnni vidiyë, kyedre 'bënni ehe vo komoyandiye 'ba kö'du ki'di 'ba Mosa zi kö'du kyënyë sösu ra Setifano. Zè biya irinni mo ehe ikanni mo komo magalesi. 13 Kya 'ba vidì kora maakowe idanni kö'du zi ndõndõ kiga gu Setifano, ehe zè iyanni henye, “Kora nenye 'duwi ëdi ame'do na kyënyë ra yëkëlu laka nenye ehe kö'du ki'di 'ba Mosa. 14 Dowo ze mo ëdi akiya henye, ‘Yësu 'ba Nazereta nenye, akiha akaño yëkëlu ne ehe akuwi dalëti mati Mosa i'di zi ze ne.’” 15 Zè biya mati mi gboko 'ba magalesi ongõnni bi da Setifano. Zè ongõnni komo mo uwi rè ni kaa komo 'ba malayika.

7

Me'do 'ba Setifano

1 Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Setifano, “Èdinni kö'du tinyö ra yada rè yi?” 2 Setifano aya'ba da me'do iya henye, “Önduwë ehe 'buwë, owowe me'do 'bama. Wirì 'ba bikanyi kyedre alaya zi zutu 'beze Abarayama, mati mo ëdi gba

mī Mesopotamiya, gba kazi rē nī kidra zi Harani. ³ Wirī ayada zi mo, iya henye, ‘Ila dakaŋo 'bëyi, karo 'bëyi, ehe i'bë dakaŋo mati ma kayada zi yi.’

⁴ Here Abarayama ila dakaŋo 'ba Sadiyana i'bë alima mī Harani. Tapëti koli 'ba 'bu mo, Wirī utu Abarayama zi lima mī dakaŋo nenye yaanya aba ëdi alime 'dōmo ne. ⁵ Wirī i'dī kapa maako dē zi mo, gbī le ma tisi mo. Mora Wirī alōmu zi kī'dī zi mo dakota 'bēni ëti ŋburu, ëzë Abarayama anza dē le gisisi aba. ⁶ Wirī iya henye, ‘Kozo 'ba Abarayama akalimannī tisiwa aba mī dakaŋo 'ba vo leze. Ani zë atëdinnī na vo kalima, oka ako'dō zë na kyënyë koo lamisowō. ⁷ Mora ma kī'dī riti zi vidī ma o'dōnnī zë na vo kalima oka. Here yaa zë atayinnī ma mōtu ga bi nenye.’ ”

⁸ “Wirī ida kō'du Abarayama aba, mo o'dō kyinë 'ba kō'du kida ne ŋbete aba. Here mati o'jo Yisika zi Abarayama, tapëti ko'do mamodōmowota, Abarayama aŋbete mo. Yaa Yisika ayi na 'bu zi Yakoba, here Yakoba ayi na 'bu zi gisi 'bëniyë 'butë dōmoriyō, mati zë ra vidī dagbe 'ba daliŋo 'butë dōmoriyō 'ba Yiserele.

⁹ Vidī kora nenye zutu 'beze ra, zë na mī kumbë ra öndu nnī Yosepa. Zë ogonnī mo na vo kalima mī Ezipeto, mora Wirī ëdi mo aba. ¹⁰ Wirī ayōmō mo biya tēmī riti 'bōmo ne, o'dō mo kora vo kō'du yolo zi Yere 'ba Ezipeto. Mo o'dō Yosepa na Yere 'ba Ezipeto ehe i'dī mo na vo da wa biya mati mo ëdi mo aba.”

¹¹ “Mī kadra nani mī Ezipeto ehe Kanana nyenyo ana dē. Madöyi kyënyë riti ehe zutu 'bezee o'bōnnī dē zi wakonyo kī'ja kyō zi konyo.

12 Mati Yakoba owo henye nyenyo ëdi mĩ Ezipeto, mo utu gisi 'bëni zutu 'bezee mĩ ma dagba ani.

13 Mĩ kadara ti'bë 'bëzë ma da riyo mo, Yosepa ayada rë nĩ zi öndu niyë, ëyi ra nĩ, ehe yere 'ba Ezipeto ayolo vo dakota 'ba Yosepa. 14 Yosepa utu litu zi 'bu nĩ ehe karo niyë zi tayi. Watiti 'bëzë ëdi 'butëmadomoriyo domomuyi. 15 'Bu mo Yakoba i'bë mĩ Ezipeto ehe oli kpa, kaa zutu 'bezee. 16 Yaa yöku zë injë hulëhu mĩ Sikimo, ehe usu zë mĩ wogo, mati Abarayama ogo kazi gisi 'ba Hamora.”

17 “Ndundu mo aba kadra oko zi Wirĩ zi ko'do wa ma mo alömu zi Abarayama. Watiti 'ba vidi 'beze mĩ Ezipeto övu ku kyedre. 18 Here yere maako ayi da kyiti mĩ Ezipeto, mo ayolo Yosepa dë. 19 Mo o'do zutu 'beze na kyënyë, ehe na kamo zë ëti. Mo o'do zë zi gisi 'bënniyë kila yaga zi koli. 20 Mĩ kadra nenyë o'jo Mosa. Mo wisi na teme komo Wirĩ, ehe vo dakota 'bomo ongönni go mo mĩ lijo 'ba 'bu mo yehe wota aba. 21 Mati o'do zë na wehe zi mo kila yaga, wu'jë 'ba yere i'ja mo ehe iri mo, kaa wisi ëni. 22 Mosa i'ja wayandi laka mĩ Ezipeto. Mo kora kyigo ehe me'do 'bomo na laka.”

23 “Mati koo 'ba Mosa ëdi 'butësowo, mo i'bë vidi 'bëni Yiserele kongö. 24 Ko'do kölo maako aba, mo i'ja vidi 'ba Ezipeto ëdi vidi ma kölo temi vidi 'bëniyë ko'do na kyënyë. Mo akonyi vidi 'bëni ne, ofo vidi 'ba Ezipeto ne. 25 Mosa asösu vidi 'bëniyë ayolönni ku, Wirĩ ako'do nĩ zi zë kinga na dangölö, mora zë ayolönni dë. 26 Mĩ ko'do vere aba, Mosa i'ja vidi 'bëni Yiserele riyo ëdinni rë nni ku'bö, ehe mo ayonzö zi zë yata.

Mo iya henye, 'E kora nee na öndu, kö'du a'di ëdiyë re ku'bö go mo?' ²⁷ Mora kora mati ayeto oka ni ku'bö, adu'du Mosa dakapa, ehe ako'jo kö'du iya henye, 'Ëyi ra o'do yi na vo de ze, vurë 'beze kikye aba? ²⁸ Omba zi kofo ma, kaa ofo vidï 'ba Ezipeto mataganya ne?' ²⁹ Mati Mosa owo kö'du ne, mo aho tëmï Ezipeto i'bë alima mi dakaño 'ba Mediyana. Gisi riyö 'bomo nee o'jo ani."

³⁰ "Tapëti koo 'butësowö, malayika alaya zi Mosa mi wa'do möku mi da lipi kara ra Döku 'ba Sinayi. ³¹ Mosa na rakaga kö'du wa mati mo ongo ne. Mo i'bë kara zi kongö mo na laka, ehe gu Yere iya henye, ³² 'Ma Wiri 'ba zutu 'be, mati Abarayama, Yisika, ehe Yakoba ëdinni amötu.' Mosa ayeto tese tere aba, ehe omba dë zi bi kongö da möku ne. ³³ Yere iya zi mo henye, 'Oto kamoka 'bëyi nee 'de, ga kö'du bi ma ëdi toro 'domo ne kaño laka ra. ³⁴ Komo ma aba, mongö riti 'ba vidï 'bama mi Ezipeto ne ku. Mowo rala'ba 'bëzë ne ku, ehe mayi ku akaño zi yomö zë. Yaanya aba ne, momba yi kutu hulëhu mi Ezipeto.'

³⁵ "Mosa kölö nere ra vidï 'ba Yiserele ombanni dë, iyanni zi mo henye, 'Ëyi ra o'do yi na vo de ze ehe vo vurë kikye?' Malayika 'ba Wiri ame'do zi Mosa mi möku, ehe Wiri utu Mosa zi yomö Yiserelee ehe zi tedi na vo dagba 'bëzë. ³⁶ Mosa agaga zë tëmï Ezipeto, ehe da Ranga Kahi, ehe mi da lipi kö'du koro ko'do rakaga aba koo 'butësowö."

³⁷ "Mosa ra iya zi vidï 'ba Yiserele henye, 'Wiri akinzi kölö tëmï kutë vidï 'be zi tedi na nëbi kaa

mo inzi ma.' ³⁸ Mosa ika vidi 'beze mi da lipi, ehe malayika ame'do zi mo da Doku 'ba Sinayi. Ani mo iri me'do 'ba didi zi ki'di zi ze."

³⁹ "Mora zutu 'bezee ombanni de zi Mosa koro, ze ombanni ta'ba hulèhu mi Ezipeto. ⁴⁰ Vidi iyanni zi Arona henye, 'O'do wiri maakowe zi laga dagba zi ze. Mosa ika ze yaga ta Ezipeto, mora da yolo de a'di ra o'do re ni zi mo.' ⁴¹ Ze o'donni wiri mbiya na da kyine isa kora, ze i'dinni wakumu zi mo, ehe na rakyenyi ko'du wa mati o'donni ne. ⁴² Wiri opi ge ni zi vidi 'beni, ehe ila ze zi motu kyelu mi komoriye, kaa ma iya mi wayoruwe 'ba Nebiye, 'Vidi 'ba Yiserele, i'diye wakumu de zi ma ehe waki'di zi ma mi koo 'butesowo aba mi da lepi ne? ⁴³ Tapeti mo injè loko tisi 'ba wiri Molesi zi motu, ehe obe kyelu 'ba wiri Repena kpa. O'de wiri mbiya nenyee zi motu, mora yaanya aba ma kinjèe 'de kafo dakaño 'ba Babaloni.'

⁴⁴ Mi da lipi zutu 'bezee o'donni bi lima 'ba Wiri, kaa Wiri ayada zi Mosa ko'do. ⁴⁵ Yaa i'di zi zutu 'bezee, ehe ze obanni mo mati edi ti'benni Yasowa aba zi kiri dakaño ne kazi vidi naniye mati Wiri ore yaga. Mo alima ani le mi kadra 'ba Dawidi. ⁴⁶ Dawidi o'do Wiri na rakyenyi, ehe ako'jo ho mo ezè na to'bo zi kuvö loko 'ba Wiri zi gisi 'ba Yakoba. ⁴⁷ Ndundu mo aba Solomonu ra o'ba loko ne zi Wiri."

⁴⁸ "Mora Wiri Kyedre alima de mi loko mati vidi kondu ra uvö. Edi kaa nebi iya henye,

⁴⁹ 'Wiri iya henye,
Komoriye kyiti 'bama,
dakaño gara 'ba ndi ma.

Kyinë 'ba loko a'di ra akuvë zi ma?

Mi bi vala ra ma kalawo?

⁵⁰ Mo'do wasisi ku biya? ”

⁵¹ “E vo kazi kö'du kowo, ehe vidi 'ba da kyigo! E'diyë kaa vidi mati ombanni ñbete dë. E 'duwi wehe ko'do Lawo Laka aba, kaa zutuwe o'donni! ⁵² Nëbi maakowe edinni mati zutu 'be o'do zë dë na kyënyë? Zë ofonni nëbiyë mati ayadanni kö'du tayi 'ba Wirì ma Tinyö. Yaanya aba asusuwë mo, ehe ofowe mo. ⁵³ Malayika i'dinni kö'du ki'di 'ba Wirì zi ye, mora gba orowe dë.”

Ku'du 'ba Setifano yitö aba

⁵⁴ Mati vo vurë owonni me'do 'ba Setifano, zë ayinni na kamo kyirinni konyo aba, ⁵⁵ mora Setifano oso ndo Lawo Laka aba. Mo ongo bi komoriyë, ongo bikanyi kyedre 'ba Wirì, ehe Yësu edi tɔɔ da kala tirì 'ba Wirì. ⁵⁶ Mo iya henye, “Mongɔ komoriyë ayëhu rë ni, Wisi 'ba Vidi edi tɔɔ da kala tirì 'ba Wirì.”

⁵⁷ Vo vurë nee agbögbö hë nni na gu kyembe ehe isi mbili nni. Kandi zë biya alodronni da Setifano, ⁵⁸ ehe u'dunni mo yaga temi gawo kyedre ne. Ayetanni mo ku'du yitö aba. Vo kiye o'banni bongo 'bënni ndi kora maaako ru mo Sawolo. ⁵⁹ Mati edinni Setifano ku'du yiyö aba zi koli, mo ako'jo yaga, iya henye, “Yere Yësu, iri lawo ma kalakyedre aba!” ⁶⁰ Mo odrɔ domo ni akaɔ, ehe udu gu kyembe aba iya henye, “Yere, aya'ba kö'du kyënyë ko'do 'bëzë ne dë, dë zë.” Here mo oli.

8

Yaza 'ba vo kome

¹ Sawolo ra omba da ku'du 'ba Setifano yitö aba. Mi kadra nani kanisa mi Yerusalema mi rayaza kyedre. Biya vo lö'böwë ga Yere, nje vo lituwë, apere rë nni mi Yudiya ehe Samariya. ² Kya vo koma maakowe usunni Setifano ehe i'dinni lu'bë kö'du mo. ³ Sawolo ayeto kö'du kyënyë ko'do zi kanisa. Mo i'bë ta halinjo ta halinjo kiri vidi kora ehe vidi mbara zë ki'di mi kamba.

Pilipo mi Samariya

⁴ Vo lö'böwë ga Yere ma apere rë nni ne, i'bënni ta ga bi biya kö'du yöyö laka ne yada mo aba. ⁵ Pilipo i'bë mi gawo kyedre 'ba Samariya ehe ayöyö kö'du 'ba Korisito ne zi vidi. ⁶ Zë oze mbili nni zi Pilipo, kaa mati zë owonni ehe kongonni kö'du koro mati mo o'do. ⁷ Vidi kayo dakyikyaba ak'jo zë, ehe dakyikyaba i'bënni yaga ta rë zë ha gbögbö aba. Vo keñe kayo ehe vo ka'bo ak'jo zë. ⁸ Vidi biya mi gawo nani na rakyenyi, ga kö'du ma edi rë ni ko'do ne.

⁹ Kadra maako aba kora maako ru mo Simona alima ani vidi 'ba Samariya ko'do na rakaga. Mo edi möri ko'do ehe o'do rë ni na vidi kyedre maako. ¹⁰ Vidi biya ma wadakayo aba ehe vo leri atoto rë nni toko ro mo, zë iyanni henye, "Kora nenyë vo kyigö 'ba Wiri, ma ako'jo Kyigö ma Kyedre." ¹¹ Kadra konda aba, Simona edi möri ko'do zi vidi ko'do na rakaga, ehe zë asesi rë nni toto toko ro mo.

¹² Mora mati zë omannī ku mī kö'du kiya 'ba Pilipo, ga kö'du 'ba Damöku 'ba Wirī ehe ru 'ba Yësu Korisito, abapatisi zë biya kora mbara aba. ¹³ Simona oma kpa, ehe abapatisi mo. Mo alima kara zi Pilipo, ga kö'du mo ongo bi biya da kö'du koro ne rakaga aba. ¹⁴ Vo lituwë mī Yerusalema owonnī henye, kya vīdī maakowe mī Samariya irinnī me'do 'ba Wirī ku. Here zë utunnī Petero ehe Yowani zi zë. ¹⁵ Mati vo litu riyö nenye okonnī, zë amötunnī henye zi zë kirī Lawo Laka. ¹⁶ Gba kazi nenye, Lawo Laka i'dī dë gba zi ma kölö maako tēmī zë, abapatisi zë injë mī ru 'ba Yere Yësu. ¹⁷ Petero, Yowani aba i'dī kala nnī da vīdī 'ba Samariye, ehe zë irinnī Lawo Laka.

¹⁸ Simona ongo Lawo Laka i'dī zi vo kome mati vo lituwë i'dī kala nnī dë zë. Here mo i'dī kōhi ¹⁹ zi Petero, Yowani aba ehe iya henye, “I'dī kyigo nenye kpa zi ma, ezë vīdī maako mī'dī kala ma ku do mo, akirī Lawo Laka.”

²⁰ Mora Petero iya zi mo henye, “Yi 'dö kōhi 'bëyi ne aba akinde re mī wa'do, ga kö'du asösu zi waki'dī 'ba Wirī kogo kōhi aba. ²¹ Nenye anza dë loo 'bëyi, ehe Wirī ongo ku di'di yi anza dë na laka. ²² Oto dë yi tēmī kö'du sösu kyënyë 'bëyi ne, ehe ako'jo ha Wirī zi kila yi. ²³ Mongo yi ndo na mikumbë, ehe ida yi ku gö mī gëri kö'du kyënyë ko'do 'bëyi.” ²⁴ Simona iya henye, “Amötu zi Yere, here kö'du ma iya ne mo'do rë nī dë zi ma.”

²⁵ Tapëti Petero ehe Yowani aba ayëtinnī kö'du 'ba Yere ku, a'bannī zi Yerusalema. Ta da gëri 'bëzë, zë ayëtinnī kö'du yöyö laka ne mī daliᅇo kayo 'ba Samariya.

Pilipo vo mī turu 'ba Atepiyö aba

²⁶ Malayika 'ba yere iya zi Pilipo henye, “İ'bë dambaro da gëri konda 'ba lipi mati i'bë ta Yerusalema zi Gaza.” ²⁷⁻²⁸ Here Pilipo i'bë. Kora limu mī turu 'ba Atepiyö ëdi kpa ti'bë ta da gëri nani mī gbugburu. Mo kyedre 'ba vo kōhi sesi zi Kadasi, mati ëdi mbara yere 'ba Atepiyö. Mo i'bë mī Yerusalema zi mötu, ehe yaanya aba ëdi ku da ga gëri ëni liṅo. Mo ëdi alima mī gbugburu ëni kö'du ko'jo tēmi wayöruwë 'ba nēbi Yisaya. ²⁹ Lawo Laka iya zi Pilipo henye, “İ'bë zi gbugburu nani, alima kara ro mo.” ³⁰ Pilipo aho kara ehe owo kora ne ëdi kö'du ko'jo tēmi wayöruwë 'ba nēbi Yisaya. Pilipo ako'jo ho mo iya henye, “Ayolo mī kö'du mati ëdi ako'jo ne ku?”

³¹ Mo aya'ba do mo iya henye, “Hala ma to'bo yolo, nje ezë vidi maako ra akonyi ma?” Mo ako'jo Pilipo zi tayi riyë ehe lima dakapa ni.

³² Kora ne ëdi wayöru ko'jo iya henye, “Akoko mo kaa timelë mati da gëri ëni zi kofo. Mo udu dë, kaa timelë ma yëvu ro mo umu le du udu dë.

³³ O'donni mo na komokaya, mo iri vurë ma tinyö dë. Hala mo ato'bo tedi gisisi aba, ezë didi mo oba ku 'de?”

³⁴ Vo limu ne iya zi Pilipo henye, “Ayada zi ma, nēbi ne ëdi ame'do kö'du ni, mandere kö'du vidi maako?” ³⁵ Here Pilipo ta bi nenyë ayeto tēmi kö'du wayöru nenyë ehe ayada zi mo kö'du yöyö laka ga kö'du 'ba Yësu. ³⁶ Mati zë ëdi ti'benni ta da gëri, zë ayinni bi ma wini aba. Kora limu ne

iya henye, “Ongo te, kinye wini ëdi. Kö'du a'di ɔ'bo dë bapatisi ma?” ³⁷⁻³⁸ Mo i'di kö'du zi karo ne tɔɔ. Zë 'dö riyö i'bënni akaŋo mi wini, Pilipo abapatisi mo.

³⁹ Tapëti tasi 'bëzë yaga tëmi wini, Lawo 'ba Yere oba Pilipo 'de. Vo limu ne ongo mo dekpe löhu, mora mo ëdi ti'bë da gëri ëni rakyenyi aba. ⁴⁰ Pilipo yaa alaya mi Azotusu. Mo i'bë tëmi gawo zi gawo, biya ta da gëri zi Kasariya, yëti kö'du laka zi vidï.

9

Rakopi 'ba Sawolo

(Loo 22:6-16, 26:12-18)

¹ Mi kadra nani Sawolo nduwë yaza, kofu vo lö'böwë ga Yere. Mo i'bë zi kyedre 'ba vo karase, ² ako'jo ho mo kö'du waraga zi vo dagba bi 'ba mötuwë mati ëdinni mi Damasika. Mo o'do nenyë ga kö'du mo omba zi kiri ehe koba mi Yerusalemä vidï kora mandere mbara ma omani mi gëri 'ba Yere.

³ Mati Sawolo ëdi ku kara zi tɔko Damasika, bikanyi laka ta komoriyë truku'du ayanyi bi toko ta ɔ mo. ⁴ Mo alëpi dakaŋo, owo gu iya zi mo henye, “Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdi ma yaza?” ⁵ Sawolo ako'jo kö'du iya henye, “Yere yi 'bëyi ëyi?” Yere aya'ba do mo iya henye, “Ma Yësu ra. Ma ra vidï ma ëdi ayaza. ⁶ Yaanya aba ënyi riyë ehe i'bë mi gawo kyedre ne, ani akayada zi yi a'di zi ko'do.”

⁷ Vidï kora mati ëdinni Sawolo aba, ɔɔnni ani kazi me'do. Zë owonni gu, mora ongɔnni vidï maako dë. ⁸ Sawolo ënyi riyë ta akaŋo, ehe mati

ayëhu komo nî, mo ɔ'bo dë zi wa maako kongɔ. Vidi maako ra iri mo kala aba kɔko mi Damasika, ⁹ ehe ko'do wota aba mo ɔ'bo dë zi bi kongɔ ehe onyo wa kpa dë, mandere wa kuwë.

¹⁰ Vo lö'bö maako ru mo Ananiya alima mi Damasika. Yere ame'do zi mo tēmi rayada. Ananiya aya'ba do mo iya nenyē, “Yere, kinye mēdi.” ¹¹ Yere iya zi mo henye, “Ēnyī riye ehe i'bē liɔ 'ba Yudasi da gēri mbiyi ne. Ēzē oko ku ani, aki'ja kora maako ru Sawolo tēmi gawo 'ba Tasisi. Sawolo ēdi amötu, ¹² ehe mo ongo rayada kora maako ru mo Ananiya ēdi atayi zi mo ehe i'di kala nî do mo, here zi mo bi kongɔ löhu.”

¹³ Ananiya aya'ba do mo iya henye, “Yere, vidi kayo ayadanni zi ma, kö'du kyenyē mati kora nenyē o'do zi vidi laka 'bēyi mi Yerusalema. ¹⁴ Kinye mo ayi kalakonda aba kazi kyedree 'ba vo karase zi kiri vidi biya mati ēdinni ru yi ko'jo.”

¹⁵ Yere iya zi Ananiya henye, “i'bē, minzi mo ku zi ko'do mo zi yada ru ma zi tu'dēē, yere, ehe vidi 'ba Yiserele. ¹⁶ Ma na bi da ma ma kayada zi mo hala mo aki'ja riti ga kö'du ru ma.” ¹⁷ Ananiya i'bē ehe ödu mi loko mati Sawolo ēdi lima 'domo. Ananiya i'di kala nî do mo ehe iya henye, “Öndu Sawolo, Yere Yēsu ra utu ma. Mo ra kpa alaya zi yi da gēri tayi 'bēyi kinye ne. Mo omba yi zi bi kongɔ löhu, ehe zi koso ndo Lawo Laka aba.” ¹⁸ Truku'du wa maako kaa oko kyenze alēpi ta komo Sawolo, ehe mo ɔ'bo bi kongɔ löhu. Mo ēnyī riye abapatisi mo. ¹⁹ Here mo onyo wa, ro mo akyigo.

Sawolo ayēti kö'du mi Damasika

Sawolo alima ko'do maakowe aba vo lö'böwë 'ba Yere ëti mĩ Damasika. ²⁰ Kandi mo i'bë mĩ bi 'ba mötuwë ayeto yëti zi vidĩ henye, Yësu ra Wisi 'ba Wirĩ. ²¹ Vidĩ biya ma owonni Sawolo, na rakaga ehe iyanni henye, “Anza dë kora nenyë ra ëdi riti ki'di zi vidĩ ma alimanni mĩ Yerusalema, mati ëdinni amötu mĩ ru 'ba Yësu? Mo ayi dë kinye zi kirĩ zë ehe koba zë zi kyedree 'ba vo karase?” ²² Sawolo ayëti kö'du kyigö aba. Yude ma alimanni mĩ Damasika, mo o'do zë na rakaga mati mo ayonzö zi yada zi zë Yësu ra Korisito.

²³ Yaa kya zë maakowe o'donni mala zi Sawolo kofo, ²⁴ mora mo i'ja. Mo ayölo zë ëdinni ga ha resi 'ba gawo ne kongö kadra ehe yondö aba zi mo kofo. ²⁵ Yondö maako aba, vo lö'böwë Sawolo izanni mo akaño mĩ бага kyedre ta da tëri.

Sawolo mĩ Yerusalema

²⁶ Mati Sawolo öko mĩ Yerusalema, ayonzö zi rë ni dröko vo lö'böwë ëti. Mora zë biya na tere, ga kö'du zë omanni dë mo vo lö'bö ma tinyö ra. ²⁷ Here Baranaba akönyi mo, oba mo zi vo lituwë. Mo ayada hala Sawolo ongö Yere, ehe hala Yere ame'do zi mo. Baranaba iya kpa henye, mati Sawolo ëdi mĩ Damasika, mo ame'do kazi tere mĩ ru 'ba Yësu. ²⁸ Sawolo alasi na dangölö vo lö'böwë ëti mĩ Yerusalema, ehe ayada kö'du 'ba Yere zi vidĩ biya. ²⁹ Mo 'duwi hë nni wasa Yude ma ëdinni me'do mĩ ha 'ba Girigi, ehe zë ombanni zi mo kofo. ³⁰ Mora vo lö'böwë i'janni kö'du nenyë, ehe obanni Sawolo zi Kasariya. Ani zë utunni mo zi Tasisi.

³¹ Here kanisa mĩ Yudiya, Galilaya, ehe Samariya yaanya aba ku mĩ kadra 'ba rakyëyi,

ehe ayinnî na kyigɔ, ehe Lawo Laka akɔnyi zë zi tövu ehe zi tere Wirî.

Petero akɔ'jo Anisi

³² Mati Petero ëdî alasi ta ga bi ne biya, mo i'bë zi vo lö'bö lake ma alimannî mî gawo 'ba Liyida.

³³ Ani mo i'ja kora maako ru mo Anisi, mo na rakɔ, kɔɔ madɔmowota mî sora ɔ'bo dë zi lasi.

³⁴ Petero iya zi Anisi henye, “Yësu Korisitɔ akɔ'jo yî ku! Ënyî riyë, ehe aköku agburuku 'bëyi ne.” Kandi mo ɔɔ riyë. ³⁵ Vidi biya mî Liyida ehe Sarɔɔ ongonnî Anisi, ayinnî na vo lö'böwë ga Yere.

Petero injë Doroka tëmî koli

³⁶ Mî Jɔpa mbara vo lö'bö maako, ëdî ru mo Tabita. Ru mo ha Girigî aba Doroka. Mo ëdî 'duwî kö'du laka kö'dɔ zi vidi ehe zi vo leriye.

³⁷ Mora mo alëpi na kɔɔ ehe oli. Zë akakannî rɔ mo, i'dinnî mo mî lokotɔɔ. ³⁸ Jɔpa anza dë na kɔwɔ ta ra Liyida, ehe vo lö'böwë owonnî Petero ëdî ani. Zë utunnî vidi kora riyö zi kiya zi mo, “Akɔ, ayi ze aba kandi ëzë atɔ'bo!” ³⁹ Kandi Petero i'bënnî zë ëti. Vidi kora nee obannî Petero riyë mî lokotɔɔ. Mbara lu'bë kayo ëdinnî ani akudu. Zë ayadannî zi mo bonge mati Doroka ëdî ako'dɔ mo gba na didî.

⁴⁰ Tapëti Petero utu vidi ku biya yaga ta loko, odrɔ da omo nî akaɔ, amötu. Here ofɔ rë nî zi yöku 'ba Doroka ehe iya henye, “Tabita, ënyî riyë!” Mbara ne ayëhu komo nî. Mati ongɔ Petero, mo alima riyë. ⁴¹ Petero irî mo kala nî aba akɔnyi mo da ndî mo. Petero akɔ'jo mbara lu'bë nee ehe kya 'ba vo lö'bö laka maakowe,

ayada zi zë Doroka ënyï ku na didi tëmï koli.
⁴² Vidi biya mi Jopa mati owonni kö'du ma o'do
 re ni ne, ma kayo tëmï zë omanni mi Yere.
⁴³ Petero alima mi Jopa ko'do kayo aba mi lijo
 'ba kora maako ru mo Simona, vo wana kö'jo ra.

10

Petero Koronliyo aba

¹ Mi Kasariya kora maako edi ani ru mo
 Koronliyo, mo vo da kanya lamikolo 'ba Roma
 ako'jo "Gboko tëmï Italiya." ² Koronliyo kora
 'ba yenï ra, mati ere Wirï ehe vidi biya 'beni
 eti. Mo i'di kahi kyö zi vo leriye, ehe 'duwi
 amötu zi Wirï. ³ Kadra wota tapeti kadra kutë,
 Koronliyo ongo rayada kazi Wirï. Mo ongo
 malayika kazi Wirï edi tayi zi mo, ehe kö'jo mo
 ru aba, "Koronliyo."

⁴ Koronliyo na rakaga, mati mo ongo bi da
 malayika. Here, mo ako'jo kö'du iya henye,
 "Yere, a'di ra kö'du nenyë biya go mo?" Malayika
 aya'ba do mo iya henye, "Wirï owo mötu 'beyi
 ku, ehe ayolo waki'di 'beyi zi vo leriye ne ku.
⁵ Yaanya aba utu vidi kora maakowe Jopa, zi kora
 maako ru mo Simona Petero. ⁶ Mo edi alima kora
 maako aba vo liko ko'do ru mo Simona, mo alima
 mi lijo ma kara ha ranga." ⁷ Tapeti kö'du nenyë
 kiya, malayika i'be weni. Koronliyo ako'jo riyö
 vo kalima 'beniyë ehe vo kanya kolo 'beni ma edi
 Wirï mötu. ⁸ Mo iya ga kö'du ne biya zi zë, ehe
 utu zë Jopa.

⁹ Kadra kutë mi ko'do ma ta go mo, mati kora
 nenyë edinni ku tayi kara Jopa, Petero i'be

ku riyë komo lembe amötu. ¹⁰ Mati zë ëdinnï wakonyo k'o'jo, mo na o'bo, omba zi wakonyo, mora mo ongo rayada kazi Wirï. ¹¹ Mo ongo komoriyë ayëhu rë nï, ehe wa maako ayi akaño kaa mbili bongo kyedre bi golo'bo sowo ëni aba. ¹² Mi mo dakyinë ngötu biya, ngötuwë 'ba liño, watelee, ehe aliye. ¹³ Gu iya zi mo henye, “Petero, ënyï riyë! Ofo nenyee, ehe onyo zë.”

¹⁴ Mora Petero iya henye, “Yere, mo'bo dë ko'do mo, gba monyo wa maako na ti'da, ehe anza dë na laka zi konyo.” ¹⁵ Gu ame'do zi mo löhu, “Ëzë Wirï o'do wa maako ku nbala, iya dë henye, anza dë na laka zi konyo.” ¹⁶ Nenyee o'do rë nï da wota, gba kazi mbili bongo ne truku'du koba hulëhu komoriyë.

¹⁷ Mati Petero gba sösu mi me'do nenyee a'di, kora ma Koronliyö utu zë ne, ayi orönni ha loko 'ba resi. I'janni gëri liño 'ba Simona ku, ¹⁸ ehe ako'jonnï kodö here ne Simona Petero ëdi alima ani.

¹⁹ Mati Petero ëdi gba kö'du ma o'do rë nï ne sösu, Lawo iya zi mo henye, “Kora wota ëdinnï kinye bi koma kö'du yi. ²⁰ Kandi i'bë akaño, ehe i'bë zë ëti. Asösu dë, ma ra mutu zë.” ²¹ Petero i'bë akaño iya zi kora nee henye, “Ma ra ëdiyë akoma. Ayiye ga a'di?”

²² Zë aya'banni da me'do iyanni henye, “Vo da kanye Koronliyö ra utu ze. Mo kora laka ra, mo amötu Wirï, ehe vidï biya 'ba Yuda ombanni mo. Malayika laka 'ba Wirï ra ayada zi Koronliyö zi kutu litu zi yi, here mo ato'bo kowo a'di ra zi yi kiya.” ²³ Petero ako'jo zë zi ko'do ani. Mi

ko'do vere, Petero ehe kya 'ba vo lö'böwë mi Jopa i'bënni kora mati ayinni kazi Koronöliyö ne eti.

²⁴ Mi ko'do vere aba zë okönni mi Kasariya bi ma Koronöliyö edi bi zë kisi. Mo ako'jo karo 'bëniyë ehe aboka ma kare. ²⁵ Mati Petero okö, Koronöliyö amëtë mo, here mo alödro burutu Petero, ehe ayeto mo yeto. ²⁶ Mora Petero injë mo, ehe iya henye, “Oro riye! Ma anza dë ndra ta da vidi köndu.”

²⁷ Mati Petero ödu loko, mo edi gba me'do Koronöliyö aba, vidi kayo edinni ani. ²⁸ Petero iya zi zë henye, “Ayole ku laka, ze Yude kö'du ki'di 'beze ila ze dë zi wa maako kö'do vidi maako eti, mora Wiri ayada zi ma, mo asösu dë vidi maako edi na ti'da mandere anza na laka. ²⁹ Mati utuwë zi ma zi tayi kinye, mayi ku. Yaanya aba momba zi yolo kö'du a'di utu litu ga ma?”

³⁰ Koronöliyö aya'ba dö mo iya henye, “Ko'do sowo alaga edi kaa kadra wota 'ba hutaga, mēdi amötu lijo. Truku'du kora maako usu bongö kanyi oro da komo ma. ³¹ Mo iya henye, ‘Koronöliyö, Wiri owo mötu 'bëyi ku ehe mo ayolo waki'di 'bëyi zi vo leri ku. ³² Yaanya aba utu litu mi Jopa zi Simona Petero. Mo edi na yingö mi lijo 'ba Simona vo likö kö'do, alima kara ha ranga.’ ³³ Mutu litu kandi gë yi, ehe edi da kö'du komba laka aba zi yi tayi ne. Ze biya dēdi kinye da komo Wiri zi kowo a'di akiya.”

Me'do 'ba Petero

³⁴ Petero ame'do henye, “Yaanya aba ma yolo ku Wiri o'do lövo vidi biya kölö. ³⁵ Wiri na rakyenyi vidi ma ere ni, ehe o'do wa ma lake.

³⁶ Ayole kö'du kise mati Wiri i'di zi vidi 'ba

Yiserele, mati mo utu Yësu Korisito, Yere 'ba vidi biya, zi rakyëyi ki'di zi zë. ³⁷ Ayole ku wa mati o'do rë ni, ta bi ne biya mi Yudiya. Ayeto biya mi Galilaya, tapëti Yowani ayada biya zi vidi bapatisi. ³⁸ Wirì i'di Lawo Laka ehe kyigo zi Yësu tëmi Nazereta. Mo ëdi Yësu aba, mati mo alasi toko kö'du laka ko'do, ehe vidi kö'jo aba, zë ma hu kyigo 'ba Satani. ³⁹ Ze biya dongo wa ma o'do 'dö mi Yuda ehe mi Yerusalema. I'di Yësu zi koli da taka, ⁴⁰ mora ko'do wota aba yaa, Wirì injë mo na didi, ehe o'do mo zi kongo. ⁴¹ Anza vidi biya ra ongo mo, ze ra nje dongo mo, wakonyo ehe wakuwë mo aba tapëti tënyi 'bomo tëmi koli. Ze ra Wirì inzi zi yada kö'du mo zi vidi maakowe. ⁴² Wirì ayada zi ze zi yöyö zi vidi henye, Yësu ra inzi mo ku zi vurë 'ba didi yöku ëti kiya. ⁴³ Nëbi biya iyanni henye, vidi biya ma ëdinni koma aba mi Yësu, akila kö'du kyënyë 'bëzë ne mi ru mo.”

Tu'dë irinni Lawo Laka

⁴⁴ Mati Petero ëdi gba ame'do, Lawo Laka ayi da vidi ma ëdi mbili nni koze ne. ⁴⁵ Kya 'ba vo kome ma nbete, mati ayinni Petero ëti, zë na rakaga ga kö'du Lawo Laka i'di ku zi tu'dëë, ⁴⁶ ga kö'du zë owonni tu'dë ëdinni ku me'do mi ha mënzë maakowe Wirì yeto aba. Here Petero iya henye, ⁴⁷ “Tu'dë nenyee i'di Lawo Laka ku zi zë, kpa kaa dëdi mo aba. Ma yolo ku vidi maako o'bo dë ze yata ta bi zë bapatisi.” ⁴⁸ Petero i'di kö'du zi zë bapatisi mi ru 'ba Yësu Korisito. Here zë ako'jonnì ho mo zi lima rë nni ko'do tisi aba.

11

Petero mi kutë vo lö'böwë mi Yerusalema

¹ Vo lituwë ehe vo lö'böwë mi Yudiya owonnï henye tu'dëë ombannï da kö'du kise 'ba Wirï ku.

² Here mati Petero ayi Yerusalema, kya vo kome ñbete ayeto hë nni wasa mo aba, ³ zë iyannï henye, “Yi alima na yingö mi liño 'ba tu'dëë, ehe onyo wa kpa zë ëti!”

⁴ Here Petero ayada kö'du ma o'do rë ni, iya henye, ⁵ “Mëdi mi gawo 'ba Jopa ehe mëdi amötu, mati mongö rayada kazi Wirï. Mongö komoriyë ayëhu rë ni, ehe wa maako kaa mbili bongo kyedre iri ta bi golo'bo 'bomo sowo tayi akaño zi ma. ⁶ Mati mongö bi mi mo, ngötuwë 'ba liño, ngötu mökuwë, watelee, ehe aliye. ⁷ Mowo gu iya zi ma henye, ‘Petero, ënyï riyë! Ofo nenyee, ehe onyo zë.’ ⁸ Mora miya henye, ‘Yere, mo'bo dë ko'do here, gba monyo wa maako mati ëdi na ti'da ehe mandere anza na laka zi konyo ne dë.’

⁹ Gu ta komoriyë ame'do zi ma löhu, iya henye, ‘Ëzë Wirï o'do wa maako ku ñbala, iya dë henye, anza dë na laka zi konyo.’ ¹⁰ Nenyee o'do rë ni da wota, gba kazi koba mo biya löhu komoriyë.

¹¹ Truku'du kora wota tēmi Kasariya oronnï komo loko mati mëdi alima 'domo. ¹² Lawo Laka ayada zi ma ti'bë zë ëti ehe kazi kö'du sösü. Here öndu mi Yësu modaka i'bënni ma aba, ehe dödu mi loko 'ba kora nenyee. ¹³ Mo ayada zi ze malayika alaya zi ni, iya henye, ‘Utu vidï maako Jopa zi kora maako ru mo Simona Petero, ¹⁴ mo akayada zi ye hala yi ehe vidï biya mi liño 'bëyi akayomö.’ ”

15 “Tapèti ma yeto me'do, i'di Lawo Laka zi zè, kaa mati Lawo Laka i'di zi ze biyeto aba. 16 Ma sösu me'do 'ba Yere, iya henye, ‘Yowani abapatisi wini aba, mora akabapatisiye Lawo Laka aba.’ 17 Wiri i'di zi tu'dè naniye kpa waki'di mati mo i'di zi ze, mati di'di koma 'beze mi Yere Yësu Korisito. Hala ma kayata Wiri?” 18 Mati zè owonni Petero iya nenye, oronni ta bi hë nni wasa, ehe ayetonni Wiri yeto, iyanni henye, “Wiri yaanya aba o'do tu'dëë ku dë nni koto zi ni, ehe i'di didi ku kpa zi zè.”

Kanisa mi Atiyoko

19 Kya 'ba vo lö'bö 'ba Yere maakowe apere rë nni ga kö'du 'ba wayaza ma ayeto kofö 'ba Setifano aba. Zè i'bënni kowo kaa Ponisiya, Seyipurusu, ehe Atiyoko. Zè ayadanni kö'du kise ne nje zi Yude. 20 Kya 'ba vo lö'bö maakowe tëmi Seyipurusu ehe Sirënë i'bënni Atiyoko ehe ayetonni yada zi vidi 'ba Girigi kö'du yöyö laka ne ga kö'du 'ba Yere Yësu. 21 Kyigo 'ba Yere edi zè aba, ehe vidi kayo oto dë nni zi Yere, ehe omanni mi mo.

22 Kö'du yöyö ma o'do rë ni ne, oko zi kanisa mi Yerusalema, ehe zè utunni Baranaba Atiyoko. 23 Mati Baranaba oko ani, ehe ongo hala Wiri i'di kö'du lake ku zi zè. Mo na rakyenyi, ehe mo alenze zè zi limanni koma aba mi Yere biya di'di nni aba. 24 Baranaba mo kora laka 'ba koma kyedre aba, ehe oso mo ndo Lawo Laka aba. Vidi kayo oto dë nni zi Yere.

25 Here Baranaba i'bë Tasisi Sawolo koma. 26 Mati mo i'ja Sawolo, ika mo Atiyoko. Ani zè adrakonnii rë nni kanisa eti koo kölö, ehe ayandi

vidi kayo. Ani mi Atiyoko vo lö'böwë 'ba Yere dagba ako'jo Korisito 'ba.

²⁷ Mi kadra nenyë aba, kya 'ba nëbi maakowe ta Yerusalema ayinni Atiyoko. ²⁸ Ma kölö tëmi zë ru mo Agabusu. Wakonyi 'ba Lawo Laka aba, mo ayada kö'du iya henyë, “Madöyi kyënyë atëdi tëmi damöku ne biya.” O'do rë ni mi kadra ma Kulidasi ra na yere. ²⁹ Vo lö'bö ma ëdinni mi Atiyoko ombanni zi kutu wakonyi maako zë ato'bönni zi önduwë mi Korisito ma ëdinni mi Yudiya. ³⁰ Here zë inzinni Baranaba ehe Sawolo zi koba waki'di 'bënni zi vo dagbe 'ba vo lö'böwë mi Yerusalema.

12

Heroda ayaza vo kome

¹ Mi kadra nani, Yere Heroda ayaza kya vidi 'ba kanisa. ² Mo i'di kö'du zi vo kanye zi da Yemisi öndu 'ba Yowani kikyë kulu aba. ³ Mati Heroda ongo nenyë o'do vidi 'ba Yude na rakyenyi, mo iri Petero mi kadra karama 'ba mangolo'bo kazi langa. ⁴ Mo i'di Petero mi kamba, ehe i'di kö'du zi vo kanya gboko sowo zi go mo kongo. Heroda o'do mala zi mo ki'di bi 'ba vurë, komo vidi kayo tapëti karama 'ba laga 'ba koli. ⁵ Mati Petero ëdi na sesi mi kamba, vidi 'ba kanisa orönni de ta bi 'ba mötu zi Wirï ga kö'du mo.

Ayasi Petero na dangölo tëmi kamba

⁶ Gba ta komo yondo zi Petero ki'di bi 'ba vurë, mo ëdi ako'do, ehe ida mo nyori riyö aba mi kutë vo kanya riyö. Vo kanya riyö maakowe ëdinni ha loko ma ödu mi kamba ne kongo. ⁷ Truku'du

malayika kazi Yere alaya, ehe bikanyi ayanyi bi toko mi kamba. Malayika ne isa Petero ta dakapa mo, ehe aliro mo riyë. Here mo iya henye, “Kandi! Ënyi riyë!” Nyori alëpinni ta kala mo, ⁸ ehe malayika ne iya zi mo henye, “Ënyi, usu bongö rë yi, ehe usu kamoka 'bëyi.” Petero o'do kö'du ma ayada zi ni. Here malayika iya henye, “Yaanya aba usu bongö alikölu 'bëyi, ehe usu ga ma.”

⁹ Petero i'bënni malayika aba, mora mo asösu kö'du ne wiri ra isi ni. ¹⁰ Zë i'bë alaganni gboko riyö 'ba vo kanye, ehe mati ayinni ha resi 'ba kahi zi gawo kyedre, ayëhu rë ni na bi dë ni. Zë i'bënni yaga, ehe mati ëdi ti'bënni ta da gëri, kandi malayika alaya dë. ¹¹ Mati Petero ayolo kö'du ma o'do rë ni ne, mo iya henye, “Yaanya aba ma yolo ku Yere ra utu malayika ëni zi yomo ma kazi Heroda, ehe kazi wa biya vo dagbe 'ba Yude asösunni zi ko'do zi ma.”

¹² Here Petero i'bë zi lijo 'ba Mariya, ma 'ba Yowani Marako. Vo lö'böwë 'ba Yere ayinni ga bi kölö ani, ehe ëdinni amötu. ¹³ Petero akökö ha resi, ehe vo kalima mbara maako ru mo Roda, ayi ha loko zi do mo ya'ba. ¹⁴ Mati mo owo gu Petero, mo rakyenyi aba ndra, mo ayëhu ha resi dë. Mo aho hulëhu loko, ehe iya zi vidiyë henye Petero ëdi atoro ani. ¹⁵ Mora vidi biya ayadanni zi mo, iyanni henye, “Yi vo nökyi.” Mora mo zo kiya henye, ne Petero ra. Here zë iyanni henye, “Ne malayika omo ra.”

¹⁶ Petero zo kökö, le mi ndundu mo zë ayëhunni ha resi. Zë ongönni mo ehe zë na rakaga. ¹⁷ Petero ame'do kala ni aba zi zë zi

toronni ti. Mo ayada hala Yere ika ni yaga temï kamba. Mo iya kpa henye, “Ayade zi Yemisi ehe zi öndu maakowe kö'du ma o'do rè ni ne.” Tapëti mo, mo ila bi nani ehe i'bë bi maako.

¹⁸ Mi damindö vere, vo kanya ma ëdinni bi kongö rasösu kyedre aba, ehe rakaga aba kö'du a'di oko zi Petero. ¹⁹ Heroda i'di kö'du zi vo kanya 'beniyë zi mo koma, mora du i'janni mo de. Here mo ako'jo ha vo kanye, ehe i'di zë zi kofo. Tapëti nenyë, Heroda ila Yudiya i'bë zi lima mi Kasariya yaa.

Koli 'ba Heroda

²⁰ Heroda ehe vidi 'ba Tiyere ehe Sidoni na kamo oka ma kölö maako aba. Here gboko temï zë i'benni Balatusu kongö, ma kölö temï vidi kyedre mi turu 'ba Heroda. Zë alëlunni da Balatusu henye nombanni zi rakyëyi ko'do mi kutë gawo 'bezë ehe Heroda, ga kö'du dakaño 'bezë i'ja wakonyo 'beni ta bi ma Heroda na vo do mo.

²¹ Mi kadra ma zë ombanni do mo, Heroda ayi usu rè ni mi bongö 'ba yere. Mo alima da kyiti 'ba vure ëni. ²² Vidi agbögbö hë nni iyanni henye, “Ame'do ndra kaa Wiri ta da vidi kora!” ²³ Kandi malayika kazi Yere otra mo akaño, ga kö'du mo oba wakoro 'ba Wiri. Kuruwë onyonni Heroda ehe oli.

²⁴ Kö'du kise 'ba Wiri zo rè ni pere. ²⁵ Tapëti Baranaba ehe Sawolo o'donni loo ma utu zë zi ko'do mo ne ku, a'banni Yerusalem, ehe obanni Yowani Marako kpa nni aba.

13

Baranaba ehe Sawolo

¹ Mī kutë vidi 'ba kanisa 'ba Atiyoko nēbī maakowe ehe vo komoyandiye ēdinnī. Zē ra Baranaba, Simiyono ako'jo kpa Nigara, Lusiyosi tēmī Sirēnē, Manani mo aboka 'ba yere Heroda ma kara, ehe Sawolo. ² Mati zē ēdinnī Yere yeto ehe ha koro, Lawo Laka iya henye, “Inziye Baranaba ehe Sawolo zi loo mati minzi zē zi ko'do.” ³ Here tapētī ha koro ehe mötu, zē i'dinnī kala nni dē zē, ehe utunnī zē da gērī 'bēnnī.

Baranaba ehe Sawolo mī Seyipurusu

⁴ Lawo Laka utu Baranaba ehe Sawolo zi Selesiya, ehe ta ani zē i'bēnnī da rutu 'ba Seyipurusu. ⁵ Zē okōnnī Salamisi, ayetonni kō'du kise 'ba Wiri yētī mī bi 'ba mötuwë 'ba Yude. Yowani Marako ēdī zē aba kaa vo wakōnyi. ⁶ Baranaba ehe Sawolo umunnī da rutu zi Papahosi. Ani zē i'jannī kora maako tēmī Yude, ru mo wisi 'ba Yēsu. Mo vo möri ehe nēbī vo ndōndō. ⁷ Mo o'do loo kpa zi Serigisu Pawolosi, yere 'ba rutu ne.

Serigisu Pawolosi, vo kō'du yolo, omba zi kowo kō'du kise 'ba Wiri, ehe mo utu litu kō'du Baranaba ehe Sawolo. ⁸ Mora Barayēsu vo möri, ru mo maako Elimasi, awasa kō'du 'bēzē ne. Mo ayōnzō zi yere sesi kazi koma mī Yēsu. ⁹ Here Sawolo, ru mo maako kpa Pawolo, oso ndo Lawo Laka aba, mo ongo bi mbiyi da Elimasi ¹⁰ ehe iya henye, “Yi wisi 'ba Satani! Yi vo ndōndō ehe vo wehe 'ba kō'du laka. Ndala aba, atoro ta bi me'do kyēnyē kiya ra gērī tinyō 'ba Yere? ¹¹ Yere omba ti'bē riti ki'di zi yi, yi ko'do yaa na

vo komoköndu. Ɖ'bo dekpe zi bikanyi 'ba kadra kongɔ.”

Kandi komo kora ne ayöfu matutu köndu aba, ehe mo i'bë toko vidī maako koma zi nī gaga kala aba. ¹² Mati yere ongo kö'du mati o'do rë nī ne, mo rakaga aba mī kö'du yandi ga kö'du 'ba Yere ne. Here mo oma mī Yere.

Pawolo ehe Baranaba mī Atiyɔko Pisidiya

¹³ Pawolo ehe oka maakowe ëti ilanni Papahosi ehe i'bënni zi Paga mī Pambaliya, mora Yowani Marako ila zë i'bë hulëhu mī Yerusalema. ¹⁴ Koo zë ne i'bënni dagba kazi Paga zi Atiyɔko mī Pisidiya. Here mī ko'do 'ba ralawo aba zë i'bënni mī bi 'ba mötu ehe alimanni akaɔo. ¹⁵ Tapëti kö'du ko'jo tēmī kö'du ki'di ehe wayöruwë 'ba nëbiyë, vo dagbe utunni vidī maako zi yada zi Pawolo ehe Baranaba henye, “Aboka me, ëzë ëdiyë kö'du maako aba zi kiya mati akakonyi vidī, iye.”

¹⁶ Pawolo ënyi riyë. Mo o'do kala nī, ehe ame'do, iya henye, “Vidī 'ba Yiserele, ehe vidī maako 'ba tu'dëë kpa mati ëdinni mötu Wirī, oze mbili ye. ¹⁷ Wirī 'ba Yiserele inzi zutu 'bezee, ehe mo ila vidī 'beze kaa vo leze mati ëdi alimanni Ezipeto. Ani mo o'do zë na kyigo. Here kyigo gära 'bëni aba, mo ayasi zë yaga. ¹⁸ Koo 'butësowɔ mo ongo gë zë mī da lipi. ¹⁹ Tapëti mo ayaɔa tu'dë madomoriyö mī Kanana, mo i'di dakaɔo 'bëzë zi vidī 'bëniyë kaa drivu. ²⁰ Nenyë o'do rë nī iri koo lamisowɔ 'butëmuyi.”

“Tapëti kadra nani, Wirī i'di vidī 'bezee na vo vurëë le mī kadra 'ba nëbi Samowele. ²¹ Here vidī ombanni yere. Wirī i'di zi zë Yere Sawolo,

wisi 'ba Kisi ta daliŋo 'ba Benyimona. Mo iri koo 'butësowɔ. ²² Tapëti Wirī iri Sawolo, i'di Dawidi na yere pëti mo. Wirī iya ga kö'du mo henye, 'Dawidi wisi 'ba Jese ëdi kyinë 'ba vidi ma o'do ma ndra na rakyenyi. Mo o'do wa biya, mati momba mo zi ko'do.' ²³ Tëmi kozo 'ba kora nenye, Wirī ika vo wayomo Yësu zi Yiserele, kaa alömu.”

²⁴ “Mora gba kazi Yësu ayi dë, Yowani ëdi ayada zi vidi biya mi Yiserele zi dë nni koto hulëhu zi Wirī ehe bapatisi kiri. ²⁵ Mati loo 'ba Yowani ëdi ku kara zi rë ni kinde, mo iya henye, 'Asösu 'be ma eyi ra? Manza dë vidi mati ëdiyë bi mo kisi. Owowe mo ëdi tayi. Mo atayi 'da, ehe manza dë laka zi kamoka omo kinga.’ ”

²⁶ “Öndu me, kozowe 'ba Abarayama, tu'dëe biya mati ëdinni kinye Wirī mötu, kö'du kise 'ba wayomo nenye utu zi ze. ²⁷ Vidi 'ba Yerusalema ehe vo dagba 'bëzëe ayolönni dë eyi ra Yësu. Mandere zë ayolönni kpa dë mi me'do 'ba nëbiyë mati ëdi ako'jonnii mi ko'do 'ba ralawo biya. Zë o'dönni me'do 'ba nëbiyë ayi ku tinyö vurë kikyë aba ra Yësu. ²⁸ Gbi le ëzë i'ja kö'du maako dë le zi Yësu ki'di zi kofo, zë nduwë ha Pilato ko'jo zi mo kofo. ²⁹ Tapëti o'dönni wa mati nëbiyë ayörunni kö'du Yësu, oba mo akaŋo ta da taka ehe i'di mi ogo.”

³⁰ “Mora Wirī injë mo tëmi koli. ³¹ Ko'do lakyi aba Yësu alaya zi vidi mati i'bënni mo aba tëmi Galilaya zi Yerusalema. Yaanya aba ëdinni kö'du mo yada zi vidi 'bezee. ³² Ze kinye zi yada zi ye kö'du yöyö. Wa mati Wirī alömu zi zutu 'bezee, ³³ na ko'do, yaanya aba mo o'do ku zi ze Yësu

kinjë aba zi didi. Eëdi kaa Wayeto 'ba Dawidi ma riyo iya henye,
 'Yi wisi ama ra,
 ndenye mayi ku na 'Bu yi.' ”

³⁴ “Wiri injë Yësu tëmi koli ehe ila ida ro mo de zi teje. Eëdi kaa Wiri iya,
 'Ma ki'di zi yi wa laka mati ma lömu zi Dawidi.’

³⁵ Ehe mi Wayeto 'ba Dawidi maako iya henye,
 'Ila vidi laka 'beyi ne de zi teje mi ogo.’

³⁶ Mati Dawidi eëdi gba na didi, mo oro Wiri. Here tapëti mo oli, usu mo mi ogo 'ba zutu 'bomowe, ehe ida ro mo eje. ³⁷ Mora vidi mati Wiri injë tëmi koli, ida ro mo eje de.”

³⁸ “Aboka me, kö'du kise ne eëdi henye, Yësu akila kö'du kyënyë 'be! ³⁹ Kö'du ki'di 'ba Mosa o'bo de e ko'do tinyo tëmi kö'du kyënyë 'be biya. Mora vidi ma eëdi koma aba mi Yësu, Wiri ako'do mo tinyo. ⁴⁰ Eëdiyë komokandi aba kazi, kö'du ma nëbi iyanni ne mo'do re ni de zi ye. Zë iyanni henye,

⁴¹ 'E vidi ma o'de lasa ra Wiri,
 eëdi rakaga aba ehe akoli.

Ma ko'do wa maako mi kadra 'be,
 o'be de zi koma,
 ezë vidi maako ayada le zi ye.’ ”

⁴² Mati Pawolo ehe Baranaba eëdinni ku bi 'ba motu 'ba Yude kila, vidi alenzenni zë zi kiya kyo kö'du kölo nenyee ko'do 'ba ralawo vere aba.

⁴³ Tapëti motu, Yuda kayo ehe tu'dë kayo ma eëdinni Wiri motu ne, i'bënni zë eti. Pawolo ehe Baranaba alenze zë biya zi lima mi rakyëyi 'ba Wiri.

44 Mî ko'do 'ba ralawo vere, vîdî biya 'ba mî gawo ayinnî zi kö'du kise 'ba Yere kowo. 45 Mati Yude ongõnnî vîdî kayo nee, zë na mikumbë. Zë alidinnî Pawolo ehe ame'donnî na kyënyë ra kö'du biya mati mo iya ne. 46 Mora Pawolo ehe Baranaba kazi tere iyannî henye, “Domba zi yada kö'du kise 'ba Wirî zi ye, gba kazi yada zi vîdî maakowe. Mora ombe kö'du kise ne dë! Nenyë ayada henye, ombe didî ma n̄buru n̄buru ne dë. Yaanya aba dëdî tî'bë zi tu'dëë. 47 Yere i'dî kö'du zi ze henye, ‘Mî'dî yî kinye kaa bikanyi zi tu'dëë, zi koba wayom̄o 'ba Wirî zi vîdî mî dakaŋo biya.’”

48 Kö'du kise nenyë o'do tu'dëë na rakyenyi, ehe zë ayetonnî me'do 'ba Yere. Vîdî biya ma inzi ku kö'du didî ma n̄buru n̄buru, here omannî mî Yere. 49 Kö'du kise ga kö'du 'ba Yere apere rë nî biya mî dakaŋo nenyë. 50 Mora Yude i'bënnî zi mbara kyigo ma erennî Wirî, ehe kora vo dagbe 'ba gawo. Zë ofõnnî zë na kyënyë ra Pawolo ehe Baranaba, ehe ayetonnî zë yaza. Zë orennî zë yaga tēmî kapa 'ba dakaŋo nenyë. 51 Pawolo ehe Baranaba akyito durufu 'ba ga bi nani ta ndî nnî, ehe i'bënnî dagba zi Yikõniyõmu. 52 Mora vo lö'bõwë 'ba ga ndî Yësu biya na rakyenyi, ehe osonnî ndo Lawo Laka aba.

14

Pawolo ehe Baranaba mî Yikõniyõmu

1 Pawolo ehe Baranaba ame'donnî mî bi 'ba mötu mî Yikõniyõmu, ehe Yuda kayo ehe tu'dë kayo omannî mî Yere. 2 Mora Yuda ma ombannî dë koma mî mo, o'donnî tu'dë maakowe na

kamo ehe ofo rë nnì na vo wehe ra önduwë mî Korisito. ³ Pawolo ehe Baranaba alimannî ani kadra konda aba, me'do kö'du 'ba Yere kazi tere, ehe Yere i'dî kyigö zi zë, zi kö'du koro ko'do ehe rakaga, mati akayada kö'du kise 'ba rakyëyi ëdî tînyö. ⁴ Vidî mî gawo 'ba Yikönïyömu ayölonnî dë a'di zi sösu. Kya maakowe omannî mî gboko 'ba Yude ehe maakowe omannî mî vo lituwë.

⁵ Ndundu mo aba, tu'dë maakowe ehe Yude, bi kölö vo dagba 'bënnî ëtî, ombannî mala ko'do zi ko'do zë na kyënyë ehe zë ku'du yitö aba brua. ⁶ Mati Pawolo ehe Baranaba ayölonnî wa ma ëdî rë nî ko'do, zë ahonnî mî dakaño 'ba Lëyiköniya, ani mî gawo 'ba Liyisitra ehe Dëbë ehe bi ma kara dakapa dakaño ne. ⁷ Ani zë nduwë kö'du yöyö laka ne yetî.

Pawolo ehe Baranaba mî Liyisitra

⁸ Mî Liyisitra, kora maako ëdî ani o'jo mo na ndî keñe ehe o'bo dë zi lasi. ⁹ Kora ne ëdî mbili nî koze da me'do 'ba Pawolo. Mati Pawolo ongo mo ëdî koma aba mî Yësu zi k'o'jo, ¹⁰ mo agbögbö hë nî iya henye, “Ënyî riyë!” Kora ne öfu riyë ehe ayeto lasi toko. ¹¹ Mati vidî kayo ne ongönnî wa ma Pawolo o'do ne, agbögbö hë nnî yaga mî ha 'ba Lëyiköniya, iyannî henye, “Wiriyë ofönnî rë nnî ku na vidî köndu ehe ayinnî ku akaño zi ze!” ¹² Vidî i'dinnî ru da Baranaba, Zeyusi, ehe i'dinnî ru da Pawolo Hemoso, ga kö'du mo ra ame'do. ¹³ Yëkëlu 'ba Zeyusi ëdî kara ha bi tödu zi gawo kyedre. Vo karasa 'ba Zeyusi ika ise ehe döruwë ha resi 'ba gawo kyedre, ga kö'du mo ehe vidiyë ombannî zi ki'dî wakumu zi zë.

14 Mati Pawolo ehe Baranaba ayolonnî kö'du nenyé, zë izannî bongó 'bënnî ahonnî mî kutë vîdî kayo ne hë nnî gbögbö aba henye, 15 “Èdiyë kö'du nenyé ko'dó ga a'di? Ze vîdî könduwë ra kaa e. Dika ze kö'du yöyö laka ra zi ye here zi ye kila wîrî mbiya ma kazi kö'du, ehe oto de zi Wîrî ma didî, ma o'dó komoriyë, dakaño, wini kyedre, ehe wa biya mî zë. 16 Mî kadra ma alaga, Wîrî ila vîdî ti'bënnî mî gëri 'bënnî, 17 mora mo ayada mo ëdî ani tēmî wa laka mati mo o'dó. Wîrî utu mirë ta komoriyë ehe o'dó wa 'be mî yaka övu. Mo i'dî wakonyo zi ye ehe o'dó di'di ye na rakyenyî.” 18 Gbî le tapëtî Pawolo ehe Baranaba iyannî nenyé biya, na kyigo zi zë yata vîdî ta bi wakumu ki'dî mo zi nnî.

19 Kya 'ba Yude tēmî Atiyoko ehe Yikoniyömu ayinnî, ofonnî vîdî kayo ne na wehe ra Pawolo. Zë otrannî mo yitö aba ehe otönnî mo yaga tēmî gawo kyedre. Asösunni mo oli ku, 20 mora mati vo lö'böwë atoto rë nnî toko ra Pawolo, mo o'ro riyë ehe i'bë hulëhu mî gawo kyedre ne. Mî ko'do vere aba, mo ehe Baranaba i'bënnî zi Dëbë.

Pawolo ehe Baranaba a'bannî Atiyoko mî Siriya

21 Pawolo ehe Baranaba ayëtinnî kö'du yöyö laka ne mî Dëbë ehe vîdî kayo ayinnî na vo lö'böwë. Here zë i'bënnî hulëhu Liyisitra, Yikoniyömu, ehe Atiyoko. 22 Zë akyigönnî vo lö'böwë ehe alenzennî zë zi limannî mî koma. Zë ayadannî zi zë henye, “Da tödu ze Damöku 'ba Wîrî tēmî rayaza kyedre.” 23 Pawolo ehe Baranaba inzinnî kyedree zi nnî mî kanisa biya na kölö kölö. Here zë oro hë nnî, amötunnî,

ehe i'dinnì rënnì zi Yere zi gë zë gaga, ma ëdinnì koma aba mī Yere. ²⁴ Tapëti ti'bë kpuru Pisidiya, ze ayinnì Pambaliya, ²⁵ ehe tapëti zë ayëtinnì kö'du mī Paga, here zë i'bënnì akaṅo zi Italiya.

²⁶ Ta Italiya i'bënnì zi Atiyokɔ mī Siriya. Ani vo lö'böwë kyere dagba i'dinnì zë zi Wirì gë zë kongɔ, mati ëdinnì loo ko'dɔ, yaanya aba loo inde rë nī ku. ²⁷ Tapëti tokɔ mī Atiyokɔ, zë ako'jonnì kanisa bi kölö. Zë ayadannì zi vidi wa ma Wirì akɔnyi zë zi ko'dɔ, ehe hala mo o'dɔ zi tu'dëë zi koma. ²⁸ Here zë alimannì ani vo lö'bö ëti mī kadra konda.

15

Ratɔɔ mī Yerusalema

¹ Vidi kora maakowe ayinnì ta Yudiya zi Atiyokɔ ehe ayetonnì yandi önduwë 'ba Korisito, iyannì henye, “Ayomɔ zë dë nje ëzë anjete zë ku kaa Mosa ayandi.” ² Pawolo ehe Baranaba awasa hë nnì zë ëti. Here kanisa omba zi kutu Pawolo ehe Baranaba ehe vidi maakowe zi ti'bë Yerusalema zi me'do mī kö'du nenyë zi vo lituwë ehe kyedree mī Yerusalema. ³ Here kanisa utu zë. Mati zë ëdinnì ati'bë, zë i'bënnì kpuru Ponisiya ehe Samariya, ehe ayadannì hala tu'dëë otɔ dë nnì ku zi Wirì. Kö'du yöyö nenyë o'dɔ önduwë biya na rakyenyi.

⁴ Mati kora ne okonnì mī Yerusalema, kanisa iri zë kalakyedre aba, ehe vo lituwë kyedree ëti. Pawolo, Baranaba ehe vidi ma ayinnì zë ëti, ayadannì biya zi zë wa ma Wirì o'dɔ kpuru kazi zë. ⁵ Here kya 'ba vo koma maakowe mati zë kpa

Farasiye, zë ɔɔɔnni riyë iyanni henye, “Tu'dëë ma ɳbete zë, ehe moronni kö'du ki'di 'ba Mosa.”

⁶ Vo lituwë ehe kyedree atɔɔ rë nni me'do mi kö'du nenye. ⁷ Ame'donni kadra konda aba. Here Petero ënyi riyë ehe iya henye, “Önduwë, ayɔle ku henye, kyere mi kadra ma alaga, Wiri inzi ma tëmi kutëë henye tu'dë akowonni ta dami'di ha ma kö'du yöyö laka ehe koma. ⁸ Wiri mati ayɔlo a'di ra ëdi mi di'di vidi biya, mo ayada mo omba zë ku, Lawo Laka ki'di aba zi zë, kaa mo i'di zi ze. ⁹ Wiri o'do zë dë kutu ta re ze. Mo o'do di'di zë ɳbala koma aba. ¹⁰ Yaanya aba, kö'du a'di ëdiyë yonzo Wiri, wa yeto ki'di gu vo lö'bö nenye? Wakinjë nenye ayeto ndra le ze ehe zutu 'bezee ɔ'bɔ dë kinjë. ¹¹ Mora doma henye, akayɔmo ze waki'di 'ba rakyëyi aba kazi Yere Yësu, kpa kaa tu'dëë.”

¹² Vidi biya alimanni liwo mati owonni Baran-aba ehe Pawolo ayadanni hala Wiri o'do kö'du koro, kyinë kyigɔ 'bëni, ehe rakaga zi tu'dëë kpuru kazi zë. ¹³ Tapëti zë indenni me'do ku, Yemisi iya henye, “Önduwë, oze mbili ye zi ma! ¹⁴ Simona ayada henye hala Wiri ayi mi kadra ma dagba zi tu'dëë, ehe o'do kya maakowe na vidi ëni. ¹⁵ Me'do 'ba nëbiyë ida rë ni ku kö'du kiya 'bama aba. Èdi na yöru,

¹⁶ ‘Ma kata'ba ehe kuvö löhu loko 'ba Dawidi ma alëpi.

Ma kuvö tëmi rayaɳa 'bomo ehe ko'jo mo riyë löhu,

¹⁷ here vidi ma ɔɔɔnni ehe tu'dëë, mati ma ko'jo zi tëdinni vidi 'bama, akomanni Yere.

Ma Yere ra, miya wa nenyee.

¹⁸ Ma ayada zë mi kadra ma alaganni kyere.’ ”

¹⁹ Here ma sösu dë da ki'di wakinjë yeto da tu'dëë, ma ëdinni ku dë nni kopi zi Wirì. ²⁰ Da yöru ehe nje yada zi zë, anza dë zi konyo wa maako ma i'di ku zi wirì mbiye, anza dë zi ndoro ko'do, anza dë zi konyo ida 'ba ngötu maakowe mati urì gu mo, ehe anza dë zi konyo yama. ²¹ Ga kö'du ki'di 'ba Mosa ayëti ku mi gawo biya mi koo lakiyi, ehe ta ga ko'do 'ba ralawo biya ëdi ako'jo mi bi 'ba mötu 'beze.

Waraga zi tu'dë ma ëdinni koma aba mi Yere

²² Vo lituwë ehe kyedree, ehe biya vidi 'ba kanisa ombanni zi kutu kya kora 'bënni maakowe zi Atiyoko zi ti'bënni Pawolo ehe Baranaba ëti. Zë inzinni Sila ehe Yudasi, mati ako'jo kpa Barasaba, zë ra na vo dagbe 'ba önduwë. ²³ Zë ayörunni waraga iya henye, “Ze vo lituwë, ehe kyedree, ze önduwë dutu wamëtë zi ye biya tu'dë mati vo lö'böwë 'ba Yere mi Atiyoko, Siriya ehe Silisiya.”

²⁴ “Dowo ze henye, vidi maakowe ta kinye, o'donni yë rasösu aba, ga kö'du ma zë iyanni, mora dutu zë dë. ²⁵ Here da toto re ze ehe domba ku zi kinzi kya kora maakowe kutu zë zi ye, ni aboka laka 'beze Baranaba ehe Pawolo ëti. ²⁶ Kora nenyee i'di didi nni ku kö'du 'ba Yere Yësu Korisito. ²⁷ Dëdi kpa kutu zi ye Yudasi ehe Sila, zë ra akayadanni zi ye hë nni aba, kpa kaa da yöru. ²⁸ Lawo Laka ayada zi ze henye, di'di ze kya wakinjë maako dë ndra zi ye ta da ma nenyee: ²⁹ anza dë zi konyo wa maako ma i'di

ku zi wiri mbiye, anza dë zi konyo yama, anza dë zi konyo ida 'ba ngötu maakowe mati uri gu mo, ehe anza dë zi ndoro ko'do. Èzë o'de kö'du nenyee, ako'de na laka. Dutu wamëtë 'beze zi ye.”

³⁰ Kora sowo ne ilanni Yerusalema ehe i'bënni Atiyoko. Here zë ako'jonnii vidi 'ba kanisa bi kolo ehe i'di waraga ne zi zë. ³¹ Mati waraga ne ako'jo, i'di rakyigo ehe rakyenyi kyedre zi zë. ³² Yudasi ehe Sila zë ku nëbiyë, zë iyanni kö'du kayo mati i'di kyigo zi önduwë. ³³ Kora mati zë ta Yerusalema, tapëti alimanni kadra maako aba mi Atiyoko, zë ënyinni ta'ba zi vidi mati utunni zë. Önduwë iyanni zi zë henye, “i'bëë na rakyëyi.” ³⁵ Mora Pawolo ehe Baranaba alimanni nduwë mi Atiyoko. Ani zë ayandinni kö'du ehe ayëtinni me'do 'ba Yere, vidi kayo maakowe eti.

Pawolo inye rë nni Baranaba aba

³⁶ Kadra maako aba yaa, Pawolo iya zi Baranaba henye, “Di'bë ze hulëhu ehe ti'bë kongö önduwë mi Korisito mi gawo biya mati da yeti me'do 'ba Yere mi zë. Here da kayolo ze hala zë ëdinni ako'do.” ³⁷ Baranaba omba zi Yowani koba, ru mo vere Marako. ³⁸ Mora Pawolo omba dë, ga kö'du mo ila zë mi Pambaliya ehe mo o'o ku ta bi loo ko'do zë eti. ³⁹ Pawolo ehe Baranaba awasa hë nni, ehe vidi kolo tēmi zë i'bë gëri 'bëni kutu. Baranaba oba Marako ehe i'bënni Seyipurusu, ⁴⁰ mora Pawolo inzi Sila ehe i'bënni gëri ma kutu. Önduwë mi Korisito i'dinni zë ku da kala Wirii. ⁴¹ Pawolo i'bë kpuru Siriya ehe Silisiya vidi 'ba kanisa ko'do zi kyigo.

16

Timotiyo o'do loo Pawolo aba ehe Sila

¹ Pawolo ehe Sila a'bannì zi Dëbë ehe Liyisitra. Ani vo lö'bö maako alima ani, ru mo Timotiyo. Ma mo Yuda ra ehe vo koma, mora 'bu mo tëmì Girigì. ² Önduwë mî Korisito mî Liyisitra ehe Yikönüyömu iyannì kö'du laka ra Timotiyo, ³ ehe Pawolo omba mo zi ti'bënnì ëti. Mora Pawolo anbete mo dagba, ga kö'du vidi 'ba Yude biya toko ani, ayolönnì henye 'bu 'ba Timotiyo tëmì Girigì. ⁴ Mati zë i'bënnì tëmì gawo zi gawo agamo, zë ayadannì zi vidiyë a'di ra vo lituwë ehe kyedree mî Yerusalema ombannì, ehe zi zë koro kö'du kira nenyee. ⁵ Kanise ayinnì na kyigo mî koma 'bënnì, ehe 'duwì vidi kayo i'di koma 'bënnì mî Yere.

Rayada 'ba Pawolo mî Trowasi

⁶ Pawolo aboka 'bënnì ëti 'bënnì kpuru tëmì Paragiya ehe Galatiya, ga kö'du Lawo Laka ila zë dë zi kö'du yeti mî Asiya. ⁷ Tapëti zë okönnì mî Mayisiya, zë ayönzönnì zi ti'bë mî Bataniya, mora Lawo Laka 'ba Yësu ila zë dë. ⁸ Here zë i'bënnì dagba kpuru Mayisiya le okönnì zi Trowasi. ⁹ Yöndo aba, Pawolo ongo rayada, vidi maako tëmì Mesedöniya ëdi toro ani ehe lenze ni, iya henye, “Ayi Mesedöniya zi konyi ze!” ¹⁰ Tapëti Pawolo ongo rayada ne ku, da yeto gëri koma zi ti'bë Mesedöniya. Da yolo ku Wirì ra ako'jo ze zi kö'du yöyö laka ne yeti ani.

Ludiyä ayi na vo lö'bö 'ba Yere

¹¹ Di'bë ze mbiyi tëmì Trowasi zi Samotresi baburu aba, ehe mî ko'do vere aba dokö ze mî

Napolisi. ¹² Ta karani, di'bë ze mi Filipi, gawo mati dagba Roma iri mi Mesedoniya. Do'do ze da kyɔ mi Filipi. ¹³ Mi ko'do 'ba ralawo, di'bë ze yaga ha resi 'ba gawo kyedre ne dakapa ranga, da sösu 'beze da ki'ja bi 'ba mötu ani. Da lima ze akaŋo ehe da me'do zi mbara mati ayinni. ¹⁴ Ma kölö tēmī zē ra Ludiya, mo tēmī gawo kyedre 'ba Tayatira ehe mo vo bɔngɔ 'buluyë kogo dagba ra. Mo vo mötu 'ba Yere Wirī ra, ehe Yere ayēhu di'di mo zi komba da kö'du mati Pawolo ēdī kiya. ¹⁵ Here tapētī mo vo dakota 'bēnī ētī abapatisi zē, mo asesi zɔ ze lenze, “Ēzē asösu ma tinyö mēdī koma aba mi Yere, ayi alima liŋɔ 'bama.” Ndundu mo aba, mo alēlu de ze gbɔ.

Pawolo ehe Sila mi kamba

¹⁶ Mi ko'do kölö maako aba, ze da gērī 'beze zi ti'bë bi 'ba mötu, dandösi de ze wu'jē vo kalima aba. Mo ēdī dakyikyī aba mi ni here i'di kyigɔ zi mo zi yada kö'du ma gba ani. Tapētī kö'du nenyē ko'do, mo o'do kōhi kyɔ zi kyedre 'bēniyē. ¹⁷ Wu'jē ne usu ga Pawolo, ehe kōsi ze, ehe mo zɔ nduwë hē ni gbögbö, henye, “Kora nenyee vo kalima 'ba Wirī ma kyedre. Zē ēdinni ayada zi ye hala zi yome.” ¹⁸ Nenyē i'bë ko'do kayo aba. Ndundu mo aba, Pawolo ofɔ rē ni ehe iya zi dakyikyī na kamo, iya henye, “Mi ru 'ba Yēsu Korisito, mi'di kö'du zi yi kila wu'jē tisi nenyē!” Kandi dakyikyī ne ila mo.

¹⁹ Mati vo kyeti 'ba wu'jē vo kalima ne ayolōnnī henye ga gērī 'ba kōhi ko'do 'bēzē i'bë ku, zē irinni Pawolo ehe Sila ehe ikanni zē zi vo kalakonde mi bi 'ba wakogo. ²⁰ Zē ayadanni zi

vo mi turu henye, “Yuda nenyee ëdinnì ku gawo kyedre 'beze ne yaŋa! ²¹ Zè ëdinnì ayada zi ze ko'do wa mati ze vidì 'ba Rome ila ze dè zi ko'do.”

²² Vidì kayo alodrönnì na radröko wehe aba da Pawolo ehe Sila. Here vidì 'ba mi turu iyannì zi vidiyè henye ote böngö 'bèzè, ehe i'dinnì kö'du zi vidiyè zè ku'bö mövö aba. ²³ Tapèti waku'bö kyënyè, i'di zè mi kamba, ehe ayada zi vo ga kamba kongö ne zi gè zè kongö laka kazi ahonnì. ²⁴ Vo ga kamba kongö ne o'do kaa mati ayada zi mo. Mo i'di zè mi kutè kamba ehe ida ndi zè nyöri aba ra kulugbu yeto.

²⁵ Mi kutè yöndo, Pawolo ehe Sila ëdinnì amötu ehe ngala 'ba wayeto ya'bi aba zi Wirì, maboso maakowe ëdi 'bënnì mbili nni koze. ²⁶ Truku'du kinzikinzi kyigö ayi aköho kamba le hu mo aba. Ha loko ayèhu rë nni, ehe nyöri alèpi biya ta ndi mabosowe. ²⁷ Mati vo ga kamba kongö aliro ehe ongo ha loko ayèhu rë ni ku huwè, mo oba kulu 'bëni ehe omba ku kara zi rë ni kofo, ga kö'du mo asösu 'bëni maboso ahonnì ku. ²⁸ Mora Pawolo agbögbö hë ni, “Ofo rë yi dè! Vidì maako aho dè.”

²⁹ Vo ga kamba kongö ako'jo kö'du wa'do ehe i'bè mi kamba. Mo alèpi tese aba akaŋo burutu Pawolo ehe Sila. ³⁰ Tapèti mo ayasi zè yaga tëmì kamba, mo ako'jo hë zè iya henye, “A'di ra ma ko'do zi töm?”

³¹ Zè aya'bannì do mo iyannì henye, “Oma mi Yere Yësu, ehe akayömo yi. Nenye ëdi kpa tinyö zi vidì biya ma alima liŋö 'bëyi.” ³² Here Pawolo ehe Sila ayadannì zi mo kö'du 'ba Yere, ehe kpa zi vidì biya liŋö 'bomo. ³³ Mati gba na yöndo, vo ga

kamba kongɔ oba zë bi mati mo atɔ'bo kaka ɔŋɔ zë. Here mo biya vo dakota 'bëni ëti abapatisi zë. ³⁴ Vo ga kamba kongɔ oba Pawolo ehe Sila liŋɔ 'bëni, i'di wa zi zë konyo. Mo na rakyenyi, ga kö'du mo i'di koma 'bëni ku mi Wirï ehe vo dakota 'bomowe kpa.

³⁵ Mi damindö vere aba, vo 'ba mi turuwë, utunni kya turu daköndu maakowe kö'du ki'di aba zi vo ga kamba kongɔ iya henye, “Ile Pawolo ehe Sila mi'bënni.”

³⁶ Vo ga kamba kongɔ ayada zi Pawolo iya henye, “Vo mi turu i'dinni kö'du zi ye kinga yi Sila aba na dangölö. Yaanya aba i'bëe na rakyëyi.”

³⁷ Mora Pawolo iya zi turu daköndu nee henye, “Ze vidi 'ba Roma ehe turuwë 'ba Roma ëdi ze ku'bo ta da komo vidi kayo, kazi vurë 'beze kiya. Zë u'dunni ze mi kamba. Yaanya aba zë asösu 'bënni, zë atɔ'bönni ze kutu na liwo? E e, zë o'dönni dë! Zë ra mayinni kinye ehe ze yasi yaga.”

³⁸ Mati turu daköndu ne ayada zi vo mi turu henye, Pawolo ehe Sila zë vidi 'ba Roma, zë na tere. ³⁹ Zë i'bënni ako'jonnï hë zë kö'du 'ba wakila. Zë ayasinni zë yaga tëmi kamba ehe ako'jonnï hë zë, zi ti'bënni 'de tëmi gawo ne. ⁴⁰ Here Pawolo ehe Sila i'bënni mbiyi liŋɔ 'ba Ludiya, ani zë ongönni önduwë, iyanni me'do 'ba rakyigɔ zi zë, ehe i'bënni gbɔ.

17

Riti mi Tasalanika

¹ Tapëti zë i'bënni kpuru Ambahipolisi ehe Apoloniya, zë i'bënni dagba zi Tasalanika. Bi 'ba mötu 'ba Yude ëdi mi gawo kyedre nani. ² Here ëdi kaa 'duwi, Pawolo i'bë ani zi bi 'ba mötu, ehe mi ko'do 'ba ralawo wota mo ame'do zi vidiyë. Mo ame'do tëmi wayöruwë ³ zi yada zi zë henye, ëdi laka zi Korisito ki'ja riti, ehe ëdi laka mo ënyi tëmi koli. Pawolo ayada kpa zi zë henye, “Yësu mati mëdi kö'du mo kiya, Korisito ra.” ⁴ Kya maakowe tëmi zë omanni mi kö'du ma Pawolo iya, ehe ayinni na vo lö'bö kaa Pawolo ehe Sila. Tu'dë maakowe ehe mbara kayo mati vidi ayolönni zë ndra omanni kpa mi kö'du kise ne.

⁵ Yuda maakowe, na mikumbë ehe zë omanni vidi 'ba kö'du kyënyë ko'do maakowe mati alimanni toko ra bi 'ba wakogo zi yeto wehe ko'do mi gawo kyedre ne. Zë ombanni zi Pawolo kiri ehe Sila kika yaga zi vidi kayo ne, ehe zë i'bënni zo mbiyi lijo 'ba Jasono. ⁶ Mora mati zë i'janni zë dë ani, zë irinni Jasono ehe öndu maakowe ëti. Zë obanni zë zi vo kalakonda 'ba gawo kyedre ehe hë nni gbögbö aba henye, “Pawolo ehe Sila o'dönni kö'du kyënyë ku ta bi ne biya. Yaanya aba, ayinni ku kinye ⁷ ehe Jasono iri zë kalakyedre aba lijo 'bëni. Zë biya owenni kö'du ki'di 'ba Yere 'ba Roma ku, iyanni henye, vere maako ru mo Yësu, Yere ra.” ⁸ Vo mi turu nenyee na rasösu, mati owonni nenyee. ⁹ Here zë o'dönni Jasono ehe maakowe ëti zi kahi kopi dagba atehe 'da zë kila ati'bë.

Mi Beriya

10 Mî yondo kôlô ne, önduwë utunnî Pawolo ehe Sila zi Beriya, ehe tapëti zë okonnî, i'bënnî mî bi 'ba mötu 'ba Yude. 11 Vidi 'ba Beriya ndra na laka ta da vidi 'ba Tasalanika, ga kö'du zë rakyenyi aba zi kö'du kise ne kîri, ehe ko'do ta ga ko'do, zë ayandinnî wayöruwë, zi kongö ezë kö'du nenyee tinyö. 12 Kayo tëmî zë i'di koma 'bënnî mî Yere, vidi mbara Girigî mati vidi ayolonnî zë ndra ehe vidi kora kayo, 13 mora mati Yude mî Tasalanika owonnî Pawolo ëdi kö'du kise 'ba Wiri ne yeti mî Beriya, zë i'bënnî ani ehe o'donnî vidi kayo ne zi tédinnî na vo wehe 'ba Pawolo. 14 Kandi önduwë utunnî Pawolo akaŋo ha ranga, mora Sila ehe Timotiyö alima 'bënnî mî Beriya. 15 Vidi kora maakowe i'bënnî na kowö Pawolo aba le kaa Atenisi, ehe a'banni kö'du aba zi Sila ehe Timotiyö zi tayinnî kandi zi ni.

Mî Atenisi

16 Mati Pawolo ëdi bi Sila ehe Timotiyö kisi mî Atenisi, mo rasösu kyedre aba zi kongö wiri mbiya mî gawo kyedre ne. 17 Mo i'bë mî bi 'ba mötu 'ba Yude zi me'do zi Yude ehe zi vidi 'ba Girigiyë ma erennî Wiri. Ko'do ta ga ko'do mo ame'do kpa zi vidi mati mo i'ja bi 'ba wakogo. 18 Kya vo komoyandi Epikuriyöno maakowe ehe vo komoyandi Isitowiki maakowe awasa hë nnî kpa mo aba. Vidi ako'jonnî kö'du henye, "A'di ra vo lumë nenye ayonzö zi kiya?"

Maakowe iyanni henye, "Pawolo ëdi kö'du wiri 'ba vo leze ra yeti!" Zë iyanni here ga kö'du mo ëdi ame'do kö'du 'ba Yësu ehe tënyi 'ba vidi tëmî koli. 19 Zë ikanni Pawolo bi 'ba ratöto ako'jo Aropagusi, ehe iya henye, "Ayada zi ze, a'di ra

kö'du yandi kyiyi 'bëyi ne biya ëdi? ²⁰ Dowo ze ika kö'du rakaga maakowe da yolo zë dë mi me'do 'bëyi ne a'di ra?" ²¹ Kpa ndra ta da wa maako, vidi 'ba Atenisi ehe vo leze mati ëdi alimanni ani, owo zi kowo ehe zi me'do kö'du wakyiyi maako.

²² Here Pawolo owo mi kutë bi 'ba Aropagusi iya henye, "Vidi 'ba Atenisi, monge vidi 'ba yëni ndra. ²³ Mati mëdi ti'bë kpuru bi kongo aba da wa motuwë, mi'ja me'do da karasa: Zi wiri ma kazi yolo. Amotuwë wiri nenye, mora tinyö ayole mo dë. Here momba zi yada kö'du mo zi ye."

²⁴ Wiri nenye ra o'do damöku ehe wa biya mi mo. Mo Yere 'ba komoriyë ehe dakaño ehe mo alima dë mi yëkelu mati uvö kala vidi köndu aba. ²⁵ Mo omba wakonyi dë kazi vidi maako. Mo i'di didi, lawo, ehe wa kpa biya zi vidi. ²⁶ Tëmi vidi kölö, Wiri o'do vidi mati alimanni dakaño, ehe mo o'do kadra ehe bi zi vidi limanni 'domo. ²⁷ Wiri o'do nenye biya, here zi ze ni koma, ehe toko yaga, ehe ni ki'ja. Mora mo anza dë na kowo ta re ze, ²⁸ ehe mo i'di kyigo zi ze, zi lima, zi tehe, ehe zi tedi eyi 'bëni ze. "Ze gisi omo," kaa vo ngala ya'bi 'be maakowe iyanni. ²⁹ Kyere ze gisi 'ba Wiri, da sösuwë dë henye, mo ëdi kaa wiri mbiya o'do yaga tëmi dahabo mandere manzede mandere yitö. Mo anza dë kaa wa mati vidi köndu akasösu ehe ko'do. ³⁰ Koo mati alaga kyere naniye, Wiri ila nenye biya ga kö'du vidi ayolönni dë a'di ra nëdinni ko'do. Mora yaanya aba mo iya henye, vidi biya ta bi ne moto dë nni zi mo. ³¹ Mo ako'jo ko'do mo ku mati ako'do vure vidi 'ba damöku na laka. Ehe mo inzi kora ne,

Yësu zi ko'do vurë. Wirī i'dī yolo mo nenyē zi ze biya Yësu kīnjē aba tēmī koli.

³² Kandi mati vīdī owonnī Pawolo iya, kora ĩnjē tēmī koli, kya zē maakowe ayetonnī kogo. Maakowe iyannī henye, “Da kowo ze yī ame'do ga kō'du nenyē kadra maako aba löhu.” ³³ Mati Pawolo ila bi 'ba ratoto ne ku, ³⁴ kya kora maakowe i'dinnī koma 'bënnī mī Yere ehe i'bënnī Pawolo aba. Ma kōlō tēmī vīdī 'ba ratote ru mo Danasiyōsi, ehe mbara maako ru mo Damari ehe maakowe kpa kayo i'dī koma 'bënnī mī Yere.

18

Pawolo mī Koriti

¹ Pawolo ila Atenisi i'bë Koriti, ² ani mo i'ja Akuwila, kora maako Yuda ra tēmī Poniyyitusu. Anza na konda ta ga ma nenyē, Akuwila ayi ta Italiya mbara 'bëni Pirisila aba, ga kō'du Yere Kulidasi i'dī kō'du Yude biya zi Roma kila. Pawolo i'bë zi kongɔ Akuwila ehe Pirisila ³ ehe i'ja zë vo loko da'börö kuvöwë ra. Pawolo kpa vo loko da'börö kuvö ra, here mo alima zë eti ehe o'donnī loo ga bi kōlō. ⁴ Mī ko'do 'ba ralawo biya, Pawolo i'bë bi 'ba mötu 'ba Yude. Mo ame'do zi Yude ehe tu'dë maakowe ehe ayonzo zi zë kopi.

⁵ Mora tapëti Sila ehe Timotiyɔ okonnī ta Mesedoniya, mo ayaŋa kadra 'bëni biya zi yëti kō'du zi Yude Yësu mo Korisito ra. ⁶ Ndundu mo, zë ofo rë nni do mo alidinnī mo. Here mo akohɔ durufu ta ra bongɔ 'bëni ehe iya zi zë henye, “Wa mati o'do rë ni zi ye, atëdī kō'du litë 'be ra! Ayaŋe ru ma dë. Yaanya aba ehe dagba ani mëdī ti'bë

yëti zi tu'dë maakowe.” ⁷ Pawolo idra rë nī liɔɔ 'ba kora maako ru Tito Jusitusu mo vo mötu zi Wiri, ehe liɔɔ 'bomo kara dakapa bi 'ba mötu. ⁸ Kurusipo ra vo dagba 'ba bi 'ba mötu ne. Mo ehe vidi biya mi dakota 'bomo i'di koma 'benni mi Yere. Ma kayo maakowe mi Koriti owonni kö'du kise ne kpa, ehe vidi biya mati koma aba mi Yere abapatisi zë.

⁹ Yɔndɔ kɔlɔ maako aba, Yere ame'do zi Pawolo temi rayada iya henye, “Ere dë, zi sesi kö'du yëti nduwë dagba. ɔɔ dë! ¹⁰ Ma yi aba, ehe vidi o'donni wa maakowe dë zi yi. Vidi kayo mi gawo kyedre nenyë, 'bama ra.” ¹¹ Pawolo alima mi Koriti kɔɔ kɔlɔ ehe yehe modaka, vidi yandi me'do 'ba Wiri aba.

¹² Mati Galikö Yere 'ba Akasiya, kya Yuda maakowe ayinni bi kɔlɔ ehe irinni Pawolo. Zë ikanni mo bi 'ba vurë ¹³ ehe iyanni henye, “Kora nenyë edi yonzɔ zi vidi 'beze ko'dɔ zi mötu Wiri mi geri mati kö'du ki'di 'beze omba dë.” ¹⁴ Gba kazi Pawolo me'do, Galikö iya henye, “Ezë edi vurë kiya ra kora nenyë, na vo kö'du kyenyë ko'dɔ mandere wa maako eme dë, ma kowo me'do 'beyi ne. ¹⁵ Mora kyere nje me'do 'ba ha, ru ehe kö'du ki'di 'be, onge gɔ mo na bi de. Momba dë zi vurë ma here ne, kiya.” ¹⁶ Here mo utu zë yaga ta bi 'ba vurë. ¹⁷ Vidi ne irinni Sositenisi, vo dagba bi 'ba mötu 'ba Yude, u'bönni mo komo bi 'ba vurë. Mora du kö'du ne ɔgɔ dë da Galikö.

Pawolo a'ba Atiyɔkɔ 'ba Siriya

¹⁸ Tapëti lima 'ba Pawolo yaa vo lö'bö 'ba Yere eti mi Koriti, mo iya zi zë alime gbɔ ehe i'bë

Siriya, Akuwila aba ehe Pirisila. Mora gba mo i'bë dë, mo atëtë dë nī bi 'ba Senesiriya ga kö'du mo o'do lömu zi Wirī. ¹⁹ Mati zë ɔkonnī Efeso, Pawolo ila Pirisila ehe Akuwila. Mo i'bë bi 'ba mötu zi me'do zi Yude ani. ²⁰ Zë ako'jonnī ho mo zi lima ani na konda, mora mo omba dë. ²¹ Mo ayada zi zë alime gbo, ehe iya henye, “Èzë Wirī ila ma, ma tayi hulëhu.” Here mo ila Efeso.

²² Pawolo i'bë zi Kasariya, bi mati mo amëtë kanisa. Here mo i'bë dagba Atiyoko. ²³ Tapëti lima 'bomo tisi ani, mo ila ehe i'bë zi bi kayo mi Galatiya ehe Paragiya. Mo akonyi vo lö'böwë ani zi tayinnī na kyigo mi koma 'bënni.

Apolo mi Efeso

²⁴ Yuda maako ru mo Apolo ayi zi Efeso. Apolo o'jo mo mi gawo kyedre 'ba Alikazenderiya. Mo vo kö'du yolo 'ba wayöruwë 'ba Wirī kayo. ²⁵ Mo ayolo kö'du 'ba gëri 'ba Yere kpa kayo, ehe mo ëdi ame'do mi mo, da kö'du komba kyedre aba. Wa mati mo ayandi kö'du Yësu ëdi tinyö, mora mo ayolo nje bapatisi 'ba Yowani. ²⁶ Apolo ayeto me'do kazi tere bi 'ba mötu. Mati Pirisila ehe Akuwila owonnī mo, zë obannī mo liɔo 'bënni ehe akonyinnī mo zi yolo kö'du 'ba Wirī na laka.

²⁷ Apolo omba zi ti'bë zi Akasiya. Here önduwë ayörunni waraga ayada zi vo lö'böwë mati ëdinnī ani ne, zi mo kirī kalakyedre aba. Tapëti Apolo ɔko mi Akasiya, mo na wakonyi kyedre zi vidī biya mati i'di koma 'bënni mi Yere Yësu ga kö'du waki'di 'ba rakyëyi 'ba Wirī. ²⁸ Mo alëpi mi ha wasa Yude ëti, ehe ta da komo vidī

kayo. Mo oba tëmì wayöruwë zi yada henye, Yësu mo Korisitö ra.

19

Pawolo mî Efeso

¹ Mati Apolo ëdî mî Koriti, Pawolo i'bë kyëti dakaŋo, ehe oko mî Efeso. Ani mo i'ja kya vo lö'bö 'ba Yere maakowe. ² Mo ako'jo hë zë iya henye, “Mati i'diyë koma 'be mî Yësu, i'di Lawo Laka ku zi ye?” Zë aya'bannî do mo iyannî henye, “E e, gba dowo ze kö'du 'ba Lawo Laka dë.”

³ Pawolo ako'jo hë zë iya henye, “Here, bapatisi 'ba a'di ra iriyë?” Zë aya'bannî do mo iyannî henye, “Bapatisi 'ba Yowani.”

⁴ Pawolo aya'ba do mo iya henye, “Yowani abapatisi vidi, here zi dë nnî koto zi Wirî. Mora mo ayada kpa zi zë, vidi maako ëdî tayi, ehe zë akî'di koma 'bënnî mî mo. Yësu ra vidi mati Yowani ëdi ame'do kö'du mo.”

⁵ Tapëti vidi owonnî Pawolo iya nenye, abapatisi zë mî ru 'ba Yere Yësu. ⁶ Here, Pawolo i'di kala nî dë zë. I'di Lawo Laka ku zi zë ehe zë ame'donnî ha kazi yolo maako aba, ehe kumë me'do. ⁷ Ani ëdî kaa kora 'butë domoriyö mî gboko nenye.

⁸ Yehe wota aba, Pawolo i'bë mî bi 'ba mötu 'ba Yude, ehe ame'do vidi ëti kazi tere kö'du damöku 'ba Wirî. Mo ayonzo zi dë zë lëlu, ⁹ mora maakowe tëmì zë na vo kazi kö'du kowo, ehe ombannî dë zi koma. Ta da komo vidi kayo, zë iyannî kö'du kyënyë ra gëri 'ba Wirî. Pawolo ila zë, ehe oba vo lö'böwë nî aba zi loko yandi 'ba Tiyerenisi. ¹⁰ Mo ame'do ani 'duwi koo riyö, le

Yuda biya ehe tu'dë maakowe mi Asiya owonni kö'du kise 'ba Yere.

Gisi 'ba Seva

¹¹ Wiri i'di kyigo zi Pawolo kö'du koro ko'do.
¹² Vidi obanni mandili ehe bongɔ mati ise ida ra Pawolo, ehe zë injënni zë, zi vidi biya mati na rakoo. Biya vidi mati na rakoo ako'jo, ehe dakyiky i'bënni yaga. ¹³ Kya kora Yuda maakowe, i'bënni toko yonzɔ zi kore dakyiky yaga mi ru 'ba Yere Yësu. Zë iyanni zi dakyiky henye, “Ayi yaga mi ru kölö 'ba Yësu, mati Pawolo ëdi ayëti!” ¹⁴ Gisi kora madomoriyö 'ba kyedre 'ba vo karase 'ba Yude, ru mo Seva gisi 'bomo ëdinni ko'do nenye.

¹⁵ Ko'do maako aba dakyiky iya zi zë henye, “Ma yolo Yësu, ehe mowo kö'du Pawolo, mora yi 'bëyi ëyi?”

¹⁶ Mora kora mati dakyiky aba mi ni ne, öfu dë zë ehe u'bö zë. Zë ahonni yaga ta loko, na ga mbiya ehe onɔ aba. ¹⁷ Mati Yude ehe tu'dë maakowe mi Efeso owonni kö'du nenye, zë tere aba, here zë ayetonni ru 'ba Yere Yësu. ¹⁸ Yaanya aba vo lö'bö kayo odrɔ hë nni ga kö'du kyënyë mati nëdinni ako'do. ¹⁹ Kya maakowe mati na vo möri ne, ikanni buku 'bënni ehe o'bo zë komo vidi kayo. Buku nenyee ogo kpuluku'butëmuyi kɔhi ɳbiriri. ²⁰ Here kö'du kise 'ba Yere apere rë ni, ehe ayi ndra na kyigo.

Kö'du ki'di kowe mi Efeso

²¹ Tapëti kö'du nenye biya o'do rë ni ku, Pawolo omba zi ti'bë Mesedoniya ehe Akasiya da gëri 'bëni Yerusalema. Pawolo iya henye,

“Ta nani ma kat'i'bë gba zi Roma.” ²² Here mo utu vo konyi 'bëni riyö, Timotiyo ehe Eresito zi Mesedoniya. Mora mo alima nduwë tisi mi Asiya.

²³ Mi kadra nani kö'du kyënyë o'do rë ni mi Efeso ga kö'du Gëri 'ba Yere. ²⁴ Vo toka 'ba manzede kuku maako ru mo Demetrisi ëdi loo 'bëni aba, ko'do wiri mbiya 'ba Aratemisi tëmi manzede. Zë mati o'donni loo zi mo, i'janni kahi kyö. ²⁵ Demetrisi ika bi kölö vidì mati mi loo kölö ne, ehe iya henye, “Aboka me, ayole dëdi lima na laka ga kö'du nenye. ²⁶ Mora tinyö onge ku, ehe kowo hala kora nenye Pawolo ëdi vidì kayo kofö, anza dë nje mi Efeso, mora ta ga bi ne biya mi Asiya. Mo iya henye, wiri mati ze vidì köndu dëdi ko'do mo ne, anza wiri ma tinyö ra dë. ²⁷ Vidì biya akayeto kö'du kyënyë kiya ra loo 'beze. Vidì atorönni ta bi koro wiri kyedre 'ba Aratemisi, mati ëdi mötu mi Asiya ehe biya mi damöku ne.”

²⁸ Mati vidì 'ba loo owonni nenye, ënyinni na kamo ehe ayetonni hë nni gbögbö, “Kyedre ra Aratemisi, wiri 'ba Efeso.” ²⁹ Kandi gawo kyedre ne ku ha gbögbö aba, ehe vidì kora maakowe irinni Gayisu ehe Arisitarisi, mati ayinni ta Mesedoniya Pawolo aba. Here vidì biya ahonni bi 'ba ratoto 'ba gawo. ³⁰ Pawolo na bi dë ni omba ti'bë komo vidì kayo, vo kome ilanni mo dë. ³¹ Kya 'ba vo kalakonda maakowe mati na aboka 'bomowe utunni kö'du kise kpa zi mo, mo lenze kazi ti'bë. ³² Vidì kayo bi 'ba ratoto ne, hë nni gbögbö kö'du wa maako, ehe agamowe kpa hë nni gbögbö ga kö'du maakowe. Da vidì biya

na wiri wiri, ehe na kayo temi ze ayolonnii de kō'du a'di nayinni go mo bi kolō. ³³ Vo dagba 'ba Yude adu'dunni kora maako ru mo Alekazende komo vidi kayo, ehe ayetonnii yada zi mo a'di ra zi kiya. Mo ame'do kala ni aba zi ze tɔɔ ti, ehe ayɔnzɔ zi mi kō'du ne ya'ba, a'di ra edi ti'bë dagba. ³⁴ Mora mati vidi kayo ongɔnnii mo Yuda ra, ze biya agbögbö he nni kadra riyö aba, “Kyedre ra Aratemisi, wiri 'ba Efeso.”

³⁵ Ndundu mo aba vo mi turu 'ba gawo ne, o'do vidi kayo zi tedi ti. Here mo iya henye, “Vidi 'ba Efeso, vidi biya mi damöku ne ayolonnii henye yekelu edi mi kutë gawo kyedre 'beze, ga kō'du zi motu kyedre wiri Aratemisi. Eyi ra ayolo de henye, kyine mo, mati alëpi ta komoriye, edi kinye? ³⁶ Vidi maako o'bo de tandi ga kō'du nenye. Here, alime ti, o'de kō'du kyenyë maako de. ³⁷ Ike kora nenyee kinye, anza de le, ze ra olonni yekelu mandere lidi wiri 'beze. ³⁸ Eze Demetrisi vo loo 'beni eti asusunni vidi maako, dedii ze kalakonda aba, 'duwi bi 'ba vure edi na yehu. Vure akikye re ni 'da ani. ³⁹ Eze waako edi ndra ta da mati ombe, akako'jo mi bi 'ba vure. ⁴⁰ Tapeti kō'du mati o'do re ni ndenye, kyenyë mo edi, akasusu ze ra, na vo kō'du ki'di pere. Wakila anza de ga kō'du biya 'ba kō'du ki'di pere ne, da t'be de zi hu kō'du ma laka ne kiya.” ⁴¹ Tapeti kō'du nenye kiya, mo apere ratoto ne, mo ayada zi vidi ti'benni.

20

Pawolo i'bë kpuru Mesedoniya ehe Giriği

¹ Tapëti ha gbögbö inde rë nî ku, Pawolo ise kö'du zi vo lö'böwë ehe ame'do me'do 'ba rakyigö zi zë. Mo ila zë, ehe i'bë zi Mesedöniya. ² Kaa mati mo i'bë ta bi maako zi agamo, mo ame'do me'do 'ba rakyigö zi vo lö'böwë kö'du kise kayo aba. Ndundu mo, mo i'bë Girigi ³ ehe alima ani yehe wota. Pawolo omba ku zi ti'bë Siriya. Mora Yude o'dönni yere rö mo, here mo omba zi ti'bë hulëhu ta gëri 'ba Mesedöniya. ⁴ Mo oba Sapatere wisi 'ba Piyasi ta Beriya, Arisitarisi, Sekandusu ta Tasalanika, Gayisu ta Dëbë, Timotiyö, ehe vidi riyö 'ba Asiya ru zë Tayihikasi ehe Trohimusu nî aba. ⁵ Zë i'bënni dagba zi Trowasi, ehe isinni bi ze ani. ⁶ Tapëti karama 'ba mangö'bo konyo kazi langa, dayi ze ta Filipi. Yaa ko'do da muyi aba, di'ja zë mi Trowasi, ehe da lima ani ko'do 'ba gima kölö.

Pawolo mi Trowasi

⁷ Mi dagba ko'do 'ba gima, da toto re ze wakonyo bi kölö. Pawolo ame'do zi vidi le mi kutë yöndo, ga kö'du mo omba ti'bë mindö aba. ⁸ Riyë mi lokotöro bi ma dedî re ze toto, ani lamba kayo ëdi. ⁹ Kora obi maako ru mo Yuteyusi ëdi alima mi bingö 'ba loko. Mati Pawolo ame'do, ame'do na konda, Yuteyusi anano. Ndundu mo aba, mo i'bë ko'do ehe alëpi temi lokotöro ma wota 'ba riyë le dakaño. Mati injënni mo riyë, mo oli wëni ku. ¹⁰ Pawolo i'bë akaño ehe idé rë nî da Yuteyusi. Mo iri mo mi kanza nî ehe iya henye, "Asösuwë dë! Mo ëdi na didi." ¹¹ Tapëti Pawolo i'bë hulëhu riyë mi lokotöro, mo owe mangö'bo ehe onyo. Mo ame'do le ra bi kezi

ehe i'bě. ¹² Here zë obannì kora obi ne liṅo na didì, ehe zë rakyenyi aba.

Ta Trowasi zi Meletusu

¹³ Dì'bě ze dagba zi baburu ehe dì'bě baburu aba zi Asoso, ehe domba ti'bě zi Pawolo koba mi baburu. Mo akò'jo nenyè ga kò'du mo èdì ti'bě ani ndì aba. ¹⁴ Mati mo i'ja ze mi Asoso, mo ayi mi baburu ehe dì'bě zo dagba zi Mitiyilina. ¹⁵ Mi ko'do vere, dayi zi bi maako kara ra Kiyosi ehe mi ko'do vere dokò Samoso. Tapèti ko'do ma nani, dì'bě ze Meletusu. ¹⁶ Pawolo omba zi ti'bě dagba Efeso kopi, ga kò'du mo omba dè zi kadra yaṅa mi Asiya. Mo na korokoro ehe omba zi tedi mi Yerusalema mi ko'do karama 'ba wakumu ta yaka.

Pawolo iya alime laka zi kyedree 'ba kanisa 'ba Efeso.

¹⁷ Ta Meletusu Pawolo utu kò'du kise zi kyedree 'ba kanisa 'ba Efeso zi tayinni zi ni. ¹⁸ Mati zë okonni ani, mo iya henyè, “Ayole wa mati mo'do ku biya mi kadra medì eti, mati mayi dagba zi Asiya. ¹⁹ Yuda maakowe o'donni mala ra ma ehe o'do ma na rasosu ehe riti. Mora medì loo 'ba Yere ko'do komo tolo aba ehe kazi rakisi. ²⁰ Mati ma yeti kò'du mi vidi kayo, mandere yandi kò'du mi liṅo 'be, miri wa maako dè hulèhu ta bi yada wa mati akakonyiye. ²¹ Ma yada zi Yude ehe tu'dè maakowe zi dè nni koto zi Wiri temi kò'du kyenyè ko'do 'benni ehe zi koma mi Yere 'beze Yesu. ²² Ma yolo dè, a'di ra ako'do rè ni zi ma mi Yerusalema, mora ma koro Lawo Laka 'ba Wiri ehe ti'bě ani. ²³ Mi gawo kyedree

biya mī'bē, Lawo Laka ayada zi ma henye, akī'dī ma mī kamba ehe ma tēdī mī riti. ²⁴ Mora ma sōsu wa ma ako'do rē nī zi ma dē, momba nje zi taho zi kinde loo mati Yere Yēsu i'dī zi ma ko'do. Loo nenyē zi yada kō'du yōyō laka 'ba Wīri, wakī'dī 'ba rakyēyī.”

²⁵ “Mī'bē tēmī bi maako, zi bi maako, yētī zi ye kō'du 'ba damōku 'ba Wīri, mora yaanya aba ma yolo ku, vidī maako tēmī yē ongo ma dekpe lōhu. ²⁶ Ma yada zi ye ndenyē, mo'do wa kyēnyē maako dē zi ye. ²⁷ Ma yada wa mati Wīri omba zi ye yolo ne, ku biya. ²⁸ Ongo ga re, ehe vidī biya Lawo Laka i'dī ku kale ze zi gē zē kongō. Ēdiyē na vo yako 'ba kanisa 'ba Wīri, kanisa mati Wīri ogo yama 'ba wisi 'bēnī aba. ²⁹ Ma yolo ku, tapētī tī'bē 'bama, maakowe atayinnī kaa wōliwōli kyēnyē lēpī de kamo aba. ³⁰ Kya 'ba vidī 'be maakowe, akigannī mbērē zi vo lō'bō 'ba Yere ta'da. ³¹ Ēdiyē bi kida aba! Asōsuwē hala kadra ehe yondō aba koo wota ma sesi yandi ye tolo aba komo ma.

³² Yaanya aba, mī'dī yē ku da kala Wīri. Asōsuwē kō'du kise 'ba wakī'dī 'bomo 'ba rakyēyī. Kō'du kise nenyē, ato'bo konyi ye, ehe akī'dī zi ye drivu mī kutē zē biya mati o'do zē ŋbala. ³³ Momba kōhi 'ba vidī maako dē, mandere bongo. ³⁴ Ayole ku hala mo'do loo kala 'bama aba zi ko'do ma na didī ehe aboka me. ³⁵ Mora wa biya mati mo'do, yada hala ako'de zi konyi vo leriye. Asōsuwē, Yere 'beze Yēsu iya henye, 'Ya'da ayi kayo ta bi wakī'dī ndra ta da wakīri.' ”

³⁶ Tapētī Pawolo inde me'do kiya ku, mo

alomvo akaŋo zë eti biya ehe amotunni. ³⁷ Vidi biya udunni ehe onzonni mo ehe unzunni ho mo. ³⁸ Zë na rasösu ga kö'du Pawolo ayada zi zë henye, “Onge ma dekpe löhu.” Here zë i'bënni mo aba zi baburu.

21

Pawolo i'bë Yerusalema

¹ Tapëti kiya alime gbo, di'bë mbiyi zi Kosi baburu aba. Mi damindö mo aba doko Rudasiya ehe ta karani, di'bë zo Patara. ² Di'ja baburu edi ti'bë Ponisiya, dödu ze mi mo di'bë gbo. ³ Dayi ze bi mati dongo ze Seyipurusu ehe di'bë zo daaba 'bomo, bitoro 'ba baburu 'ba Tiyere mi Siriya, ani baburu omba ku zi wakinjë yasi temi ni. ⁴ Di'ja ze vo lö'böwë 'ba Yere ehe da lima zë eti gima kölo. Here Lawo Laka ayada zi zë, zi yada zi Pawolo mi'bë de Yerusalema. ⁵ Mora mati Gima inde re ni ku, da yeto ti'bë dagba da geri 'beze löhu. Vidi kora biya mbara 'bënni eti ehe gisisi alasinni ze aba temi gawo zi ha ranga kyedre. Dodro domo ze akaŋo dagoti, damötu. ⁶ Tapëti kiya alime gbo zi oka kölo maako, dekyi mi baburu ehe zë i'bënni hulëhu liŋo.

⁷ Di'bë ze ta Tiyere zi Potemasi, ani da metë ze önduwë ehe da lima zë eti ko'do kölo aba. ⁸ Mi ko'do ma vere di'bë zi Kasariya ehe da lima ze liŋo 'ba Pilipo vo kö'du yeti. Mo kölo temi vidi kora madomoriyö mati akonyinni vo lö'böwë. ⁹ Mo edi gisi minzö kazi koze aba sowo. Zë na vo kumë kö'du.

¹⁰ Dëdi ze mi Kasariya ko'do kayo aba, mati nëbi ru mo Agabusu ayi zi ze ta Yudiya. ¹¹ Mo

irì kò'di ga Pawolo, ehe mo ida kala nì ehe ndì nì mo aba. Here mo ayada zi ze, iya nenyè, “Lawo Laka iya henye, Yude mī Yerusalema akidannī kora vo kyeti 'ba kò'di nenyè. Zè akì'dinnī mo kpa zi tu'dë maakowe.”

¹² Tapëti Agabusu iya nenyè, ze ehe vidi ma ëdinnī lima ani, alenzennī Pawolo zi ti'bë dë zi Yerusalema. ¹³ Mora Pawolo aya'ba da me'do iya henye, “Kò'du a'di, ëdiyë kudu ehe di'di ma kowe? Manza dë nje nzo zi kida, mora mëdī kpa nzo zi koli ga kò'du 'ba Yere Yësu mī Yerusalema.”

¹⁴ Kyere dɔ'bo dë zi Pawolo kò'do zi dë nì kopi, dila mo ehe damötu, “Akɔ Yere, o'do zi ze wa mati omba zi rë nì kò'do.”

¹⁵ Here ze nzo zi ti'bë Yerusalema. ¹⁶ Kya 'ba vo lö'bö maakowe tëmī Kasariya, i'bënnī ze aba ehe obannī ze zi lima liɔ 'ba Manasono. Mo ta Seyipurusu ehe vo lö'bö ra biyeto aba.

Pawolo ehe Yemisi

¹⁷ Mati dɔko mī Yerusalema, önduwë na rakyenyi irinnī ze kalakyedre aba. ¹⁸ Pawolo i'bë ze aba zi Yemisi kongɔ kò'do vere aba, ehe kyedree 'ba kanisa ëdinnī biya ga bi mo. ¹⁹ Pawolo amëtë zë ehe ayada hala Wiri o'do nì zi konyi tu'dë maakowe. ²⁰ Vidi biya mati owonnī nenyè ayetonnī Wiri, ehe iyannī zi Pawolo henye, “Öndu ze, atɔ'bo kongɔ hala kpulukulu 'ba vidi 'beze Yude ayinnī ku na vo lö'böwë! Ehe zë biya nzo zi koro kò'du kī'di 'ba Mosa. ²¹ Mora ayada zi zë henye, ëdī ayandi Yude mati ëdinnī alima mī kutë tu'dë maakowe, kazi koro kò'du kī'di 'ba Mosa. Zë iyannī henye, ayada zi nnī

ɲbete gisi kora 'bënni dë mandere lö'bö ga dalëti 'beze. ²² A'di ra da ko'do yaanya aba, vidi owonni ku ëdi kinye? ²³ Ako, o'do wa ma da ko'jo kö'du mo. Vidi kora sowo 'beze maakowe o'donni lömu ku zi wiri. ²⁴ Oba kora nenyee o'do re yi ɲbala zë eti na kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe opi waki'di 'bëzë here zë mohi dë nni. Here zi vidi biya yolo henye, kö'du ako anza dë mi kö'du yada 'bëzë ne. Zë akayolonni orowe kö'du ki'di 'ba Mosa. ²⁵ Kadra ma alaga nani aba, da yada zi vo lö'böwë 'ba tu'dë maakowe, mati da sösu zi zë ko'do. Diya zi zë, monyonni wa mati i'di zi wiri ma mbiya ne dë. Ayada zi zë, monyonni yama dë, mandere ida 'ba ngötu mati uri gu mo. Ayada kpa zi zë, mo'donni kö'du kyënyë 'ba ndoro dë.”

²⁶ Mi ko'do vere aba, Pawolo oba kora sowo ni aba ehe ak'jo re nni nzo mi kadra kolö. Here mo i'bë mi yëkëlu ehe ayada ndala aba kadra 'ba ra ko'do ɲbala ne akinde re ni ehe ndala aba aki'di wakumu zi ma kolö temi zë.

İri Pawolo mi yëkëlu

²⁷ Mati kadra 'ba ra ko'do ɲbala ku kara zi re ni kinde, kya 'ba Yuda maakowe temi Asiya ongonni Pawolo mi yëkëlu. Zë o'donni vidi kayo na kamo Pawolo aba, ehe zë irinni mo. ²⁸ Vidi kayo hë nni gbögbö aba, iyanni henye, “Kora 'ba Yuda akonyi ye ze! Kora nenyë i'bë ta bi ne toko, kö'du kyënyë kiya aba ra vidi 'ba Yiserele, ehe kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe yëkëlu nenyë. Mo ika komokaya kpa zi yëkëlu laka nenyë, tu'dë maakowe kika mi mo.” ²⁹ Kya zë maakowe asösunni henye Pawolo ika Trohimusu

ta Efeso mi yëkëlu, ga kö'du zë ongonni zë 'dö riyö mi gawo kyedre ne.

³⁰ Mi gawo kyedre ne biya kpɔɔ aba, ehe vidì ayinni taho aba. Zë irinni Pawolo ehe otönni mo yaga temi yëkëlu. Here ha loko biya isi rë ni.

³¹ Vidì ombanni ku kara zi Pawolo kofo, mati kyedre 'ba turu anjiya mi turu 'ba Roma owo henye biya Yerusalema ayeto ku zi kamo kö'do.

³² Kandi mo oba kya vo kanya maakowe ehe vo da kanye, ehe ahonni bi mati vidì kayo atoto rë nni zi mo. Kandi mati vidì kayo ne ongonni vo kyëlu ne, ehe vo hu kanye, zë ɔɔnni ta bi Pawolo ku'bö.

³³ Kyedre 'ba vo kyëlu ne i'bë ehe iri mo, ehe ida mo nyori riyö aba. Here mo ayɔɔzi zi yolo, eyi ra Pawolo ehe a'di ra mo o'do. ³⁴ Kya 'ba vidì kayo maakowe agbögbö hë nni kö'du wa maako, ehe maakowe agbögbö hë nni kö'du wa maako 'beri. Mora edinni ku kö'do kpɔɔ kyɔ kyedre 'ba vo kyëlu ɔ'bo dë zi wa maako ki'ja. Here mo i'di kö'du zi Pawolo koba bi 'ba vo kanye.

³⁵ Mati zë okönni ani, vidì kayo ayinni na kamo, here vo kanya irinni Pawolo riyë ehe injënni mo.

³⁶ Vidì kayo alö'bönni ga ndi zë ehe nduwë hë nni gbögbö aba henye, “Ofo mo! Ofo mo!”

Pawolo ame'do zi vidì kayo

³⁷ Mati ombanni ku zi Pawolo koba mi bi 'ba vo kanye, mo ako'jo ha kyedre 'ba vo kyëlu ne, iya henye, “Ma tɔ'bo dë kiya kö'du maako zi yi?” Kyedre 'ba vo kyëlu ne ako'jo ho mo iya henye, “Hala ayolo ha 'ba Girigi?” ³⁸ Anza dë vidì 'ba Ezipeto mati ayeto kamo anza na kowo ehe alëpi

dagba zi vo wehe ko'do kpulukusowo yaga mi da lipi?"

³⁹ Pawolo aya'ba do mo iya henye, "E e. Ma Yuda ra, ta Tasisi gawo kyedre laka mi Silisiya. Ako ila ma, ma me'do zi vidi kayo nee."

⁴⁰ Kyedre 'ba vo kyëlu ayada zi mo, mo ato'bo me'do. Here Pawolo oro riyë ame'do kala ni aba zi vidi. Mati de zë ku liwo, mo ame'do zi zë ha 'ba Hibiru aba.

22

¹ "Önduwë ehe 'buwë, owowe kaa miya wa mati o'do rë ni." ² Mati vidi kayo ne owonni Pawolo ame'do zi nni mi ha 'ba Hibiru, zë ayinni ndra liwo. Here Pawolo iya henye, ³ "Ma Yuda ra, o'jo ma mi gawo kyedre 'ba Tasisi mi Silisiya. Mora mövu kinye mi Yerusalema na vo kö'du ko'jo 'ba Gamalili, ehe ayandi ma zi kusu ga ndi kö'du ki'di 'ba zutu 'beze biya. Tinyö, ma kpa momba zi Wiri koro, kaa e biya mati ndenye."

⁴ "Ma yaza vidi mati usu Gëri 'ba Yere, ehe mofu kya maakowe. Miri maakowe ehe mi'di mi kamba. Ma sösu de, ezë zë kora mandere mbara. ⁵ Kyedre 'ba vo karase, ehe biya vidi mi magalesi akato'bo yadanni zi yi nenye edi tinyö. Miri waraga kazi zë, zi öndu ze mi Damasika, here zi ma kiri vidi ehe zi kika zë mi Yerusalema zi yaza."

*Pawolo ayada kö'du ra kopi 'beni
(Loo 9:1-19, 26:12-18)*

⁶ "Ko'do kölo maako aba, kaa kadra kutë, medï ku zi toko kara Damasika, bikanyi ta komoriyë, kandi ayanyi bi toko ra ma. ⁷ Ma lepï dakaño ehe

mowo gu ëdi ko'jo wa, 'Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdi yaza ma?' ”

⁸ “Ma ya'ba do mo henye, 'Yi 'bëni ëyi, Yere? Yere aya'ba do mo iya henye, 'Ma Yësu 'ba Nazereta! Ma ra, ëdi ayaza ne.’ ⁹ Vidi ma ëdinni ti'bë ma aba, ongonni bikanyi ne, mora owonni gu dë.”

¹⁰ “Ma ko'jo kö'du henye, 'Yere, omba a'di zi ma ko'do? Here mo ayada zi ma iya henye, 'Ënyi riyë ehe i'bë mi Damasika. Èzë oko ani, a'di akayada zi yi ko'do.’ ¹¹ Bikanyi kyedre ne ku ndra here mo'bo dë zi bi kongo. Oke ra irinni ma kala aba kika mi Damasika.”

¹² “Mi gawo kyedre nani, kora maako ëdi ru mo Ananiya, mo koma aba mi kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe Yude biya mati alimanni ani, ombanni mo laka. ¹³ Mo ayi zi ma, ehe iya henye, 'Sawolo, öndu ma, yaanya aba akongo bi löhu!’ Kandi mo'bo bi kongo. ¹⁴ Here Ananiyasi ayada zi ma iya henye, 'Wiri mati zutu 'beze amötunni, inzi yi ku zi yolo wa mati mo omba o'do re ni ku. Mo inzi yi zi kongo Mo Mati Tinyö, ehe zi gu mo kowo, ¹⁵ ga kö'du zi tedi na vo kiya 'ba wa mati ongo ehe owo. ¹⁶ A'di ra ëdi bi mo kisi? Ënyi riyë! Iri bapatisi zi kö'du kyënyë 'bëyi kaka, motu aba zi Yere.’ ”

Ako'jo Pawolo zi kö'du yeti zi tu'dë maakowe

¹⁷ “Tapëti ma nenyë ma'ba Yerusalema ehe mi'bë mi yëkelu zi motu. Ani mongo rayada ¹⁸ 'ba Yere. Mo iya zi ma henye, 'Kandi, ila Yerusalema! Vidi ombanni dë kowo, wa mati ëdi akiya ga kö'du ma.’ ¹⁹ Ma ya'ba do mo henye,

'Yere, zë ayɔlonni henye mi bi 'ba mötu kayo 'beze miri, ehe mu'bö vidi mati edinni koma aba mi yi. ²⁰ Ofo Setifano ga kö'du mo ame'do kö'du yi. Mɔɔ ani, ehe hu kö'du ki'di nduwë. Here mongɔ ga bɔngɔ 'ba kora mati ofonni mo.' ²¹ Mora Yere ayada zi ma ti'bë, ehe mo alömu zi kutu ma kowɔ zi tu'dë maakowe."

²² Vidi kayo ne owonni le Pawolo iya nenyë. Here zë ayetonni hë nni gbögbö. "Ofowe kora nenyë! Mo ɔ'bo dë zi lima." ²³ Zë nduwë hë nni gbögbö. Zë akohonni bɔngɔ 'bënni toko ehe u'dunni durufu mi buluku. ²⁴ Kyedre 'ba vo kyëlu mi turu 'ba Roma, i'di kö'du zi Pawolo koba bi 'ba vo kanye, ehe ku'bö so'da aba. Mo o'dɔ nenyë zi yolo kö'du a'di vidi edi hë nni gbögbö da Pawolo. ²⁵ Mati vo kanya edinni ku Pawolo kida zi ku'bö, mo ako'jo ha vo da kanye ma edi tɔɔ ani, "Edi na dangölö zi ku'bö vidi 'ba Roma dagba ayɔnzɔ mo dë komo vurë?" ²⁶ Mati vo da kanye owo nenyë, mo i'bë zi kyedre vo dë ni iya henye, "Edi a'di ko'dɔ? Kora nenyë vidi 'ba Roma ra!"

²⁷ Here, kyedre 'ba vo kyëlu ne i'bë zi Pawolo ehe ako'jo hɔ mo, iya henye, "Ayada zi ma, yi vidi 'ba Roma ra?" Pawolo aya'ba dɔ mo lëzë aba iya henye, "ɔɔ."

²⁸ Kyedre 'ba vo da kyëlu iya henye, "Mopi kahi kyɔ zi tayi vidi 'ba Roma." Mora Pawolo aya'ba dɔ mo iya henye, "O'jo ma vidi 'ba Roma." ²⁹ Zë mati ombanni zi hɔ mo ko'jo, ina rë nni kowɔ kandi ta rɔ mo. Kyedre 'ba vo da kyëlu na bi dë ni na rakaga mati mo ayolo henye ni'di Pawolo, nida vidi 'ba Roma ku nyɔri aba.

Pawolo komo magalesi 'ba Yude

³⁰ Ko'do vere aba, kyedre 'ba da vo kyëlu omba ku zi yolo kö'du ma tinyö, kö'du a'di Yude asusunnï Pawolo go mo. Here mo inga nyöri 'ba Pawolo 'de, ehe mo i'di kö'du zi kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude biya zi rë nnï toto. Here mo ika Pawolo loko ehe o'do mo toro komo zë.

23

¹ Pawolo ongo bi mbiyi da gboko 'ba magalesi ehe iya henye, “Öndu me, zi ko'do ndenye, ma litu zi Wirï di'di nbala aba.” ² Here Ananiya kyedre 'ba vo karase i'di kö'du zi kora mati ëdinnï atoro kara, dakapa Pawolo zi ho mo kisa. ³ Pawolo opi komo ni zi kyedre vo karasa ehe iya henye, “Yi ta rë yi yaga nbala kaa yiku kanyi, mora miyi ku na köndu kaa kalili. Wirï aku'bö yi. Alima nani zi vurë ko'do ra ma kö'du ki'di 'ba Mosa aba. Mora mi kadra kölo ne, i'di kö'du zi kora nee, zi kowe kö'du ki'di ma ku'bö.”

⁴ Kora mati oronnï kara dakapa Pawolo ako'jonnï kö'du iyannï henye, “Ayolo dë, ëdi kyedre 'ba vo karase 'ba Wirï ra lidi?” ⁵ Pawolo aya'ba do mo iya henye, “Ako öndu me! Ma yolo dë mo kyedre 'ba vo karase ra. Wayöruwë ayada zi ze, anza dë zi me'do kyënyë kiya ra vidï vo dagba 'be.”

⁶ Mati Pawolo ongo kya 'ba kyedre maakowe Sadeke, ehe maakowe Farasiye, mo agbögbö hë ni iya henye, “Öndu me, ma Farasi, ehe wisi 'ba Farasi ra. Ma kinye bi 'ba vurë ne, ga kö'du moma yöku atënyï na didi.” ⁷ Kandi mati Pawolo

iya nenyë, Farasiye ehe Sadekee ayetonni mi ha wasa kyedre, ehe vo dagbe 'ba Yude ayetonni kapa maako. ⁸ Sadekee omanni de mi malayike, lawowe, mandere yoku atenyi na didi. Mora Farasiye omanni biya mi wa nenyee, ⁹ ehe here ani ha gbögbö kayo edi. Kya 'ba vo komoyandi 'ba kö'du ki'di 'ba Mosa mati edinni Farasiye, ze ayinni na kamo ehe iyanni henyë, “Di'ja waako de na kyenyë ra kora nenyë. A'di ra ezë lawo mandere malayika tinyö ame'do ku zi mo.”

¹⁰ Ha wasa ne ayi ku na kyigö, kyedre 'ba vo da kanye edi na tere henyë, vidi akizanni Pawolo na nzoyi. Here mo i'di kö'du zi vo kanye zi ti'bë loko ehe Pawolo yomö. Here, ze obanni mo hulëhu bi lima 'ba vo kanye.

¹¹ Yondö nani aba, Yere öro dakapa Pawolo iya henyë, “Akyigö rë yi! Te kaa mati ayada kö'du ma zi maakowe mi Yerusalema, akayada kö'du ma kpa mi Roma.”

Yere zi Pawolo kofo

¹² Mi damindö vere, Yuda maakowe atoto rë nni ga bi kölö ehe alömunni, iyanni henyë, nonyonni wa mandere uwënni wa maako de, le ezë nofonni Pawolo ku. ¹³ Ze mati o'donni yere ne ndra ta da 'butësowö. ¹⁴ Here kya ze maakowe i'bënni zi kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude ehe iyanni henyë, “Da lömu Wiri henyë, donyo wa maako de, le ezë dofo Pawolo ku. ¹⁵ E ehe biya magalesi i'bëë zi kyedre 'ba vo da kanye ehe rako'ba henyë ombe yolo ndra vurë ma iya ra Pawolo. Ako'jowe kö'du mo zi

kika komo vurë 'be. Here, da tēdi bi mo kisi, zi mo kofo gba kazi mo tōko ani.”

¹⁶ Mati wisi 'ba ěmi 'ba Pawolo owo kö'du 'ba yeře ne, mo i'bë bi lima 'ba vo kanye ehe ayada zi Pawolo. ¹⁷ Here Pawolo iya zi kyedre 'ba vo da kanya lamikölö maako henye, “Oba kora obi nenye zi kyedre 'ba vo da kanye. Mo ědi kö'du aba zi yada zi mo.” ¹⁸ Kyedre 'ba vo da kanya lami ne oba mo zi kyedre 'ba vo da kanye iya henye, “Maboso ru mo Pawolo ako'jo ma zi kika kora obi nenye zi yī, ga kö'du mo ědi kö'du aba zi yada zi yī.”

¹⁹ Kyedre 'ba vo kyëlu oba kora obi ne dakapa ehe ako'jo hō mo na liwo, “A'di ra omba yada zi ma?” ²⁰ Mo aya'ba dō mo iya henye, “Vidi kora maakowe ědinni kö'du sōsu aba zi hē yī ko'jo zi kika Pawolo akaņo zi magalesi 'ba Yude mindō aba. Zē akiyanni, nombanni zi kö'du yolo ndra kö'du mo. ²¹ Mora ako, o'dō wa ma zē iyanni ne dē. Ndra ta da kora 'butēsowō ombanni lodrō da Pawolo. Zē o'dōnni lömu anza dē zi konyo mandere kuwë wa maako le ězē nofonni Pawolo ku. Yaanya aba ědinni bi mo kisi zi kowo a'di ra akiya.” ²² Kyedre 'ba vo kyëlu utu kora obi ne 'de tapëti mo iya zi mo henye, “Ila vidi kölö maako dē yolo kö'du mati ayada zi ma nenye.”

Utu Pawolo zi Felekisi

²³ Kyedre 'ba vo da kanye ako'jo kyedre 'ba vo kanya lamiriyō ehe ayada zi zē, “Kadra madōmosowō yōndō aba, lamiriyō vo kanya ma ndi mēdinni nzo zi ti'bë zi Kasariya. Oba 'butēmado moriyō kora da akakya ehe lamiriyō vo kanya wehe aba. ²⁴ Ako'je akakya nzo kö'du

Pawolo ehe ayole laka mo moko kazi kö'du maako kpuru zi vo dakaŋo Felekisi.”

²⁵ Kyedre 'ba vo da kyëlu ne ayöru waraga iya henye,

²⁶ “Wamëtë kazi Kulidasi Layisisi, zi kyedre vo dakaŋo Felekisi. ²⁷ Yuda maakowe irinni kora nenye ehe kara zi mo kofo. Mora mati ma yolo mo vidí 'ba Roma, moba vo kanya maakowe ehe ayomanni mo. ²⁸ Momba zi yolo kö'du a'di ra ombanni mo dë. Here miika mo komo magalesi ²⁹ ehe ma yolo henye nje kö'du ki'di 'ba yëni 'bëzë. Kora nenye o'do kö'du kyënyë maako dë zi mo koli mandere ki'di mo mi kamba. ³⁰ Kandi mati ma yolo edí yeŋe ko'do ro mo, mutu mo zi yi ehe ma yada vo mo susuwë zi kika kö'du ko'do kyënyë 'bomo ne mi bi vurë 'bëyi.”

³¹ Vo kanya oronni kö'du ki'di 'ba kyedre 'ba vo da kanye ehe mi yondo kolö nani, zë obanni Pawolo zi gawo kyedre 'ba Anitipatrisi. ³² Mi ko'do vere, vo kanye ndi aba, a'banni bi lima 'ba vo kanye, ehe ilanni vo kanye mati da akakya nduwë ti'bë mo aba dagba. ³³ Mati zë ayinni zi Kasariya, zë i'dinni waraga ne zi vo dakaŋo ehe i'dinni Pawolo zi mo. ³⁴ Vo dakaŋo ako'jo waraga ne. Here mo ako'jo ha Pawolo, dakaŋo vala ra mo ta 'domo. Mati mo ayolo mo ta Silisiya, ³⁵ vo dakaŋo iya henye, “Ma kowo kö'du 'bëyi ne, ezë vidí ne ayinni, ikanni kö'du kyënyë mati ombanni yi dë go mo ne ku.” Tapëti mo iya kö'du nenye, mo i'di kö'du zi Pawolo sesi na maboso mi liŋo 'ba Yere Heroda.

24

Asusu Pawolo bi vurë 'ba Felekisi

¹ Yaa ko'do muyi aba, Ananiya kyedre 'ba vo karase, vo dagba 'bënni eti ehe vo me'do mi bi 'ba vurë kö'du vidi maakowe ru mo Teretalusi, i'bënni zi Felekisi zi yada kö'du kyënyë ma Pawolo o'do. ² Here, ako'jo Pawolo loko ehe Teretalusi ayeto me'do, "Kyedre Felekisi, ika vidi 'bezee mi rakyëyi konda, ehe ga kö'du ko'do 'bëyi, ga kö'du dakaño 'beze, edi ndra na laka. ³ Ze biya 'duwi dede na rakyenyi ga kö'du wa mati o'do. ⁴ Momba de zi yi yaza, mora ako, edi na mikuku ze aba, ehe owo ha ma nje kadra tisi aba. ⁵ Di'ja kora nenyë na vo mikile, mo ayeto kö'du kyënyë ko'do mi kutë Yude ehe biya temi damöku ne. Mo edi kpa na vo dagbe 'ba gboko maako ako'jo Nazarenesi. ⁶⁻⁷ Mati mo ayonzo zi komokaya kika ra yekëlu ne, diri ze mo. ⁸ Eze ako'jo ho mo, aki'ja na bi de yi henye, me'do 'beze ne tinyo, akayolo biya kazi mo wa mati da susu mo kö'du mo." ⁹ Yuda kayo ame'donni riyë ehe ombanni da kö'du mati Teretalusi iya.

Pawolo agaga ge ni komo Felekisi

¹⁰ Vo dakaño Felekisi o'do kala zi Pawolo zi me'do, ehe mo ayeto, kiya henye, "Ma yolo ku, o'do vurë 'ba vidi dakaño nenyë ku ko lakyi aba, ehe ma rakyenyi aba, zi ga ma gaga komo vurë 'bëyi. ¹¹ Anza de ndra ta da ko'do 'butë domoriyo mati alaga, mi'be zi motu mi Yerusalema. Ako'jo ha vidi maako eze anza de tinyo. ¹² Gba Yude i'janni ma de he ze wasa vidi maako aba mi yekëlu, mo'do kö'du kyënyë maako de mi bi

'ba mötuwè mandere mi gawo kyedre. ¹³ Gèri maako anza dè ani, zè ato'bønni yada kö'du kyënyë nenyee, zè yaanya aba ëdinni kika ra ma. ¹⁴ Momba do mo nenyee zi ye, mëdi mötu Wirì 'ba zutu 'bezee. Gèri nani kiri aba mati zè iyanni henye anza dè tinyö. Mora moma kpa mi wa biya mati ayöru mi kö'du ki'di 'ba Mosa ehe mi wayöruwè 'ba Nëbiyë. ¹⁵ Mëdi kpa kö'du sösu aba mi Wirì kaa vidì nenyee, henye Wirì akinjë vidì biya tëmi koli, ma laka mandere ma kyënyë. ¹⁶ Here ga kö'du tinyö ma yolo ku, mi'di ra ma zi tëdi kö'du sösu ma di'di nbala aba, mi wa mati mo'do zi Wirì mandere zi vidì.

¹⁷ “Tapëti tëdi 'bama na kowo ta ra Yerusalema koo lakyi aba, mi'bë ani zi kya 'ba kahi kiri zi vidì 'bame ehe zi wakumuwè ki'di. ¹⁸ Nenyee ëdi wa mati mëdi ko'do, mati zè i'janni ma mi yëkelu, ma na nbala mi kö'du ki'di 'ba Mosa. Manza dè vidì kayo aba, ehe kö'du ko'do kyënyë maako anza dè. ¹⁹ Yuda maakowe tëmi Asiya ëdinni mi kadra nani, ehe ezë, zè ëdinni kö'du maako aba zi kiya ra ma, na kyënyë, zè atëdinni kinye yaanya aba. ²⁰ Mandere ako'jo hë zè, zè mati ëdinni kinye ne. Zè akato'bo yadanni zi yi henye, zè i'janni ma dè kö'du kyënyë maako aba, mati magalesi o'donni vurë le ra ma. ²¹ Nje kö'du kyënyë kölo mati akikanni ra ma ëdi, ma gbögbö ha ma yaga bi 'ba vurë, mati miya henye, ‘Ma ndenye bi 'ba vurë, ga kö'du moma henye, yöku atënyi na didi!’ ”

²² Felekisi ayolo Gèri 'ba Yere ndra. Mi ndundu mo, mo isi ha vurë, ehe iya henye, “Ma ko'do ndundu vurë 'bama tapëti toko 'ba Layisisi,

kyedre 'ba vo kyëluwë.” ²³ Mo i'di kö'du zi vo da kanye zi Pawolo sesi na maboso, mora mo misi gɔ mo dë, mandere zi yata aboka mowe ta bi mo kɔnyi.

Asesi Pawolo na maboso

²⁴ Ko'do maakowe aba yaa, Felekisi ayinnï mbara 'bëni Dorosila aba. Dorosila Yuda ra. Felekisi utu litu kö'du Pawolo, ehe mo oze mbili nï mati Pawolo ëdi ame'do zi mo, zi tëdi koma aba mi Yësu Korisitɔ. ²⁵ Mora Felekisi na tere, mati Pawolo ayeto me'do zi mo, zi kö'du laka ko'dɔ, asesi rë yi kazi kö'du kyënyë, ehe vurë ma ëdi atayi. Here mo iya zi Pawolo henye, “Ɔ'bo ku, yaanya aba. I'bë. Mora ëzë mëdi kadra aba, ma kutu litu kö'du yi.” ²⁶ Tapëtï ma nenyë, Felekisi 'duwi litu kutu kö'du Pawolo ehe me'do mo aba, ga kö'du mo asösu 'bëni Pawolo akogo komo nï.

²⁷ Koo riyö aba, Porosiyasi Fesitösi ayi na vo dakaɲo tapëtï Felekisi. Mora Felekisi omba zi ko'dɔ vo dagbe 'ba Yude na rakyenyi, mo asesi Pawolo mi kamba.

25

Pawolo komo Fesitösi

¹ Ko'do wota aba tapëtï Fesitösi ayi mi dakaɲo, mo i'bë ta Kasariya zi Yerusalema. ² Ani kyedree 'ba vo karase ehe vo dagba 'ba Yude maakowe ayadannï zi mo kö'du kyënyë mati zë ongönnï Pawolo o'dɔ. ³ Zë ako'jonnï ha Fesitösi ëzë mo akomba zi Pawolo kika Yerusalema. Zë alenzennï mo zi ko'dɔ nenyë ga kö'du zë ëdinnï yeɽe ko'dɔ zi lodro da Pawolo ehe mo kofo ta da gëri. ⁴ Mora Fesitösi ayada zi zë, “Akasesi Pawolo

mī Kasariya, ehe kandi mēdī atī'bē ani na bi da ma. ⁵ Ēzē mo o'do kö'du kyēnyē maako, vo dagba 'be mī'bēnnī ma aba ehe mikannī kö'du kyēnyē mati mo o'do ne ani.”

⁶ Fesitōsi alima mī Yerusalema ko'do madomowota mandere ko'do 'butē ndra gba kazi tī'bē Kasariya. Here ko'do vere aba, mo alima bi 'ba vurē, ehe ika Pawolo bi 'ba vurē. ⁷ Kandi mati Pawolo ayi loko, vo dagbe ta Yerusalema ɔɔnnī toko ɔɔ mo ehe iyannī henye, i'ja mo kö'du kyēnyē kayo maako aba. Mora zē ɔ'bōnnī dē zi yada kö'du ne ēdī tīnyō. ⁸ Here Pawolo ame'do gē nī gaga aba, “Mo'do kö'du kyēnyē maako dē ra kö'du kī'dī 'ba Yude ehe mo'do kö'du kyēnyē ako kpa dē ra yēkēlu mandere ra Yere 'ba Roma.”

⁹ Fesitōsi omba zi vo dagbe ko'do na rakyenyi. Here mo ako'jo ha Pawolo iya henye, “Omba ku zi tī'bē Yerusalema, ehe zi ma vurē 'bēyī kiya ga kö'du nenyee?”

¹⁰ Pawolo aya'ba iya henye, “Ma mēdī mī bi 'ba vurē 'ba Yere 'ba Roma, ehe nani bi ma akikye vurē ra ma. Ayolo na laka mo'do kö'du kyēnyē ako dē zi Yude. ¹¹ Ēzē mo'do kö'du maako na kyēnyē zi ma koli ho mo, mo'bo dē kiya henye, momba dē zi koli. Mora mo'do kö'du kyēnyē maako dē, ehe vīdī maako anza dangölō aba zi ma kī'dī zi vīdī nenyee. Yaanya aba ma ko'jo kö'du zi Yere 'ba Roma ra zi vurē 'bama kiya.”

¹² Tapētī Fesitōsi ame'do vo magalesi 'bēnī ētī, mo ayada zi Pawolo iya henye, “Ako'jo kö'du zi Yere 'ba Roma ra vurē 'bēyī kiya, ehe zi Yere 'ba Roma akatī'bē!”

Pawolo ame'do zi Agiriba ehe Berenisi

¹³ Ko'do maako aba yaa, Yere Agiriba ehe Berenisi ayinnî Kasariya na yingo 'ba Fesitösi. ¹⁴ Alimannî ani ko'do lakiyi aba, mati Fesitösi ayada zi yere kö'du 'ba Pawolo, mo iya henye, “Felekisi ila kora maako kinye mî kamba, ¹⁵ ehe mati mî'bë Yerusalema, kyedre 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude ayinnî ehe ayadannî zi ma kö'du kyënyë ko'do 'bomo, ehe ako'jonnî ha ma zi vurë 'bomo kikyë. ¹⁶ Ma yada zi zë, anza dë mî dalëtî 'ba Roma zi vidî kora kî'dî zi vidî mati ikannî kö'du kyënyë rɔ mo, gba kazi mo i'ja gëri maako dë zi gë nî gaga. ¹⁷ Here mati zë ayinnî kinye ma aba, ma yaŋa kadra dë. Mî ko'do vere ne, mîri bi lima 'bama da kyitî 'ba vurë, ehe mî'dî kö'du zi mo kika. ¹⁸ Mora mati kora nee oronnî riyë, zi kö'du kyënyë 'bomo kiya, zë asusunnî mo ga kö'du kyënyë ma anza dë mî kö'du sösu 'bama. ¹⁹ Zë awasa hë nnî mo aba kö'du koma yenî 'bënnî ehe kora mati oli ru mo Yësu, Pawolo iya mo ëdî na dîdî. ²⁰ Ma yolo dë hala zi vurë 'bomo kiya tinyö ga kö'du nenyë biya, ma ko'jo ha Pawolo ëzë mo omba ku zi ti'bë Yerusalema, ehe zi vurë ko'do rɔ mo ani. ²¹ Mora Pawolo ako'jo kö'du zi sesinî mî kamba le Yere 'ba Roma ra ako'do kö'du ma nomba. Here, mî'dî kö'du zi mo sesi kinye le ma kutu mo zi Yere 'ba Roma.”

²² Agiriba iya zi Fesitösi henye, “Momba kpa zi kowo a'di kora nenyë akiya.” Fesitösi aya'ba do mo iya henye, “Akowo ho mo mindö aba.”

²³ Ko'do ma vere aba, Agiriba ehe Berenisi aba o'donnî wayada kyedre mati zë ayinnî mî loko 'ba ratoto. Vo kyëluwë 'ba anjiya ehe vidî ma dagbe

'ba gawo ëdinnì kpa ani. Fesitosi i'di kö'du zi Pawolo kika loko ²⁴ ehe iya henye, “Yere Agiriba ehe yinge, onge bi da kora nenye. Yude biya ta Yerusalema ehe Kasariya ayinnì zi ma, iyannì henye, nombannì zi kofo mo. ²⁵ Mi'ja kö'du kyënyë maako zi mo kofo dë. Mora ga kö'du mo ako'jo ku zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bëni ko'do, momba ku zi mo kutu Roma. ²⁶ Ma kayöru kö'du tïnyö maakowe ga kö'du kora nenye zi Yere 'ba Roma. Here, mika mo komo we biya, mora gogo komo yï, Yere Agiriba. Tapëti me'do 'beze ga kö'du 'bomo, ehe mëdi wa maako aba zi yöru. ²⁷ Anza dë na laka zi maboso kutu zi Yere 'ba Roma gba kazi yolo kö'du kyënyë mati mo o'do.”

26

Pawolo komo Agiriba

¹ Agiriba iya zi Pawolo henye, “Yi yaanya aba ame'do ga kö'du yï.” Pawolo iza ga kala ni yaga ehe iya nenye,

² “Yere Agiriba, ma na rakyenyi ga kö'du nenye, zi me'do 'bama kiya komo yï ndenye tëmì kö'du biya, mati Yude asusunnì ma go mo. ³ Ayolo na kayo kö'du dalëti 'ba yëni 'beze ehe koma mati inye mi ze. Here ma ko'jo hë yï zi kowo mikuku aba zi ma. ⁴ Yude biya ayolonnì ma ku kyere ma gba na wisi obi. Zë ayolonnì kyinë 'ba lima a'di mëdi mo aba, mi dakaño 'bama ehe mi Yerusalema. ⁵ Ehe ëzë zë ombannì, zë ato'bonnì yada zi yï ma Farasi ra, mi gboko mati oro kö'du ki'di ndra ta da maako. ⁶ Yaanya aba, mëdi ku komo vurë ga kö'du moma mi lömu

mati Wirī o'do kyere zi vidī 'bezee. ⁷ Kadra ehe yondo 'butë domoriyö tu'dë 'beze alitunni zi Wirī, kisi bi lömu ya'da omo. Yere Agiriba, ga kö'du sösu nenyë, kya 'ba vo dagba 'beze maakowe ikanni wasusu maako ra ma. ⁸ Kö'du a'di e biya da jiji aba, Wirī injë yöku zi didi?"

⁹ "Ma kadra maako aba, ma sösu henye, ma ko'do wa maako biya ma to'bo, zi wehe ko'do ra Yësu 'ba Nazereta. ¹⁰ Mo'do nenyë dagba mi Yerusalema, ehe kalakonda 'ba kyedree 'ba vo karase mi'di vidī 'ba Wirī kayo mi kamba. Momba da kö'du zi zë kofo. ¹¹ Mëdi zë yaza 'duwi mi bi 'ba mötu 'beze, ehe ma yonzo ko'do zë, zi kö'du kyënyë kiya ra Wirī. Tinyö, ma na kamo zë eti, henye, mi'bë zë koma mi gawo kyedre 'ba vo leze maakowe."

Pawolo ayada kö'du ra kopi 'bëni

(Loo 9:1-19, 22:6-16)

¹² "Yere Agiriba, kadra maako aba, mëdi da gëri 'bama zi Damasika kalakonda ehe dangölö aba kazi kyedree 'ba vo karase. ¹³ Kaa kadra kutë, mongo bikanyi, anyi ndra ta da kadra. Ayanyi bi da ma ta komoriyë ehe da vidī biya mati ëdinni ti'bë ma aba. ¹⁴ Ze biya da lepī dakaŋo. Here mowo gu iya zi ma ha 'ba Hibiru aba henye, 'Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdi yaza ma? Èdi na lumë zi wehe ko'do ma aba!"

¹⁵ "Ma ko'jo kö'du henye, 'Yere, yi 'bëyi ëyi ra?"

"Yere aya'ba do mo iya henye, 'Ma Yësu ra! Ma ra ëdi ayaza. ¹⁶ Yaanya aba oro riyë da ndi yi. Ma yada ra ma zi yi, ga kö'du minzi yi ku zi tedi na vo litu ama. Ayada zi maakowe wa

ma ayolo kö'du ma ehe a'di ma kayada zi yì yaa.'
¹⁷ Yere iya kpa henye, 'Ma kagaga gë yì kazi vidi
 'ba Yude ehe kazi tu'dë maakowe mati mëdì yì
 kutu zi zë, ¹⁸ zi komo zë yëhu here zi dë nnì koto
 tëmì biköndu zi bikanyi ehe tëmì kyigo 'ba Satani
 zi Wirì. Here akila kö'du kyënyë 'bëzë ehe koma
 mî ma, zë ra vidi laka ma Wirì inzi.' ”

Pawolo ayada kö'du loo 'bëni

¹⁹ “Yere Agiriba, moro rayada mati ta komoriyë
 zi ma nenye. ²⁰ Dagba mo ma yëti kö'du zi
 vidi mî Damasika, ehe here mî'bë zi Yerusalema,
 ehe biya mî Yudiya. Ndundu mo, mî'bë zi
 tu'dë maakowe ehe miya henye, 'Ûre ta bi kö'du
 kyënyë ko'do, ehe oto de zi Wirì! Here ayada
 wa ma o'de tëmì gëri lima 'be.' ²¹ Ga kö'du
 nenye ra kora maakowe irinnì ma mî yëkëlu ehe
 ayonzonni zi ma kofo. ²² Mora mî kadra nenye
 biya Wirì akonyi ma, ehe ma yëti kö'du 'dö zi
 vo wadakayowe ehe zi vo leriye. Ma yada zi zë
 nje wa ma nëbiyë ehe Mosa iyanni ako'do rë nì.
²³ Ma yada zi zë hala Korisito ne akayaza ehe
 atëdì vo dagba zi tënyì tëmì koli, here mo akika
 bikanyi zi vidi 'bëniyë ehe zi tu'dë maakowe.”

²⁴ Gba kazi Pawolo inde gaga gë nì, Fesitosi
 ambere, “Pawolo! Yì vo lökyi ra. Kö'du yolo
 kyedre 'bëyi ne ëdì ku yì ko'do na lökyi.”

²⁵ Mora Pawolo aya'ba do mo iya henye,
 “Kyedre, Fesitosi, manza dë vo lökyi. Wa ma,
 mëdì akiya, ëdì tinyö, ehe me'do laka ra. ²⁶ Yere
 Agiriba, ma to'bo me'do zi yì biya kazi tere ga
 kö'du ayolo kö'du nenye ku. Ma yolo ku tinyö,
 Yere Agiriba, ayolo zë ku biya na kölö kölö ga

kö'du wa nenye o'do rë ni dë na koho na kowo mi ga bi golo'bo maako.” ²⁷ Pawolo iya zi Yere Agiriba henye, “Oma ku mi nëbiyë? Ma yolo oma ku.”

²⁸ Agiriba iya zi Pawolo henye, “Mi kadra kodo nenye, asösu 'bëyi ako'do ma Korisito 'ba?”

²⁹ Pawolo aya'ba do mo iya henye, “Ëzë iri kadra kodo mandere kadra konda, ma sösu yi ehe vidi biya mati owonni ma ndenye atëdinni kaa ma kazi nyori nenyee.”

³⁰ Here, Yere Agiriba, vo dakaŋo Fesitösi, Berenisi ehe vidi biya maakowe zë eti, ënyinni riyë. ³¹ Mora gba zë i'bënni dë, zë iyanni henye, “Kora nenye, i'ja mo dë kö'du kyënyë maako aba. Anza dë laka zi mo koli mandere mo ki'di mi kamba.” ³² Agiriba ayada zi Fesitösi henye, “Kora nenye o'bo zi kila na dangölö, ezë mo ako'jo kö'du dë zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bëni kiya.”

27

Pawolo i'bë Roma

¹ Mati oko ku kadra 'beze zi ze ti'bë Italiya, vo da kanye mi turu 'ba Roma, Juliyasi, mo vo da kanya lamikölö 'ba Yere 'ba Roma. I'di mo zi ga Pawolo kongö ehe maboso maakowe eti. ² Di'bë ze yaga baburu 'ba Dramatiyumu, mati ku nzo zi ti'bë bi torö 'ba baburu maakowe, na ga konda ta ha föfö 'ba Asiya. Arisitarisi tëmi Tasalanika mi Mesedoniya, i'bë ze aba mi baburu. ³ Mi ko'do vere aba, doko dagöti 'ba Sidoni. Juliyasi kö'du ko'do 'bomo na laka zi Pawolo. Mo ila mo kpa

tì'bë oka niyë kongɔ, here zë ɔ'bonni kî'di zi mo wa ma mo omba.

⁴ Mati dila Sidoni ku, buluku ëdi zɔ luku kî'di zi ze, ehe di'bë ze kara zi rutu 'ba Seyipurusu zi tɔmɔ kazi buluku. ⁵ Here di'bë ze dambaro 'ba Silisiya ehe Pambaliya le dayi ze, zi bi tɔrɔ 'ba baburu 'ba Mayira mi Lasiya. ⁶ Ani vo kyëlu ne i'ja baburu ta Alikazenderiya mati ëdi ati'bë Italiya. Mo i'di kö'du zi ze ti'bë mi baburu nani.

⁷ Di'bë ze na konda liyaa ko'do kayo aba ehe riti kyedre aba, tɔkɔ Sinodusi. Buluku ila ze dë zi ti'bë kowɔ mi bi nani, here di'bë dopi Salamona, bi ma rutu 'ba Keriti akagaga ge ze kazi buluku ⁸ Di'bë ze liyaa na konda ta ha föfö kyedre ehe ndundu mo aba dɔkɔ bi ma ako'jo Bitɔrɔ 'ba Wayɔmɔ, anza na kowɔ ta ra gawo 'ba Lasiya.

⁹ Yaanya aba da yaɲa kadra ku na kayo, ehe da lima na konda, le Ko'do Kyedre 'ba Wakila alaga. Here anza dë na laka zi ze ti'bë. Here Pawolo ame'do zi vidi 'ba mi baburu, ¹⁰ “Kora nenyee, oze mbili ye zi ma. Èzë di'bë ze yaanya aba, baburu 'beze ehe söndu 'bomo akayaɲa rë ni na kyënyë, ehe vidi kayo akoli.” ¹¹ Mora Juliyasi oze mbili ni da me'do 'ba vo baburu kopi ehe vo kyeti mo, anza kö'du Pawolo. ¹² Bitɔrɔ 'ba baburu anza dë na laka zi lima 'domo tona aba. Ga kö'du nenyee, vidi kayo idanni kö'du henye, da yɔnzɔ ze, zi ti'bë na konda ta ha föfö kyedre zi Fenekisi. Fenekisi ëdi bitɔrɔ 'ba baburu ra mi Keriti mati ayëhu zi dambaro-damirë ehe daaba-damirë, ehe da tɔ'bo lima tona aba ani.

Buluku da föfö kyedre

13 Mati buluku liyaa ta dambaro ayeto luku, kora nee asösunnï zi mala 'bënnï ko'do. Here zë otönnï mongö 'ba baburu, ehe di'bë na konda kara ta dagöti 'ba Keriti. 14 Mora kandi buluku kyigö mati ako'jo “Daaba-humirë” aluku zo ki'di zi ze tëmï rutu. 15 Buluku otra baburu, ehe do'bo dë zi ti'bë zi mo. Here dila buluku baburu kinjë. 16 Di'bë ze na konda zi rutu tisi 'ba Kawuda kapa mati buluku anza. Ze riti kyedre aba zi ga töngbö 'ba baburu kirï. Mora ndundu mo aba di'ja ze bi 'bomo. 17 Here vidï otönnï töngbö mi baburu ehe olonni ko'di nbiri toko ra baburu zi nda'ba ga bi kölö. Ga kö'du zë na tere, henye akotra yayi dagöti 'ba Seyiritisi, zë obanni bongö 'ba baburu akaño, ehe buluku injë baburu na konda. 18 Buluku ku na kyënyë, ko'do vere aba, zë u'dunnï kya söndu 'ba baburu maakowe yaga. 19 Mi ko'do ma wota kala nni aba, zë u'dunnï kya 'ba wa 'ba baburu maakowe yaga. 20 Ko'do kayo aba, do'bo dë kadra kongö mandere kyëluwë. Buluku kyigö zo nduwë luku, ehe ndundu mo aba, dila biya kö'du sösu 'ba zi tömö.

21 Kyere vidï maako tëmï ze onyo wa maako dë ndi kadra konda aba, Pawolo oö riyë ehe ayada zi kora nenyee, “Ëzë owowe ha ma, da lime mi Keriti, wa 'be nenyee ayaña rë ni dë ehe ölu kpa dë. 22 Mora yaanya aba, ma lenzee, ere dë ëdiyë rakyenyi aba ga kö'du akayöme. Nje baburu ra atölu. 23 Ma 'bama zi Wirï, ehe ma mötu mo. Yöndö ma alaga ne, mo utu malayika 24 zi yada zi ma, iya henye, ‘Pawolo ere dë! Akatöro mi vurë komo Yere 'ba Roma. Ehe ga kö'du yi, Wirï laka akayömo didi 'ba vidï mi baburu biya.’ 25 Ëdiyë

na rakyenyi. Ma yolo ku tinyö henye, Wirī ako'do te wa ma mo alömu. ²⁶ Mora buluku akadrönyi ze zi rutu maako, ehe baburu akayaᅇa rë nī.”

²⁷ Ko'do 'butë dömosowo ehe yöndo, buluku 'ba wini kagba adrönyi ze toko ta ra Föfö Mediterina. Mora ëdi kaa mī kutë yöndo, vidi mati mī baburu ayolönni ze ku kara dakaᅇo aba. ²⁸ Zë ayerinni, ehe i'janni henye, wini ne ëdi mitiri 'butësowo na yöndu. Yaa zë ayerinni löhu ehe i'janni ëdi nje mitiri 'butëwota. ²⁹ Vidi mī baburu na tere da kotra kya ri'di maakowe, here zë izanni akaᅇo mongö sowö ta kafo 'ba baburu. Here zë amötunni kö'du bikanyi 'ba kadra. ³⁰ Vidi mati mī baburu ombanni zi taho. Here izanni töᅇbö mī wini, o'ba rë nni nëdinni kya 'ba mongö maakowe ra kiza akaᅇo ta komo dagba 'ba baburu. ³¹ Mora Pawolo iya zi vo kyëlu Juliyasi ehe vo kanye henye, “Ëzë vidi nenyee alimanni dë da baburu, anze dë gëri maako aba zi didi yë yomo.” ³² Here, vo kanye ikyenni kö'di mati iri töᅇbö 'ba tömo ne, ehe ila lëpi mī föfö.

³³ Gba kazi bikanyi 'ba kadra, Pawolo alenze vidiyë zi wakonyo. Mo ayada zi zë iya henye, “Ko'do 'butë dömosowo aba ëdiyë kö'du sösu aba henye onyowe waako dë. ³⁴ Ma lenzee zi wa maako konyo. Didi 'be orö do mo. O'de nenyee ehe vidi ma kölö maako tëmi yë aki'ja riti.” ³⁵ Tapëti Pawolo iya nenyee, mo oba nzoyi mangölo'bo ehe i'di öwö'di zi Wirī. Here ta da komo vidi biya, mo owe mangölo'bo ne ehe onyo kya mo. ³⁶ Zë biya rakyenyi aba, ehe vidi biya tëmi zë onyo wa maako. ³⁷ Vidi ma

ëdinnì mî baburu ne, lamiriyö 'butëmadomoriyö dômomodaka, ³⁸ ehe tapëti vidi biya onyonni wa ku, zë u'dunni söndu 'ba wakonyo mî föfö zi baburu ko'do na pëlë.

Baburu ayaŋa rë nî

³⁹ Damindö ayi, ehe vidi ma mî baburu ne ongönni föyi maako zë ayolönni dë. Mora zë ongönni yayi 'ba ha föfö. Here zë ombanni zi yonzö zi taho baburu aba dakaŋo da ha föfö.

⁴⁰ Zë ikyenni mongö nee ehe ila zë alëndi mî föfö. Mî kadra kölö ne zë inganni ko'di mati ëdi gëri yada zi baburu ne. Tapëti mo, zë injënni böngö ma dagba komo baburu ehe ila buluku ra zi baburu drönyi dagöti. ⁴¹ Mora aho dakaŋo otra rë nî ra lumu 'ba yayi 'ba ha föfö. Kapa baburu ma dagba ne alaka mî yayi, ehe kapa mo, ma hulëhu alowe na nzoyi kazi kyigö 'ba wini kagba.

⁴² Vo kanye ombanni ku zi mabosowe kofo zi sesi zë ta bi tele ehe kazi ahonni. ⁴³ Mora kyedre vo kyëlu omba zi didi 'ba Pawolo yomö, ehe mo ila vo kanye dë zi mala ma zë ombanni zi ko'do. Tapëti mo, mo i'di kö'du vidi biya mati ato'bo tele zi töfu mî wini ehe dagba zi dagöti. ⁴⁴ Here mo ayada zi maakowe mirinni nzoyi kaga 'ba baburu. Ndundu mo aba, vidi biya okö dagöti kazi kö'du maako.

28

Mi Malata

¹ Mati dayi ze dagöti, da yolo ze rutu ne ako'jo Malata. ² Vidi bi naniye na aboka, ehe zë irinni

ze kalakyedre aba wa'do dröko, ga kö'du mîrë ëdi ata'di ehe bi na bikyëyi. ³ Tapëti Pawolo atöto dawanya yëri, ehe i'di da wa'do, bikyitu o'do wiri zi tele yaga ehe onyo kala mo. ⁴ Mati vidî bi naniye ongönni wiri ove rë ni ra kala Pawolo, iyanni zi oka ma kölo maako henye, “Kora nenyë vo waköfo ra! Mo aluyi dë mi föfö, mora kö'du laka ko'do akila mo dë zi lima.” ⁵ Pawolo aköho wiri ne mi wa'do ehe o'do wa kyënyë maako dë. ⁶ Vidî asesinni sösu henye kala Pawolo ne atö'bu riyë mandere kandi akalëpi brua. Alimanni mo kongö kadra konda aba, ehe mati kö'du ako o'do rë ni dë zi mo, zë ofö kö'du sösu 'bënni ehe iyanni henye, “Kora nenyë, wiri ra.”

⁷ Vo dagba 'ba rutu ne ako'jo Pobiliyö, ehe mo ëdi kaño maako aba ani na 'bëni. Mo iri ze kalakyedre aba liño 'bëni ko'do wota aba. ⁸ 'Bu mo mi sora, na köo rakyitu aba, ehe miköo kindri aba. Pawolo i'bë zi mo, ehe i'di kala ni do mo, ehe ako'jo kora ne mötu aba. ⁹ Tapëti kö'du nenyë o'do rë ni, vidî biya da rutu ne ika vidî 'bënni 'ba raköo zi Pawolo, ehe ako'jo zë biya. ¹⁰ Vidî nee oronni ze, ehe mati di'bë, zë i'dinni zi ze wa biya ma domba.

Ta Malata zi Roma

¹¹ Yehe wota aba yaa, di'bë ze mi baburu mati alima mi Malata tona aba. Baburu ne ta Alikazenderiya mi Ezipeto, ehe ëdi na yolo henye, “Wirî loña.” ¹² Doko ze mi Seyirakusi da lima ze ani ko'do wota aba. ¹³ Ta karani, di'bë ze zi Rahagimu. Ko'do vere aba, buluku 'ba dambaro ayeto luku, ehe ko'do riyö aba yaa, doko ze Putali. ¹⁴ Ani di'ja ze öndu maakowe. Zë

alenzenni ze zi lima rē nni. Ko'do kölō 'ba gima aba yaa, di'bē gawo kyedre 'ba Roma. ¹⁵ Kya öndu maakowe mī Roma owonni kö'du ze, ehe ayinni de ze kutrē Bi Wakogo 'ba Apiyusi ehe, Loko 'ba Yingō Wota. Mati Pawolo ongō zē, mo o'dō öwō'dī zi Wiri rakyenyi kyedre aba.

Mi Roma

¹⁶ Doko ze mī Roma, ehe ila Pawolo zi lima mī loko na bi dē nī, vo kanya aba kölō zi gō mo kongō. ¹⁷ Tapētī ko'do wota aba mati doko ani, Pawolo ako'jo bi kölō kya 'ba vo dagbe 'ba Yude, ehe iya henye, “E öndu me, mo'dō waako dē na kyënyë zi vidī 'bezee, ehe mo'dō waako kpa dē na kyënyë ra dalētī 'ba zutu 'bezee. Mora mī Yerusalema i'dī ma na maboso mī Roma. ¹⁸ Zē ongōnni mī kö'du kyënyë ma asusu ma gō mo, ehe omba zi ma kinga na dangölō. Zē i'janni mo'dō kö'du ako dē na kyënyë zi koli. ¹⁹ Vo dagba 'ba Yude ombanni da kö'du ne dē, here ma ko'jo kö'du zi Yere 'ba Roma zi vurē 'bama kiya. Mora manza dē kö'du kyënyë maako aba zi kiya ra dakaŋo 'bama. ²⁰ Ida ma nyōri nenyee aba ga kö'du wa ma ze vidī 'ba Yiserele domba zi rē nī ko'dō. Kö'du nenyee ra ma ko'jowe kinye zi me'do ga kö'du wa ma domba ze nenyee.”

²¹ Vo dagbe aya'banni dō mo iyanni henye, “Vidī kölō maako tēmī Yudiya ayōru waraga dē zi ze ga kö'du yī. Ehe ma kölō tēmī zē ayi dē zi kö'du ko'dō 'bēyī yada mandere zi kö'du kyënyë maako kiya rē yī. ²² Mora domba ze zi kowo wa ma akiya. Da yolo ze ku henye, vidī biya ta bi ne ombanni gboko kyiyi nenyee dē.”

²³ Here, zë i'dinnî kadra 'ba ko'do zi Pawolo, watiti kyedre 'bëzë ayinnî mî kadra nani, bi mati Pawolo ëdi lima 'domo. Ta damindö le yondö aba, mo ayada zi zë kö'du kise 'ba Damöku 'ba Wiri. Mo iri tëmi kö'du ki'di 'ba Mosa ehe wayöruwë 'ba Nëbiyë zi yonzö zi kika zë zi Yësu.

²⁴ Kya vo dagba maakowe ombannî da kö'du ma Pawolo iya ne, mora maakowe ombannî dë.

²⁵ Kyere zë ombannî da kö'du tëmi kutë nni dë, ayetonnî ti'bë wënnî. Mora Pawolo iya henye, “Lawo Laka iya kö'du tinyö mati mo utu nëbi Yisaya ²⁶ zi yada zi zutu 'bezee,

‘I'bë zi vidî nenyee ehe ayada zi zë,
 “Akowowe ehe akowowe, mora ayöle dë.
 Akonge ehe akonge mora ayöle dë.”

²⁷ Ge biya ëdiyë di'di kyënyë aba.

Mbili ye owo kö'du dë ehe komowe ayöfu ku.

Zë ɔ'bönnî dë zi bi kongö,

mandere kö'du kowo,

mandere kö'du yölo.

Ëzë ato'be, oto de zi ma, ehe ma kako'je.’”

²⁸⁻²⁹ Pawolo iya henye, “Momba zi ye yölo henye, Wiri omba zi yomö tu'dëë, ehe zë akowonnî.”

³⁰ Koo riyö aba Pawolo alima mî loko kopi ehe iri vidî biya ma ëdi tayi mo kongö ne kalakyedre aba. ³¹ Mo ayëti kö'du 'ba Damöku 'ba Wiri kazi tere ehe yandi kö'du 'ba Yere Yësu Korisito, ehe vidî maako ayonzö dë zi mo yata.

Morokodo
Portions of the Holy Bible in the Morokodo language
of South Sudan

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Morokodo

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

b81b7ca7-810b-5cb2-913f-b28f08d9c01d